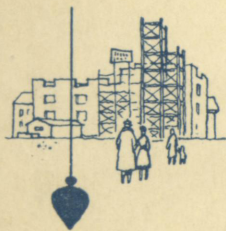

RB

**Byggnadslagen
och Byggnads-
stadgan**

1947
med ändringar till

1954

Fler byggregler finns på
www.utkiken.net/byggregler

BYGGNADSLAG

OCH

BYGGNADSSTADGA

LAGTEXTEN

För användning av Utkikens kunder

55
193229

Innehållsförteckning

BYGGNADSLAGEN

I AVD. Inledande bestämmelser	5
II AVD. Bestämmelser för stad	6
I. Om generalplan	6
II. Om stadsplan	10
Om stadsplans upprättande och antagande	10
Om tomtindelning	11
Om förbud mot nybyggnad m. m.	12
Om avstående av mark	14
Om upplåtande av gata eller allmän plats	17
Om ersättning av gatumark	19
Om ersättning för gatubyggnadskostnad	22
Särskilda bestämmelser om marks avstående och iordning- ställande i vissa fall	23
Om underhåll av gata m. m.	25
Om ersättning för skada vid stadsplans genomförande	25
III. Om tillämpning i vissa fall av byggnadsplan	25
IV. Om utomplansbestämmelser	25
V. Om förbud mot bebyggelse till hinder för försvaret eller luftfarten	26
VI. Om särskilda åtgärder i vissa fall för reglering av be- byggelsen	27
III AVD. Bestämmelser för vissa stadsliknande samhällen	28
IV. AVD. Bestämmelser för landet i övrigt	29
I. Om generalplan	29
II. Om stadsplan	31
III. Om byggnadsplan	32
IV. Om utomplansbestämmelser	35
V. Om förbud mot bebyggelse till hinder för försvaret el- ler luftfarten	36
VI. Om särskilda åtgärder i vissa fall för reglering av be- byggelsen	36
V AVD. Gemensamma bestämmelser för stad och landet ..	37
I. Om regionplan	37
II. Om tillstånd för särskilt fall till tätbebyggelse	39
III. Om bestämmande och erläggande av lösen	40
IV. Om ansvar, handräckning och fullföljd av talan m. m.	41
V. Allmänna bestämmelser	43
Övergångsbestämmelser	45

BYGGNADSSTADGAN

I AVD. Bestämmelser för stad	47
Om byggnadsordning	47
Om byggnadsnämnd	48
Om generalplan	53
Om stadsplan	57
Om stadsplans upprättande och antagande	57
Om tomtindelning	65
Om tillämpning i vissa fall av byggnadsplan	68
Om utomplansbestämmelser	68
Om byggande	69
Om byggnads yttre anordnande m. m.	69
Om byggnads inre anordnande m. m.	72
Om rivning	83
Om byggnadslov	83
Om tillsyn över byggande	88
Särskilda bestämmelser om byggande inom stadsplan	91
Särskilda bestämmelser om byggande utom stadsplan	92
Särskilda bestämmelser av hänsyn till försvaret eller luftfarten	93
II AVD. Bestämmelser för vissa stadsliknande samhällen	94
III AVD. Bestämmelser för landet i övrigt	95
Om byggnadsordning	95
Om byggnadsnämnd	95
Om generalplan	98
Om stadsplan	99
Om byggnadsplan	99
Om utomplansbestämmelser	104
Om byggande inom område för vilket stadsplan fastställts	105
Om byggande inom område för vilket byggnadsplan eller utomplansbestämmelser fastställts	105
Om byggnads yttre och inre anordnande m. m.	105
Om byggnadslov	107
Om tillsyn över byggande	108
Särskilda bestämmelser om byggande inom stadsplan	108
Särskilda bestämmelser av hänsyn till försvaret eller luftfarten	109
Om byggande inom område som icke omfattas av stadsplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser	109
IV AVD. Gemensamma bestämmelser för stad och landet ..	110
Om regionplan	110
Om ansvar, vitesföreläggande och fullföljd av talan m. m.	116
Allmänna bestämmelser	118
Övergångsbestämmelser	122
Sakregister	125

BYGGNADSLAG

den 30 juni 1947

(SFS 385/1947, 666/1949, 329/1953, 198/1954)

I avd. Inledande bestämmelser.

1 §.

Marks användning för bebyggelse skall i den omfattning som stadgas i denna lag föregås av planläggning.

2 §.

Grunddragen för marks användning inom kommun eller samhälle angivas i *generalplan*.

Närmare reglering av bebyggelsen sker genom *stadsplan* eller *byggnadsplan*.

Byggnadsverksamheten inom område som ej ingår i stadsplan eller byggnadsplan regleras genom *utomplansbestämmelser*.

3 §.

För samordning av flera kommuners eller samhällens planläggning upprättas *regionplan*.

4 §.

Vid planläggning skola såväl allmänna som enskilda intressen tillbörligen beaktas.

5 §.

Markens ägare är med avseende å dess användning för olika slag av bebyggelse underkastad de inskränkningar som stadgas i denna lag eller med stöd av lagen.

För att mark skall få användas till tätbebyggelse förutsättes, att den vid planläggning enligt denna lag prövats från allmän synpunkt lämpad för ändamålet.

6 §.

Med tätbebyggelse förstås i denna lag sådan samlad bebyggelse som nödvändiggör särskilda anordningar för tillgodoseende av gemensamma behov.

Annan bebyggelse benämnes glesbebyggelse.

7 §.

Det närmaste inseendet över byggnadsverksamheten utövas av byggnadsnämnd.

Länsstyrelsen har att öva tillsyn över planläggningen och byggnadsväsendet inom länet.

Den allmänna uppsikten över planläggningen och byggnadsväsendet inom riket tillkommer byggnadsstyrelsen.

8 §.

Närmare föreskrifter om byggnadsnämnd, om byggande och lov därtill samt rörande tillämpningen i övrigt av denna lag meddelas av Konungen.

II avd. Bestämmelser för stad.

I. Om generalplan.

9 §.

Generalplan skall genom stadens försorg upprättas i den mån så erfordras till ledning för närmare planläggning beträffande stadens ordnande och bebyggande.

Planen skall ange grunddragen för markens användning till olika ändamål, såsom till tätbebyggelse, viktigare trafikleder och andra allmänna platser.

Finnes till främjande av stadens ändamålsenliga utbyggande erforderligt, att visst område tills vidare undantages från tätbebyggelse eller från viss annan bebyggelse, oaktat det i och för sig är lämpat därför, skall det ock angivas i generalplanen. Sådant undantag må icke avse bebyggelse för jordbrukets, fiskets, skogsskötselns eller därmed jämförligt behov.

Erfordras eljest särskilda bestämmelser angående markens bebyggande eller användning i övrigt, skall generalplanen innehålla sådana bestämmelser.

10 §.

Generalplan så ock ändring därav antages av stadsfullmäktige.

Planen må på framställning av staden helt eller delvis fastställas av Konungen och skall, i vad den blivit fastställd, lända till efter rättelse enligt vad nedan sägs.

Generalplan som blivit föremål för fastställelse benämnes fastställd generalplan. Därmed avses, om planen är fastställd allenast i vissa hänseenden, endast de bestämmelser som sålunda skola gälla.

Ändring av fastställd generalplan må, om ändringen ej innefattar väsentlig avvikelse från vad förut gällt, på framställning av staden fastställas av länsstyrelsen.

11 §.

Underlåter stad att vidtaga erforderliga åtgärder för upprättande av generalplan, där sådan erfordras, må Konungen förelägga stadsfullmäktige viss tid inom vilken sådan plan skall vara upprättad. Ställa stadsfullmäktige sig ej föreläggandet till efter rättelse, äger Konungen efter hörande av stadsfullmäktige låta på stadens bekostnad upprätta generalplan.

Finnes generalplan men prövas den uppenbarligen icke fylla de krav som med hänsyn till stadens utveckling skäli- gen böra ställas på densamma, skall i fråga om ändring av planen vad i första stycket stadgas äga motsvarande tillämpning.

12 §.

Beslut om fastställelse av generalplan gäller ej med avseende å område som ingår i stadsplan eller byggnadsplan.

Beträffande sådant undantag från bebyggelse som omförmäles i 9 § tredje stycket må fastställelse ej meddelas att gälla för längre tid än fem år. Konungen äger dock på framställning av staden förlänga tiden för beslutets giltighet, varje gång med högst nämnda tid.

13 §.

Nybyggnad må icke företagas i strid mot fastställd generalplan; dock må Konungen och, enligt av Konungen meddelade föreskrifter, myndighet som Konungen bestämmer medgiva undantag, när särskilda skäl äro därtill och generalplanens syfte icke motverkas. Kan fastighet, vilken bildats före planens fastställande, därefter icke tagas i anspråk för byggnadsändamål, må ock undantag enligt vad nu sagts medgivas, om generalplanens syfte icke avsevärt motverkas:

14 §.

Hava stadsfullmäktige beslutat göra framställning om fastställelse av generalplan beträffande visst område eller ändring av fastställd generalplan, må nybyggnad, innan framställningen prövats, ej företagas inom område som avses med denna; dock må länsstyrelsen medgiva undantag, såvitt generalplanens genomförande icke försvåras.

15 §.

Är fråga väckt om framställning angående fastställelse av generalplan beträffande visst område eller ändring av fastställd generalplan, äger länsstyrelsen på framställning av staden förordna, att nybyggnad inom området icke må företagas utan länsstyrelsens tillstånd. Sådant förordnande gäller intill dess stadsfullmäktige beslutat i frågan, dock ej längre än ett år. Behöver denna tid förlängas, äger länsstyrelsen på framställning av staden förordna härom; dock skall beslutet underställas Konungens prövning.

16 §.

Finner Konungen framställning om fastställelse av generalplan icke kunna bifallas, äger Konungen för viss tid meddela det förbud mot nybyggnad som föranledes av omständigheterna.

17 §.

Inom område som ingår i fastställd generalplan må schaktning, fyllning, trädfällning eller annan därmed jämförlig åtgärd icke vidtagas, såvitt åtgärden uppenbarligen är av beskaffenhet att kunna väsentligt försvåra områdets användning för avsett ändamål.

Har med avseende å visst område beslut fattats eller fråga väckts angående framställning om fastställelse av generalplan eller ändring av fastställd generalplan eller har förbud mot nybyggnad meddelats enligt 16 §, äger länsstyrelsen, i den utsträckning som föranledes av omständigheterna, stadga förbud mot åtgärd varom sägs i första stycket.

18 §.

Mark som enligt fastställd generalplan är avsedd till trafikled eller annan allmän plats må lösas av staden, när staden begär det.

Annan mark för vilken generalplan fastställts må, till den del marken ej är avsedd för enskilt bebyggande, lösas av staden, såvitt markens användning för avsett ändamål ej ändock kan anses säkerställd.

19 §.

Ingår allmän väg i mark som enligt fastställd generalplan är avsedd till trafikled eller annan allmän plats eller till särskilt trafikområde som skall tillhöra staden, skall vägmarken utan ersättning tillfalla staden i den mån den tages i anspråk för avsett ändamål.

20 §.

Ingår enskild väg för två eller flera fastigheter i mark som enligt fastställd generalplan är avsedd till trafikled eller annan allmän plats, äger staden nyttja vägmarken för avsett ändamål utan hinder av den rätt annan kan äga till marken. Har vägen upplåtits allenast på viss tid, gälle stadens nyttjanderätt för samma tid.

Besväras vägmarken av fordran eller annan rättighet med bättre rätt än vägupplåtelsen, njute innehavaren mot avskrivning å handling, varå rättigheten grundas, ersättning av staden för förlust som uppstått genom stadens nyttjanderätt. Den som vill framställa ersättningsanspråk skall väcka talan, om han är innehavare av fordran, inom tio år och eljest inom två år från det planen fastställdes. Sedan marken tagits i anspråk av staden, vare staden ansvarig för avgäld eller annan förmån som utgår för vägens begagnande.

Är vägen använd för ledning som hindrar eller väsentligt försvårar för staden att nyttja vägmarken, äger staden få ledningen på sin bekostnad flyttad till lämplig av staden anvisad plats.

21 §.

Skall mark enligt fastställd generalplan användas för annat ändamål än enskilt bebyggande och kan markens ägare till följd härav nyttja marken allenast på sätt som står i uppenbart missförhållande till dess tidigare värde, vare staden skyldig att lösa marken.

Frågan huruvida lösningsplikt föreligger skall bedömas efter den fastighetsindelning som gällde vid tiden för generalplanens fastställande, med de ändringar av indelningen som skett för planens genomförande.

22 §.

Får mark enligt fastställd generalplan icke användas för annan glesbebyggelse än för jordbrukets, fiskets, skogsskötselns och därmed jämförligt behov, och kan markens ägare till följd härav nyttja marken allenast på sätt som står i uppenbart missförhållande till dess tidigare värde, vare markens ägare berättigad till ersättning av staden för den skada

som han härigenom lider. Samma lag vare om innehavare av sådan nyttjanderätt eller annan särskild rätt till marken som upplåtits innan planen fastställdes.

Ersättningen skall, om förbudet är tidsbegränsat, bestämmas att utgå med visst årligt belopp, med rätt för såväl staden som markens ägare eller annan sakägare att erhålla omprövning vid ändrade förhållanden eller vid förlängning av giltighetstiden för bestämmelsen. Vad i fråga om ersättning avtalats eller uppenbarligen förutsatts skola gälla mellan staden och sakägare gälla jämväl mot den som efter planens fastställande förvärvat sakägarens rätt till marken.

Vid bedömandet av frågan huruvida ersättningsplikt föreligger skall vad i 21 § andra stycket stadgas äga motsvarande tillämpning.

23 §.

Kan överenskommelse i ersättningsfrågan icke träffas, skall den som vill framställa ersättningsanspråk instämma sin talan till expropriationsdomstolen i den ort där marken är. Jämväl staden äger påkalla prövning av ersättningsfrågan enligt vad nu sagts.

Staden skall vidkännas å ömse sidor uppkomna kostnader å målet, såframt ej domstolen med hänsyn till omständigheterna finner skäligt annorlunda förordna.
(SFS 666/1949)

II. Om stadsplan.

Om stadsplans upprättande och antagande.

24 §.

Stadsplan skall genom stadens försorg upprättas i den mån det genom stadens utveckling påkallas för den närmare regleringen av bebyggelsen.

25 §.

Stadsplan skall utmärka och till gränserna angiva de för olika ändamål avsedda områden som ingå i planen, nämligen

byggnadskvarter,
gator, torg, parker och andra allmänna platser samt specialområden, såsom järnvägs- och andra särskilda trafikområden, skydds- eller säkerhetsområden för vissa anläggningar, hamnområden, idrottsområden, begravningsplatser och vattenområden.

Om stadsplan

Jämväl höjdlägen skola i erforderlig omfattning angivas. Stadsplan skall ock innehålla de ytterligare bestämmelser angående områdenas bebyggande eller användning i övrigt som finnas erforderliga.

26 §.

Stadsplan så ock ändring därav antages av stadsfullmäktige men skall för att bliva gällande fastställas av Konungen.

Finner Konungen stadsplan icke kunna fastställas utan viss jämkning, äger Konungen uppdraga åt länsstyrelsen att fastställa stadsplanen, sedan denna efter sådan jämkning antagits av stadsfullmäktige.

Ändring av gällande stadsplan, som ej avser planens grunddrag och ej heller eljest innefattar väsentlig avvikelse från vad som förut gällt, må ock enligt av Konungen meddelade föreskrifter fastställas av länsstyrelsen. Stadsfullmäktige äga i den omfattning som finnes lämplig uppdraga åt byggnadsnämnden att i fullmäktiges ställe antaga sådan ändring av stadsplan som enligt vad nu sagts må fastställas av länsstyrelsen.

27 §.

Finnes för stads ändamålsenliga utveckling eller till främjande av betydande allmänt intresse nödigt att stadsplan upprättas för visst område men underlåter staden att vidtaga härför erforderliga åtgärder, må Konungen förelägga stadsfullmäktige viss tid inom vilken sådan plan skall vara underställd Konungens prövning. Ställa stadsfullmäktige sig ej föreläggandet till efterrättelse, äger Konungen på stadens bekostnad låta upprätta och, efter hörande av stadsfullmäktige och dem frågan eljest rör, fastställa stadsplan för området.

Vad nu sagts äger motsvarande tillämpning med avseende å ändring av stadsplan.

Om tomtindelning.

28 §.

Byggnadskvarter skall indelas till tomter sålunda att det kan ändamålsenligt bebyggas i överensstämmelse med stadsplanen.

29 §.

Tomtindelning bör såvitt möjligt ske i ett sammanhang för hela kvarteret. Omfattar tomtindelning endast en del av ett kvarter, skall iakttagas att återstoden kan indelas till lämpliga tomter.

30 §

Tomtindelning av mark som ej varit föremål för dylik indelning skall ske, när ägare av sådan mark begär det eller när byggnadsnämnden så finner nödigt och markägare ej visar särskilt skäl till anstånd.

31 §.

Förutsätter fastställda ändring av stadsplan att ändring sker av tomtindelning eller har kvarter helt och hållet eller till betydande del avbrunnit, skall fråga om ändring av tomtindelningen företagas, när ägare av mark inom kvarteret begär det eller byggnadsnämnden så finner nödigt.

Ändring av tomtindelning må ock på begäran av markägare eller på byggnadsnämndens eget föranstaltande äga rum, om därigenom bättre överensstämmelse med bestående äganderättsförhållanden kan vinnas utan avsevärd olägenhet.

Ej må tomtindelning ändras i andra fall än nu sagts, med mindre ägarna av de tomter som beröras av ändringen äro ense därom och ändringen finnes lämplig för ett ändamålsenligt utnyttjande av tomterna.

32 §.

Kostnaden för tomtindelning eller ändring därav skall bestridas av staden. Markägare skall dock efter vad som prövas skäligt bekosta ändring som han påkallat och som ej föranledes av ändring av stadsplanen eller annan av staden vidtagen åtgärd.

33 §.

Tomtindelning så ock ändring därav antages av byggnadsnämnden men skall för att bliva gällande fastställas av länsstyrelsen.

Om förbud mot nybyggnad m. m.

34 §.

Nybyggnad må ej företagas i strid mot stadsplan; dock må Konungen och, enligt av Konungen meddelade föreskrifter, myndighet som Konungen bestämmer medgiva undantag, när särskilda skäl äro därtill och nybyggnaden ej avsevärt försvårar markens användning för avsett ändamål.

35 §.

Har beslut fattats eller fråga väckts om antagande eller ändring av stadsplan för visst område, skall angående förbud mot nybyggnad inom området vad i 14 och 15 §§ stadgas äga motsvarande tillämpning. Är nybyggnaden beroende av Konungens medgivande enligt 13 eller 34 §, skall dock jämväl fråga om undantag från förbud som nyss nämnts prövas av Konungen.

36 §.

Finner Konungen stadsplan icke kunna fastställas eller ock böra i viss del undantagas från fastställelse, äger Konungen för viss tid meddela det förbud mot nybyggnad som föranledes av omständigheterna.

Föreligger fråga om tillämpning av 27 §, äger Konungen ock förordna om erforderligt nybyggnadsförbud.

37 §.

Inom byggnadskvarter vare nybyggnad icke tillåten å mark som ej blivit indelad till tomter.

Är fråga väckt om ändring av tomtindelning, må nybyggnad ej företagas å tomt som beröres därav innan frågan slutligt prövats.

Utan hinder av vad i första och andra styckena sägs må dock Konungen och, enligt av Konungen meddelade föreskrifter, myndighet som Konungen bestämmer meddela tillstånd till nybyggnad, när särskilda skäl äro därtill och nybyggnaden prövas ej medföra hinder för lämplig tomtindelning inom kvarteret.

38 §.

Nybyggnad må ej företagas i strid mot tomtindelning eller å tomt som icke är rättsligen bestående.

Ej heller må nybyggnad ske, innan skyldighet att anordna utfartsväg och avlopp från tomten som enligt denna lag åligger ägaren eller att utgiva det bidrag till kostnad för gata som belöper å tomten blivit fullgjord eller nöjaktig säkerhet blivit ställd.

När synnerliga skäl äro därtill, må Konungen medgiva undantag från förbudet i första stycket.

39 §.

Har å tomt byggnad uppförts i sådant läge, att den skjuter in på grannes tomt eller på gata eller annan allmän plats, och skulle byggnadens nedrivande eller förändring medföra märklig kostnad eller olägenhet för ägaren, vare denne ej

skyldig att avträda den intagna marken förrän byggnaden rives eller brinner ned, utan så är att den som uppfört byggnaden verkställt inkräkningen med avsikt eller därvid handlat med grov vårdslöshet och, om fastigheten övergått till ny ägare, denne ägde kännedom därom vid förvärvet av fastigheten. Vad nu sagts gäller ej om trappa som skjuter över gatulinjen; dock äger länsstyrelsen medgiva att trappan må kvarstå under viss tid eller tills vidare. För det intrång granne lider av byggnad som skjuter in på hans tomt njute denne ersättning, om han icke hellre vill avstå tomt-delen mot lösen.

Twist om ersättning eller lösen prövas av expropriationsdomstolen.

I fråga om byggnad som avses i första stycket skall vad i 34, 38 och 158 §§ är föreskrivet ej medföra hinder mot ändring som efter vad Konungen därom stadgat är att hänföra till nybyggnad. Sådan ändring må dock ej vidtagas, med mindre ägaren av den intagna marken medger det. (SFS 666/1949)

40 §.

Inom område som ingår i stadsplan må schaktning, fyllning, trädfällning eller annan därmed jämförlig åtgärd icke vidtagas, såvitt åtgärden uppenbarligen är av beskaffenhet att kunna väsentligt försvåra området användning för avsett ändamål.

Har med avseende å visst område beslut fattats eller fråga väckts om antagande eller ändring av stadsplan eller har förbud mot nybyggnad meddelats enligt 36 §, äger länsstyrelsen, i den utsträckning som föranledes av omständigheterna, stadga förbud mot åtgärd varom sägs i första stycket.

Om avstående av mark.

41 §.

I stadsplan ingående mark som är avsedd till gata eller annan allmän plats äger staden lösa, när staden begär det.

Annan i stadsplan ingående mark som ej är avsedd för enskilt bebyggande äger staden lösa, såvitt markens användning för avsett ändamål ej ändock kan anses säkerställd.

42 §.

Ingår allmän väg i mark som enligt stadsplan är avsedd till gata eller annan allmän plats eller till särskilt trafik-

område som skall tillhöra staden, skall vägmarken utan ersättning tillfalla staden i den mån den tages i anspråk för avsett ändamål.

43 §.

Ingår enskild väg för två eller flera fastigheter i mark som enligt stadsplan är avsedd till gata eller annan allmän plats, skall angående stadens rättigheter och skyldigheter med avseende å vägmarken vad i 20 § stadgas äga motsvarande tillämpning.

44 §.

Finnes tätbebyggt område med hänsyn till den allmänna samfärdseln eller kravet på ändamålsenlig bebyggelse vara i behov av genomgripande ombyggnad, och kan denna icke lämpligen ske annorledes än i ett sammanhang, må Konungen, sedan i anledning av ombyggnaden fråga väckts om antagande eller ändring av stadsplan för området, medgiva staden att lösa den mark inom området som erfordras för ombyggnaden ävensom annan inom området eller i dess omedelbara närhet belägen mark, för vilken planens genomförande kan väntas medföra väsentligt ökat värde. (SFS 329/1953)

45 §.

Är, i annat fall än i 44 § sägs, mark som ingår i byggnads- kvarter icke bebyggd i huvudsaklig överensstämmelse med stadsplanen och kan stadsplanens genomförande ej förväntas äga rum inom skäligen tid utan stadens ingripande, må Konungen medgiva staden att lösa marken i den mån så erfordras. Kan syftet vinnas genom att staden allenast löser å marken uppförd byggnad för nedrivning, må Konungen lämna tillstånd därtill.

Prövas ansökan om inlösen enligt första stycket icke kunna beviljas på den grund att stadsplanens genomförande kan förväntas äga rum inom skäligen tid utan stadens ingripande, må Konungen likväl på stadens begäran föreskriva viss skäligen tid inom vilken bebyggelsen skall hava bragts i överensstämmelse med stadsplanen, vid äventyr att efter utgången av sagda tid nämnda hinder mot inlösen ej vidare skall anses föreligga. Meddelas sådan föreskrift, skall avskrift av beslutet tillställas inskrivningsdomaren, som har att så snart ske kan å inskrivningsdag göra anteckning. därom i fastighets- eller inteckningsboken.

Finnes i samband med prövning av förslag till stadsplan inlösen av viss i planen ingående mark böra ske enligt

första stycket, må Konungen meddela fastställelse å planen eller del därav under villkor att sådan inlösen kommer till stånd inom viss tid, högst ett år; dock må, när synnerliga skäl äro därtill, tiden förlängas med högst ett år i sänder. Intill dess inlösen skett eller tiden därför gått till ända, må nybyggnad ej utan Konungens tillstånd företagas å den mark som omfattas av den villkorliga fastställelsen. (SFS 329/1953)

46 §.

Äro enligt tomtindelning särskilda delar av tomt i olika ägares hand, vare ägare av sådan tomtedel berättigad att lösa återstoden av tomten. Vilja flera lösa, äge den företråde, vars tomtedel vid uppskattningen åsättes största värdet. Åsättas tomtedelar lika värden, skall företråde att lösa tillkomma den som först väckt talan därom.

Erlägger den som berättigats lösa ej löseskillingen, vare ägare av annan tomtedel berättigad lösa efter det åsatta värdet, såframt han gör anmälan därom hos expropriationsdomstolen inom tre månader efter det löseskillingen skolat erläggas och styrker att han nedsatt den på återstoden av tomten belöpande löseskillingen hos länsstyrelsen. Äro i sådant fall flera som vilja lösa, bestämmes företrädet mellan dem efter nyss stadgade grunder. (SFS 666/1949)

47 §.

Har ej inom ett år efter tomtindelnings fastställande ägare av tomtedel väckt talan om inlösen av återstoden av tomten eller har dylik talan ej lett till tomtens förenande i en ägares hand, vare staden berättigad lösa tomten; dock må, om ägare av tomtedel före staden väckt talan om inlösen, stadens anspråk bifallas allenast såframt ägarens talan ej leder till tomtens förenande i en ägares hand.

48 §.

Skall mark enligt stadsplanen användas för annat ändamål än enskilt bebyggande och kan markens ägare till följd härav nyttja marken allenast på sätt som står i uppenbart missförhållande till dess tidigare värde, vare staden skyldig att lösa marken.

När ett år förflutit från tomtindelnings fastställande, åligge lösningsplikt staden jämväl beträffande tomtedel som ägaren kan nyttja allenast på sätt som står i uppenbart missförhållande till markens värde.

Frågan huruvida lösningsplikt föreligger skall bedömas efter den fastighetsindelning som gällde vid tiden för stadsplanens antagande, med de ändringar av indelningen som skett för planens eller för tomtindelningens genomförande.

Om upplåtande av gata eller annan allmän plats.

49 §.

Iordningställande och upplåtande till allmänt begagnande av gata eller annan allmän plats inom område som ingår i stadsplan ankomme på staden.

50 §.

Ny gata skall upplåtas till allmänt begagnande i den mån bebyggandet av tomter, som enligt stadsplanen hava utgång till gatan, kvarter efter kvarter fortskrider från förut upplåten gata eller från allmän väg inom område som i väsentlig utsträckning är bebyggt för bostads- eller industriändamål. Härvid skall iakttagas, att varje gatudel som begränsas av två på varandra följande tvärgators utdragna mittlinjer skall upplåtas, när tomter med en sammanlagd längd utmed gatudelen av minst en tredjedel av de därvid befintliga gränslinjerna för byggnadskvarter bebyggs i enlighet med stadsplanen, dock att, om dessförinnan bebyggelse föreligger tomt efter tomt i följd från förut upplåten gata eller från allmän väg inom område som nyss sagts, gatan skall upplåtas framför sålunda bebyggda tomter.

Skall redan befintlig gata vidgas, åligger det staden att till allmänt begagnande upplåta gatans nya del i den mån tomter som enligt stadsplanen hava utgång till gatan bebyggs i enlighet med planen.

51 §.

Torg, park eller annan sådan allmän plats skall till den del den icke är att anse som gata upplåtas till allmänt begagnande, när tomter eller specialområden med en sammanlagd längd utmed platsen av minst två tredjedelar av de därvid befintliga gränslinjerna för byggnadskvarter och specialområden bebyggs i enlighet med stadsplanen eller eljest väsentligen tagits i anspråk för där angivet ändamål.

52 §.

När gata upplåtes till allmänt begagnande, skall den till bredd och höjdläge överensstämja med stadsplanen; dock äger länsstyrelsen på framställning av staden medgiva avvikelser härifrån tills vidare eller under viss tid, om den

allmänna samfärdseln och hälsovården ändock kunna behö-
rigen tillgodoses.

Vid upplåtandet skall gatan vara försedd med beläggning efter behovet och ortens sed samt med erforderliga gångbanor och nödig anordning för vattnets avrinnande. Plantering eller annan särskild anordning, varmed gatan skall vara försedd enligt stadsplanen, skall såvitt möjligt utföras i samband med gatans iordningställande men eljest så snart ske kan efter dess upplåtande. Skall i gatan finnas underjordisk avloppsledning, skall sådan vara anordnad vid gatans upplåtande; dock äger länsstyrelsen medgiva anstånd därmed, om det är förenligt med den allmänna hälsovårdens krav.

Vad nu sagts om gata äger motsvarande tillämpning med avseende å annan allmän plats.

53 §.

Skall enligt stadsplan trafikled anordnas till eller genom specialområde och kunna staden och den som förfogar över området ej enas om de åtgärder som böra vidtagas, äger Konungen förordna härom.

Den som förfogad över området är pliktig att delta i kostnaden för trafikledens anordnande i den mån han kan anses hava nytta av denna. I kostnaden inräknas ersättning för intrång som genom trafikleden tillskyndas honom. Uppstår tvist om skyldighet att delta i kostnaden, skall tvisten på talan av endera parten avgöras av expropriationsdomstolen. Kostnaden i sådant mål skall gäldas av staden, såvitt ej med hänsyn till omständigheterna annat finnes skäligt. (SFS 666/1949)

54 §.

Vill ägare av tomt verkställa nybyggnad därå innan gata, till vilken tomten enligt stadsplanen har utgång, blivit upplåten till allmänt begagnande, skall han anordna utfartsväg och nödigt avlopp från tomten. I den mån staden förfogar över erforderlig obebyggd mark som enligt stadsplanen är avsedd till gata eller annan allmän plats, vare staden pliktig att utan ersättning låta marken nyttjas för ändamålet.

55 §.

Är kronan efter vad i lagen om allmänna vägar sägs väghållare i stad, skall vad ovan i 49, 50, 52 och 53 §§ stadgas om ansvarighet för staden att såsom gata iordningställa och upplåta allmän väg avse kronan, med iakttagande att framställning varom i 52 § första stycket sägs må göras

Om stadsplan

såväl av kronan som av staden. Kostnad, som föränledes av att gatan enligt stadsplanen bygges till större bredd eller med dyrbarare utförande i övrigt än som betingas av trafiken eller förses med underjordisk avloppsledning, skall dock gäldas av staden, om ej Konungen annorlunda förordnar.

Om ersättning för gatumark.

56 §.

Ägare av tomt vid gata är skyldig att ersätta staden värdet av gatumarken framför tomten intill gatans mitt, dock ej till större bredd än fem åttondelar av den enligt stadsplanen vid gatans upplåtande till allmänt begagnande tillåtna högsta hushöjden å tomten.

Är tomt belägen vid gatukors, omfattar ersättningsskyldigheten tillika den del av gatukorset som inneslutes av den i första stycket angivna gatumarkens utdragna gränslinjer och är belägen inom ett avstånd från tomts sida eller hörn, motsvarande fem åttondelar av den i första stycket angivna hushöjden.

57 §.

Ingår i gata allmän väg eller ock vägmark som staden jämlikt 43 § nyttjar, skall tomtägarens ersättningsskyldighet enligt 56 § första stycket begränsas till värdet av gatumarken framför tomten intill gatans mitt, minskad med halva arealen av vägmarken.

Ingår vägmark som avses i första stycket i gatukors och finnes den areal gatumark som återstår i korset efter avdrag av vägens areal vara mindre än den areal som ägarna av tomterna vid korset jämlikt 56 § andra stycket skola sammanlagt ersätta, jämkas ersättningsskyldigheten för tomterna så att den sammanlagt ej överstiger värdet av nämnda återstående areal.

Vad i första och andra styckena sägs avser icke allmän väg som efter det att denna lag trätt i kraft eller, om väghållningen i staden dessförinnan övertagits av kronan, sedan så skett byggts inom område som ingår i stadsplanen.

58 §.

Ersättning varom i 56 och 57 §§ sägs skall beräknas efter medelvärdet å all gatumarken framför tomten eller, i fråga om gatukors, å den mark som ingår i gatukorset, dock skall vägmark som avses i 57 § första stycket icke tagas i beräkning. Värdet av själva marken skall, efter de grunder vilka

gälla för uppskattning av gatumark som avstås till staden, uppskattas utan hänsyn till kostnad som staden vidkännt för markens iordningställande.
(SFS 666/1949)

59 §.

Därest så finnes lämpligt, må Konungen på framställning av staden besluta, att gatumarkens ersättning som enligt 56—58 §§ sammanlagt belöper på tomtägarna inom visst område skall fördelas mellan dem efter omfattningen av den enligt stadsplanen å tomterna medgivna bebyggelsen eller efter tomternas storlek eller annan skälig grund.

Äro synnerliga skäl därtill, äger Konungen förordna om ändring i beslutet efter vad som prövas skäligt.

Beslut enligt första eller andra stycket må ej avse gata eller del därav som vid beslutets meddelande är eller lagligen skolat vara upplåten till allmänt begagnande.

60 §.

Svarar den fördel som genom gata beredes tomt icke mot den ersättningsskyldighet som enligt 56—58 §§ eller 59 § åligger tomtens ägare, jämkas ersättningen med hänsyn därtill.

61 §.

Har markägare utan lösen till staden överlåtitt gatumark framför tomt eller i gatukors, eller har staden samtidigt varit ägare av både tomten och gatumarken efter det gatumarken blivit i stadsplan upptagen såsom sådan, vare tomtens ägare fri från skyldighet att utgiva ersättning intill värdet av samma mark.

62 §.

Skall gata vidgas, vare den som äger tomt vid någondera sidan av gatan skyldig att ersätta staden skillnaden mellan de ersättningsbelopp som med tillämpning av 56—58 §§ åvila tomtägare före och efter vidgningen; dock skall medelvärdet å all mark framför tomten eller i gatukorset beräknas efter medelvärdet å den mark som erfordras för vidgningen, och må den tomtägarna å ömse sidor åvilande ersättningsskyldigheten sammanlagt icke avse högre belopp än som motsvarar värdet av sistnämnda mark.

Vid bestämmandet av ersättningsskyldigheten skola i övrigt 60 och 61 §§ äga motsvarande tillämpning.

Har enligt 59 § särskild grund fastställts för fördelning av

ersättning för gatumark, skall utan hinder därav den ökning av gatumarkersättning som föranledes av gatans vidgning gäldas enligt bestämmelserna i första stycket, såvitt ej Konungen på framställning av staden annorlunda förordnar.

63 §.

Skyldighet att erlagga ersättning för gatumark inträder i mån av gatas upplåtande till allmänt begagnande. Vad sålunda stadgats skall äga motsvarande tillämpning i fråga om skyldighet att erlagga ersättning för gatumark efter gatas vidgning.

Ersättningskyldigheten skall fullgöras vid anfordran. Vill tomtägare erlagga ersättning för gatumark genom avbetalningar, vare han dock berättigad därtill, om nöjaktig säkerhet ställes. Avbetalning skall ske med minst en tiondel årligen. Å oguldet belopp skall enligt stadens bestämmande ränta gäldas efter högst fem procent om året från den dag då krav på ersättning framställts. Prövas nu stadgade villkor alltför betungande för tomtägaren, äger länsstyrelsen medgiva den lättnad som påkallas av omständigheterna.

64 §.

Sedan stadsplan blivit fastställd, äger staden, ändå att ersättningskyldighet enligt 63 § ej inträtt, påkalla fastställande av den ersättning tomtägare skall gälda för gatumark.

Vill, innan tomtindelning inom visst byggnadskvarter skett, staden att den ersättningskyldighet för värdet av gatumark, som jämlikt 56—58 §§ eller 62 § första stycket kan komma att åläggas blivande tomtägare inom kvarteret, skall bestämmas, må det ske. Sedan tomtindelning skett, skall ersättningsbeloppet fördelas mellan tomtägarna jämlikt 56—59 §§ eller 62 § första stycket, varefter, om fall som avses i 60 eller 61 § är för handen, där föreskriven jämkning skall ske.

Vid bestämmande av ersättning enligt andra stycket första punkten skall vad eljest stadgas om tomt och tomtägare gälla om kvartersmark och ägare av sådan mark.

65 §.

Twist om ersättning för gatumark prövas av expropriationsdomstolen på talan av endera parten. Kostnaden i sådant mål skall gäldas av staden, såvitt ej med hänsyn till omständigheterna annat finnes skäligt.

(SFS 666/1949)

66 §.

Då ersättning för gatumark blivit bestämd, vare ny ägare av tomt eller kvartersmark, som berörts av åtgärden, bunden i samma omfattning som förre ägaren.
(SFS 666/1949)

Om ersättning för gatubyggnadskostnad.

67 §.

Stadsfullmäktige må för staden i dess helhet eller för viss del därav meddela bestämmelser om skyldighet för ägare av tomt att bidra till kostnaden för iordningställande av gata (*gatubyggnadskostnad*).

Bestämmelserna skola underställas Konungens prövning, såframt på tomtägare lägges skyldighet som tidigare icke ålegat honom.

68 §

Bestämmelser om bidrag till gatubyggnadskostnad skola ange grunderna för beräkning av den kostnad som skall påföras tomtägarna och för kostnadens fördelning mellan dem samt tid och ordning för ersättningens erläggande. Vid grundernas bestämmande skall iakttagas:

1. Ersättningsskyldighet må ej åläggas tomtägare beträffande gata eller del därav eller avloppsledning vars anläggning påbörjats framför tomten då fråga angående bestämmelser om bidrag till gatubyggnadskostnad väcktes hos stadsfullmäktige.

2. Ersättningsskyldighet må ej avse gata eller del därav som lagligen skolat vara upplåten till allmänt begagnande vid tid som under 1 sägs eller avloppsledning som staden varit skyldig att utföra före samma tid.

3. Å tomtägare må ej läggas kostnad som utan motsvarande fördel för tomts bebyggande föranledes av att gatas höjdläge skall i väsentlig mån avvika från markens naturliga höjdläge eller av att gatas anläggning eljest på grund av särskilda omständigheter ställer sig mer än vanligt kostsam.

4. Tomtagare må icke belastas med gatubyggnadskostnad i större omfattning än som gäller i fråga om honom åliggande skyldighet att ersätta gatumark; dock må kostnad uttagas för iordningställande av vägmark såsom gata eller av gatumark som avses i 61 §, oaktat ersättningsskyldighet som nyss nämnts icke föreligger beträffande marken.

5. Utan hinder av vad under 4 sägs må den gatubyggnadskostnad, som skulle sammanlagt belöpa å tomtägarna inom visst område, fördelas mellan dem efter omfattningen av den enligt stadsplanen å tomterna medgivna bebyggelsen eller efter tomternas storlek eller annan skälig grund.

6. Är inom gatudel, som begränsas av två på varandra följande tvärgators utdragna mittlinjer, gatubyggnadskostnaden icke överallt densamma, skall ersättningen beräknas efter den genomsnittliga kostnaden.

7. Tomtägare må icke belastas med större andel av kostnaden för avloppsledning än som med hänsyn till avloppsvattnets mängd och beskaffenhet samt övriga på kostnaden inverkan omständigheter kan anses belöpa på avloppet från tomten, jämfört med annat avlopp för vilket ledningen är avsedd.

8. Till grund för bestämmande av gatubyggnadskostnad må, i stället för vad under 5—7 sägs, läggas på tidigare erfarenhet stödda beräkningar av vad gata eller avloppsledning under likartade förhållanden betingar i anläggning.

9. Därest nuvarande eller föregående ägare av tomt mot vederlag helt eller delvis vunnit befrielse från deltagande i kostnad för anläggning av gata eller avloppsledning, skall hänsyn tagas härtill.

10. Tomtägarnas åligganden skola städse motsvara skäliga anspråk på rättvisa och billighet.

69 §.

Svarar den fördel som genom gatas iordningställande beredes tomt icke mot den skyldighet som enligt bestämmelser om bidrag till gatubyggnadskostnad åvilar tomtens ägare, jämkas ersättningen med hänsyn därtill.

Beträffande tvist om bidrag till gatubyggnadskostnad skall vad i 65 § stadgas äga motsvarande tillämpning.
(SFS 666/1949)

Särskilda bestämmelser om marks avstående och iordningställande i vissa fall.

70 §.

Lägges stadsplan över område i en ägares hand, må Koningen på ansökan av staden vid planens fastställande förordna, att mark som för områdets ändamålsenliga använd-

ning erfordras till gata eller annan allmän plats eller till allmän byggnad skall utan ersättning tillfalla staden, i den mån det med hänsyn till den nytta ägaren kan förväntas få av planens genomförande och övriga omständigheter prövas skäligt. Den mark som förordnandet avser skall angivas till läge och gränser. Marken skall avträdas, när staden behöver taga den i anspråk för avsett ändamål.

När fråga väckts om tillämpning av vad i första stycket sägs, skall byggnadsnämnden göra anmälan därom hos inskrivningsdomaren, som har att så snart ske kan å inskrivningsdag göra anteckning i fastighets- eller in-teckningsboken om vad sålunda förekommit; och vare överlåtelse av mark som äger rum efter det sådan anmälan inkommit ej hinder för förordnande om markens avstående till staden.

Vid fastställande av ändring av stadsplan äger Konungen på ansökan av staden, om synnerliga skäl äro därtill, förordna att mark som avståtts enligt första stycket skall utbytas mot annan mark, såvitt det kan ske utan förfång för ägaren.

71 §

Den som fått avstå mark enligt 70 § skall frigöra den från in-teckning och annan särskild rätt, som gäller däri. Kan detta icke ske, vare han pliktig att hålla staden skadeslös.

Finnes å marken, då den avträdes, byggnad, stängsel, växande skog, plantering eller annat av beskaffenhet att kunna hänföras till den fasta egendomen, vare staden skyldig att utgiva ersättning därför.

Beträffande tvist om ersättningen skall vad i 65 § stadgas äga motsvarande tillämpning.

(SFS 666/1949)

72 §.

Ägare av tomt inom område, beträffande vilket förordnande enligt 70 § meddelats, vare ej skyldig att utgiva ersättning för gatumark.

73 §.

I förordnande som avses i 70 § må Konungen, i den mån så prövas skäligt, på stadens begäran föreskriva, att områdets ägare skall vara pliktig att i den ordning Konungen bestämmer bekosta anläggning av gator och avloppsledningar inom området.

Om utomplansbestämmelser

Om underhåll av gata m. m.

74 §.

Underhåll av gata eller annan allmän plats så ock av allmän avloppsledning åvilar staden.

Är kronan väghållare i stad, skall underhållet av allmän väg som upplåtits till gata åvila kronan, dock med den begränsning som avses i 55 §. Samma lag vare i fråga om gata som förklarats tillika vara allmän väg.

Om ersättning för skada vid stadsplans genomförande.

75 §.

Varder vid genomförandet av stadsplan område, som varit avsett till allmän samfärdsel, helt eller delvis använt för annat ändamål eller ändrat till sitt höjdläge, och uppstår därigenom skada för ägare av invid liggande mark eller byggnad därå eller för den som har nyttjanderätt till marken eller byggnaden eller för innehavare av servitut som vilar å marken, är staden pliktig att ersätta skadan.

III. Om tillämpning i vissa fall av byggnadsplan.

76 §.

Konungen äger förordna, att vad i denna lag med avseende å landet är stadgat om bygnadsplan skall tills vidare äga tillämpning inom visst område som hör till stad.

IV. Om utomplansbestämmelser.

77 §.

Utomplansbestämmelser antagas av stadsfullmäktige, när så erfordras, men skola för att bliva gällande fastställas av länsstyrelsen.

Vad nu sagts gäller ock om ändring av utomplansbestämmelser.

78 §.

Utomplansbestämmelser för område som ingår i fastställd generalplan må ej fastställas i strid mot planen.

79 §.

Nybyggnad må ej företagas i strid mot utomplansbestämmelser, dock må länsstyrelsen eller, enligt av Konungen

meddelade föreskrifter, annan myndighet som Konungen bestämmer medgiva undantag, när särskilda skäl äro därtill och nybyggnaden ej avsevärt motverkar syftet med bestämmelserna.

80 §.

Har beslut fattats eller fråga väckts om antagande eller ändring av utomplansbestämmelser för visst område, skall angående förbud mot nybyggnad inom området vad i 14 och 15 §§ stadgas äga motsvarande tillämpning.

Finner länsstyrelsen utomplansbestämmelser icke kunna fastställas eller ock böra i viss del undantagas från fastställelse, äger länsstyrelsen för viss tid meddela det förbud mot nybyggnad som föranledes av omständigheterna.

V. Om förbud mot bebyggelse till hinder för försvaret eller luftfarten.

81 §.

I närheten av befästning eller statlig flygplats eller av annan än staten tillhörig flygplats för allmänt bruk må ej nybyggnad företagas eller virkes- eller annat varuupplag, materialgård eller ljusanordning inrättas, såframt därigenom befästningens eller flygplatsens användning för avsett ändamål försvåras eller eljest avsevärt men åsamkas försvaret eller luftfarten; dock må länsstyrelsen medgiva undantag när synnerliga skäl äro därtill.

82 §.

Har beslut meddelats om anläggande eller utvidgning av befästning eller av statlig flygplats eller om tillstånd till anläggande eller utvidgning av annan flygplats för allmänt bruk, eller kan avsevärt men åsamkas försvaret genom bebyggelse eller inrättande av varuupplag, materialgård eller ljusanordning i närheten av militär anläggning av annat slag, äger länsstyrelsen förordna, att vad i 81 § sägs skall äga motsvarande tillämpning.

83 §.

Kan med hänsyn till befintlig eller tillämnad anläggning, som avses i 81 § eller i förordning enligt 82 §, nybyggnad eller inrättande av varuupplag, materialgård eller ljusanordning ej ske i den omfattning eller på det sätt som eljest varit tillåtet, och kan markens ägare till följd härav nyttja

marken allenast på sätt som står i uppenbart missförhållande till dess tidigare värde, vare han berättigad till ersättning för den skada han härigenom lider; kan marken av nämnda orsak överhuvud ej användas för enskilt bebyggande och kan ägaren till följd härav nyttja marken allenast på sätt nyss sagts, vare anläggningens ägare skyldig att lösa marken, där ej sådan skyldighet jämlikt 21 eller 48 § åligger staden.

Enahanda rätt till ersättning för skada tillkomme innehavare av sådan nyttjanderätt eller annan särskild rätt till marken som upplåtits innan inskränkningen i möjligheterna att nyttja marken inträdde.

Vad i fråga om ersättning avtalats eller uppenbarligen förutsatts skola gälla mellan anläggningens ägare och markens ägare eller annan sakägare gälle jämväl mot den som förvärvat sakägarens rätt till fastigheten efter det inskränkningen i möjligheterna att nyttja marken inträdde.

84 §.

Har i fastställd generalplan eller stadsplan med hänsyn till anläggning, som avses i 81 § eller i förordnande enligt 82 §, blivit bestämt, att mark skall användas för annat ändamål än enskilt bebyggande, och har staden på grund av bestämmelserna i 21 eller 48 § löst marken, vare staden, såvitt den kan nyttja marken allenast på sätt som står i uppenbart missförhållande till den erlagda löseskillingen, berättigad till ersättning av anläggningens ägare för sin förlust.

85 §.

Kan i fall som avses i 83 eller 84 § överenskommelse i ersättningsfrågan ej träffas, skola bestämmelserna i 23 § lända till efterrättelse; dock att vad där sägs om staden skall gälla anläggningens ägare.

VI. Om särskilda åtgärder i vissa fall för reglering av bebyggelsen.

86 §.

Finnes område som icke ingår i stadsplan eller byggnadsplan böra särskilt skyddas på grund av naturskönhet, växtlighet eller andra särskilda naturförhållanden eller med hänsyn till förefintlig från historisk eller konstnärlig synpunkt värdefull bebyggelse, fasta fornlämningar eller andra

minnesmärken, äger Konungen förordna, att nybyggnad inom området icke må företagas utan länsstyrelsens tillstånd. Ej må tillstånd vägras, om avsevärt men därigenom tillskyndas markens ägare, utan att skäligen ersättning därför gives.

87 §.

Till förekommande av tätbebyggelse inom område som ej ingår i stadsplan eller byggnadsplan äger Konungen meddela de föreskrifter som för ändamålet finnas erforderliga.

Föreskrift som i första stycket sägs må ej avse bebyggelse för jordbrukets, fiskets, skogsskötselns eller därmed jämförligt behov.

III avd. Bestämmelser för vissa stadsliknande samhällen.

88 §.

Vad i denna lag är stadgat för stad skall äga motsvarande tillämpning för köping.

Detsamma gälla i fråga om annat samhälle, där vid denna lags ikraftträdande bestämmelserna för stad i stadsplane-lagen den 29 maj 1931 (nr 142) skola tillämpas.

89 §.

Beträffande samhälle som avses i 88 § skall den inskränkning i tomtägarers skyldighet att ersätta gatumark som enligt 57 och 62 §§ eller motsvarande äldre bestämmelser äger rum, därest i gatumarken ingår allmän väg, ej gälla i det fall att vägen efter den 1 januari 1928 byggts inom område som ingår i stadsplanen.

90 §.

Konungen äger förordna, att vad i denna lag är stadgat för stad skall äga motsvarande tillämpning för tätare befolkad ort på landet.

91 §.

I samband med förordnande som avses i 90 § äger Konungen meddela det förbud mot nybyggnad inom orten som föranledes av omständigheterna.

Har fråga väckts om sådant förordnande, må länsstyrelsen i avbidan på frågans slutliga avgörande utfärda förbud mot nybyggnad inom orten utan länsstyrelsens tillstånd.

92 §.

Har byggnadsförbud enligt 91 § första stycket meddelats eller är fall för handen som avses i 91 § andra stycket, äger länsstyrelsen, i den utsträckning som föranledes av omständigheterna, stadga förbud mot schaktning, fyllning, trädfällning eller annan därmed jämförlig åtgärd.

93 §.

Finnes vad i denna lag är stadgat för stad om iordningställande och upplåtande till allmänt begagnande av gata eller annan allmän plats vara oskäligt betungande för samhälle som avses i 88 eller 90 §, må Konungen medgiva den lindring som prövas nödig.

94 §.

Finnes till följd av ändrade förhållanden tillämpning av vad i denna lag är stadgat för stad icke vidare böra upprätthållas för samhälle som avses i 88 § andra stycket eller 90 §, må Konungen förordna, att sådan tillämpning skall upphöra.

95 §.

I samhälle som avses i 88 eller 90 § skall den myndighet som eljest utövar samhällets beslutanderätt äga den befogenhet som enligt denna lag tillkommer stadsfullmäktige.

IV avd. Bestämmelser för landet i övrigt.

I. Om generalplan.

96 §.

Till ledning för närmare planläggning av bebyggelsen skall generalplan upprättas i den mån så erfordras.

Vad i 9 § andra, tredje och fjärde styckena stadgas angående generalplan i stad skall äga motsvarande tillämpning beträffande generalplan på landet.

97 §.

Generalplan så ock ändring därav antages av kommunalfullmäktige och skall, i den mån den blivit fastställd av länsstyrelsen, lända till efterrättelse enligt vad nedan sägs.

Vad i 10 § tredje stycket stadgas om generalplan i stad skall ock gälla sådan plan på landet.

98 §.

Underlåter kommun att vidtaga erforderliga åtgärder för upprättande av generalplan, där sådan erfordras, må dylik plan efter kommunalfullmäktiges hörande upprättas genom länsstyrelsens försorg. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning beträffande ändring av generalplan.

Kostnaden för upprättande eller ändring av generalplan enligt första stycket skall gäldas av kommunen, i den mån ej bidrag enligt vad särskilt må vara stadgat utgår av statsmedel.

99 §.

Länsstyrelsen må fastställa generalplan beträffande område som ej ingår i stadsplan eller byggnadsplan. Fastställelse må dock meddelas allenast på framställning av kommunen, såvitt fråga är om område som enligt planen skall användas för annat ändamål än enskilt bebyggande.

Beträffande område, som är avsett att tills vidare undantagas från tätbebyggelse eller från viss annan bebyggelse, må fastställelse ej meddelas att gälla för längre tid än fem år. Länsstyrelsen äger dock förlänga tiden för beslutets giltighet, varje gång med högst fem år.

Vad i första och andra styckena stadgas skall äga motsvarande tillämpning med avseende å ändring av fastställd generalplan.

100 §.

Nybyggnad må icke företagas i strid mot fastställd generalplan; dock må länsstyrelsen och, enligt av Konungen meddelade föreskrifter, annan myndighet som Konungen bestämmer medgiva undantag, när särskilda skäl äro därtill och generalplanens syfte icke motverkas. Kan fastighet, vilken bildats före planens fastställande, därefter icke tagas i anspråk för byggnadsändamål, må ock undantag enligt vad nu sagts medgivas, om generalplanens syfte icke avsevärt motverkas.

101 §.

Är fråga väckt om fastställelse av generalplan beträffande visst område eller ändring av fastställd generalplan, äger länsstyrelsen för viss tid, högst fem år, förordna, att nybyggnad icke må företagas inom området utan länsstyrelsens tillstånd. Länsstyrelsen må ock förlänga förbudets giltighetstid med högst tre år i sänder; dock skall beslut härom underställas Konungens prövning, om sammanlagda giltighetstiden kommer att överstiga åtta år.

102 §.

Har med avseende å visst område generalplan fastställts eller förbud enligt 101 § meddelats, äger länsstyrelsen, i den utsträckning som föranledes av omständigheterna, stadga förbud mot schaktning, fyllning, trädfällning eller annan därmed jämförlig åtgärd.

103 §.

Mark som enligt fastställd generalplan är avsedd för annat ändamål än enskilt bebyggande må lösas av kommunen, såvitt ej markens användning för avsett ändamål ändock kan anses säkerställd.

104 §.

Vad i 21—23 §§ stadgas om lösnings- och ersättningsplikt med anledning av generalplan i stad skall äga motsvarande tillämpning beträffande generalplan på landet.

II. Om stadsplan.

105 §.

Erfordras med avseende å tätare befolkad ort inom kommun på landet att stadsplan upprättas för närmare reglering av bebyggelsen men finnes med hänsyn till ortens förhållanden förordnande enligt 90 § ej lämpligen böra meddelas, skall kommunen upprätta stadsplan för orten.

106 §.

I fall som avses i 105 § skall vad i 25—75 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning; och skall därvid vad som stadgats om stad och stadsfullmäktige i stället gälla kommunen och kommunalfullmäktige.

Har fråga väckts om antagande eller ändring av stadsplan för visst område, äger länsstyrelsen, om synnerliga skäl äro därtill, för viss tid, högst fem år, förordna att nybyggnad inom området icke må företagas utan länsstyrelsens tillstånd. Länsstyrelsen må ock förlänga förbudets giltighetstid med högst tre år i sänder; dock skall beslut härom underställas Konungens prövning, om sammanlagda giltighetstiden kommer att överstiga åtta år.

Finnes vad i denna lag är stadgat för stad om iordningställande och upplåtande till allmänt begagnande av gata eller annan allmän plats vara oskäligt betungande för kommunen, må Konungen medgiva den lindring som prövas nödig.

III. Om byggnadsplan.

107 §.

Har tätbebyggelse uppkommit eller kan sådan bebyggelse väntas inom nära förestående tid uppkomma å viss ort, och föranleda ej omständigheterna till upprättande av stadsplan, skall länsstyrelsen, i den mån det finnes erforderligt, för reglering av bebyggelse upprätta och fastställa byggnadsplan för orten.

Byggnadsplan skall utmärka och till gränserna ange de för olika ändamål avsedda områden som ingå i planen, såsom byggnadsmark samt vägar och andra allmänna platser. I den mån så erfordras skola jämväl höjdlägen angivas.

Erfordras särskilda bestämmelser angående områdenas bebyggande eller användning i övrigt, skola sådana bestämmelser intagas i planen.

108 §.

Har fråga väckts om upprättande av byggnadsplan för visst område eller om ändring av sådan plan, äger länsstyrelsen för viss tid, högst fem år, förordna, att nybyggnad inom området icke må företagas utan länsstyrelsens tillstånd. Länsstyrelsen må ock förlänga förbudets giltighetstid med högst tre år i sänder; dock skall beslut härom underställas Konungens prövning, om sammanlagda giltighetstiden kommer att överstiga åtta år.

109 §.

Nybyggnad må ej företagas i strid mot byggnadsplan; dock må länsstyrelsen och, enligt av Konungen meddelade föreskrifter, annan myndighet som Konungen bestämmer medge undantag, när särskilda skäl äro därtill och nybyggnaden ej avsevärt försvårar markens användning för avsett ändamål.

Därest så finnes påkallat, äger länsstyrelsen förordna, att nybyggnad inom område som ingår i byggnadsplan ej må företagas utan tillstånd av länsstyrelsen, innan vägar, vattenförsörjning och avlopp för området anordnats i erforderlig mån.

110 §.

Beträffande område som ingår i byggnadsplan eller med avseende å vilket förbud mot nybyggnad meddelats enligt 108 § äger länsstyrelsen, i den utsträckning som föranledes

Om byggnadsplan

av omständigheterna, stadga förbud mot schaktning, fyllning, trädfällning eller annan därmed jämförlig åtgärd.

111 §.

Kostnaden för upprättande av byggnadsplan skall gäldas av kommunen, i den mån ej bidrag enligt vad särskilt må vara stadgat utgår av statsmedel. Ägare av mark som ingår i planen vare dock, därest planen för honom medför avsevärd nytta skyldig gälda så stor del av kostnaden som svarar mot hans del av planområdets areal. Föranleda särskilda omständigheter att vad som sålunda belöper å markägare icke står i skäligt förhållande till den nytta han har av planen, skall beloppet i erforderlig mån sänkas eller höjas.

Vad i första stycket stadgas skall äga motsvarande tillämpning beträffande ändring av byggnadsplan.

Det ankommer på länsstyrelsen att meddela beslut i de hänseenden som avses i första och andra styckena.
(SFS 383/1948)

112 §.

Mark som enligt byggnadsplan är avsedd till väg eller annan allmän plats må, i den mån den till följd av nybyggnad erfordras för samfärdseln inom området, utan ersättning tagas i anspråk och nyttjas för det avsedda ändamålet, såvitt marken är obebyggd och vid planens fastställande tillhörde antingen den fastighet, å vilken nybyggnaden företagits eller från vilken efter fastställandet mark för byggnaden upplåtits, eller ock annan fastighet som hade samma ägare.

113 §.

Lägges byggnadsplan över område i en ägares hand, må länsstyrelsen vid planens fastställande förordna, att ägaren skall, ändå att 112 § ej är tillämplig, utan ersättning upplåta obebyggd mark, som för områdets ändamålsenliga användning erfordras till väg eller annan allmän plats, i den mån det med hänsyn till den nytta ägaren kan förväntas få av planens genomförande och övriga omständigheter prövas skäligt. Den mark som förordnandet avser skall angivas till läge och gränser. Marken skall upplåtas, när den behöver tagas i anspråk för avsett ändamål.

När fråga väckts om tillämpning av vad i första stycket sägs, skall länsstyrelsen göra anmälan därom hos inskrivningsdomaren, som har att så snart ske kan å inskrivningsdag göra anteckning i fastighets- eller inteckningsboken om vad sålunda förekommit; och vare överlåtelse av mark som

äger rum efter det sådan anmälan inkommit ej hinder för förordnande om markens upplåtande.

Äro synnerliga skäl därtill, må länsstyrelsen i samband med ändring av byggnadsplan besluta om jämkning i förordnande som avses i första stycket, såvitt det kan ske utan förfång för ägaren.

114 §.

Om rätt att i vissa andra fall än som avses i 112 och 113 §§ taga i anspråk mark, som enligt byggnadsplan är avsedd till väg eller annan allmän plats, stadgas i lagen om allmänna vägar och lagen om enskilda vägar.

115 §.

Nyttjanderätt till mark enligt 112 eller 113 § gälle framför annan rätt till marken som uppkommit efter byggnadsplanens fastställande.

Lägges stadsplan över mark som avses i 112 eller 113 §, må Konungen på ansökan av kommunen eller samhället förordna, att marken utan ersättning skall tillfalla kommunen eller samhället.

116 §.

Har i byggnadsplan bestämts att mark skall användas till väg eller annan allmän plats utan att skyldighet att upplåta marken föreligger enligt 112 eller 113 §, och kan markens ägare till följd av vad sålunda bestämts nyttja marken allenast på sätt som står i uppenbart missförhållande till dess tidigare värde, vare han berättigad till ersättning för den skada som han härigenom lider. Samma lag vare om innehavare av sådan nyttjanderätt eller annan särskild rätt till marken som upplåtits innan byggnadsplanen fastställdes. Skyldighet att svara för ersättningen åligger i fråga om mark, som är avsedd till allmän väg, kronan samt beträffande annan mark vägförening, inom vars område marken är belägen. Finnes ej vägförening när fråga uppkommer om ersättning i fall som sist nämnts, skall länsstyrelsen förordna om sådan förenings bildande.

Ersättningen skall bestämmas att utgå med visst årligt belopp, med rätt för såväl den ersättningsskyldige som markens ägare eller annan sakägare att i händelse av ändrade förhållanden eller sedan tio år förflutit från det ersättningen senast bestämts erhålla ny prövning av beloppet. Vad i fråga om ersättning avtalats eller uppenbarligen förutsatts skola gälla mellan den ersättningsskyldige och sakägare gälle jäm-

väl mot den som efter byggnadsplanens fastställande förvärvat sakägarens rätt till marken.

Frågan huruvida ersättningsplikt föreligger skall bedömas med hänsyn till den fastighetsindelning som gällde vid tiden för byggnadsplanens fastställande, med de ändringar av indelningen som skett för planens genomförande.
(SFS 198/1954)

117 §.

Kan i fall som avses i 116 § överenskommelse i ersättningsfrågan ej träffas, skall vad i 23 § är stadgat äga motsvarande tillämpning.

118 §.

Ej må mot ägarens bestridande i byggnadsplan bestämmas att mark skall användas för annat ändamål än till enskilt bebyggande, väg eller annan allmän plats, med mindre ägaren tillförsäkras ersättning för skada som han lider genom att han till följd av planen kan nyttja marken allenast på sätt som står i uppenbart missförhållande till markens värde. Om markägaren så fordrar, skall, innan byggnadsplan fastställs, för gäldande av ersättningen ställas säkerhet som länsstyrelsen prövar betryggande. Från ställande av säkerhet vare kronan fri.

Utän hinder av vad nu sagts må, med iakttagande att behovet av vägar och andra allmänna platser främst tillgodoses, bestämmas att mark inom område som är i en ägares hand skall användas för allmän byggnad som erfordras för området, i den mån det med hänsyn till den nytta ägaren kan förväntas få av planens genomförande och övriga omständigheter prövas skäligt.

Mark som i byggnadsplan avsetts för annat ändamål än väg eller annan allmän plats må ej fördenskull tagas i anspråk för ändamålet utan medgivande av markens ägare.

IV. Om utomplansbestämmelser.

119 §.

Utomplansbestämmelser fastställas av länsstyrelsen, när så erfordras.

120 §.

Beträffande utomplansbestämmelser på landet skall vad i 78 och 79 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning.

V. Om förbud mot bebyggelse till hinder för försvaret eller luftfarten.

121 §.

Med avseende å område, för vilket stadsplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser fastställts, skall vad i 81—85 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Beträffande annat område äger länsstyrelsen föreskriva, att vad i 81 § är stadgat skall lända till efterrättelse, ävensom meddela sådant förordnande som avses i 82 §; och skall i sådant fall vad i 83—85 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning inom området.

VI. Om särskilda åtgärder i vissa fall för reglering av bebyggelsen.

122 §.

Finnes område som icke ingår i stadsplan eller byggnadsplan böra särskilt skyddas på grund av naturskönhet, växtlighet eller andra särskilda naturförhållanden eller med hänsyn till förefintlig från historisk eller konstnärlig synpunkt värdefull bebyggelse, fasta fornlämningar eller andra minnesmärken, må länsstyrelsen förordna, att nybyggnad inom området icke må företagas utan länsstyrelsens tillstånd. Ej må tillstånd vägras, om avsevärt men därigenom tillskyndas markens ägare, utan att skälig ersättning därför gives.

123 §.

Till förekommande av tätbebyggelse inom område som ej ingår i stadsplan eller byggnadsplan äger länsstyrelsen meddela det förbud mot nybyggnad och de föreskrifter i övrigt som för ändamålet finnas erforderliga.

124 §.

Förbud eller föreskrift som i 123 § sägs må ej avse bebyggelse för jordbrukets, fiskets, skogsskötselns eller därmed jämförligt behov.

125 §.

Från förbud eller föreskrift som meddelats enligt 123 § må länsstyrelsen medgiva undantag, när särskilda skäl äro därtill och syftet med förbudet eller föreskriften icke motverkas. Kan fastighet, vilken bildats innan förbudet eller före-

skriften meddelades, på grund härav icke tagas i anspråk för byggnadsändamål, må ock undantag enligt vad nu sagts medgivnas, om syftet med förbudet eller föreskriften icke avsevärt motverkas.

V avd. Gemensamma bestämmelser för stad och landet.

I. Om regionplan.

126 §.

Finnes för två eller flera städer, samhällen som avses i 88 och 90 §§ eller landskommuner gemensam planläggning böra i ett eller flera hänseenden äga rum beträffande grunddragen för markens användning, såsom i fråga om viktigare trafikleder, flygplats, områden för tätbebyggelse och områden för friluftsliv samt anläggningar för vattenförsörjning och avlopp, skall regionplan upprättas.

Erfordras närmare bestämmelser angående användningen av område som omfattas av regionplan, skall planen innehålla sådana bestämmelser.

127 §.

Har fråga väckts om upprättande av regionplan, skall länsstyrelsen efter erforderlig utredning överlämna handlingarna i ärendet jämte eget yttrande till Konungen.

Konungen bestämmer därefter, huruvida regionplan skall finnas, angående regionplaneområdets omfattning och i vilka hänseenden gemensam planläggning skall äga rum.

Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning med avseende å upphävande eller ändring av vad sålunda bestämts.

128 §.

Har Konungen förordnat att regionplan skall finnas, skola för handläggning av frågor rörande planen de kommuner och samhällen som beröras av denna bilda regionplaneförbund.

Beträffande sådant förbund skall, med de avvikelser som följa av vad i denna lag stadgas, lagen om kommunalförbund äga tillämpning.

Angående utredning varom i 127 § sägs skall gälla vad i sistnämnda lag stadgas om där avsedd utredning.

129 §.

En ledamot av förbundsdirektionen, tillika ordförande, skall jämte ersättare för honom utses av Konungen. Övriga ledamöter i förbundsdirektionen jämte ersättare för dem skola utses av förbundets medlemmar till det antal för varje medlem som bestämmes i förbundsordningen.

Kan enighet icke uppnås angående förbundsordningen eller ändring av denna, skall länsstyrelsen besluta därom.

130 §.

Kan regionplan komma att beröra kommuner eller samhällen inom två eller flera län, må Konungen bestämma, att länsstyrelsen i ett av länen skall taga den befattning med upprättande av regionplan och övriga med planen sammanhängande frågor som ankommer på länsstyrelse.

131 §.

Regionplan fastställs av Konungen efter förslag av förbundsdirektionen och sedan förbundsmedlemmarna erhållit tillfälle att yttra sig över förslaget. Har avvikande mening uttalats inom direktionen eller har förbundsmedlem framställt erinran mot förslaget, äger Konungen göra den avvikelse från detta som med hänsyn till sålunda yppad mening må anses befogad.

Vad nu sagts gäller ock i fråga om ändring av regionplan.

132 §.

Kostnaderna för upprättande eller ändring av regionplan samt för regionplaneförbunds verksamhet i övrigt skola, in till dess planen fastställts, förskjutas av förbundsmedlemmarna eller av statsmedel enligt vad Konungen på förslag av förbundsdirektionen bestämmer.

Kostnaderna skola, i den mån bidrag ej lämnas av statsmedel, slutligen fördelas mellan förbundsmedlemmarna efter vad som med hänsyn till varje medlems nytta av planen finnes skäligt. Därest ej omständigheterna föranleda till annat, sker fördelningen efter skatteunderlag.

Grunderna för fördelningen skola på förslag av förbundsdirektionen bestämmas av Konungen, sedan planen eller ändring därav fastställts.

133 §.

Underlåter förbundsdirektionen att vidtaga erforderliga åtgärder för upprättande av regionplan, må Konungen före-

lägga direktionen viss tid, inom vilken sådan plan skall vara underställd Konungens prövning. Ställer direktionen sig ej föreläggandet till efterrättelse, äger Konungen på förbundets bekostnad låta upprätta samt, efter hörande av direktionen och dem frågan eljest rör, fastställa regionplan.

Vad nu sagts äger motsvarande tillämpning, om ändring av regionplan finnes påkallad för regionplaneområdets ändamålsenliga utveckling eller till främjande av betydande allmänt intresse.

134 §.

Regionplan skall tjäna till ledning vid upprättande av generalplan, stadsplan, byggnadsplan och utomplansbestämmelser eller ändring därav så ock eljest vid reglering av bebyggelsen eller användningen i övrigt av mark inom planområdet.

Förutsätter genomförandet av regionplan, att ändring sker av generalplan, stadsplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser, äger Konungen för viss tid meddela det förbud mot nybyggnad som föranledes av omständigheterna.

Om befogenhet för länsstyrelse att meddela förbud mot nybyggnad när fråga väckts om ändring av generalplan, stadsplan eller byggnadsplan eller av utomplansbestämmelser i stad, stadgas i 15, 35, 80, 101, 106 och 108 §§.

135 §.

Är nybyggnad eller schaktning, fyllning, trädfällning eller annan därmed jämförlig åtgärd inom regionplaneområde beroende på prövning av myndighet, skall denna tillse, att markens användning för i regionplanen avsett ändamål icke försvåras. Ej må dock härigenom avsevärt men tillskyndas markens ägare utan att skälig ersättning därför gives.

II. Om tillstånd för särskilt fall till tätbebyggelse.

136 §.

Utän hinder av att förhållande ej föreligger som enligt denna lag förutsättes för att mark skall få användas till tätbebyggelse äger Konungen och, enligt av Konungen meddelade föreskrifter, myndighet som Konungen bestämmer för särskilt fall medgiva tillstånd till nybyggnad, vilken innefattar sådan bebyggelse.

III. Om bestämmande och erläggande av lösen m. m.

137 §.

Med avseende å inlösen av mark enligt denna lag skola de allmänna bestämmelserna i lagen om expropriation i tillämpliga delar lända till efter rättelse med iakttagande av vad nedan i 138—145 §§ stadgas.

I mål, som eljest enligt denna lag skall upptagas av expropriationsdomstol, skola bestämmelserna om domstol och rättegång i expropriationsmål i tillämpliga delar gälla, där ej annat är särskilt stadgat.

(SFS 666/1949)

138 §.

I fall, då markens ägare är berättigad fordra att inlösen sker, ankommer det på honom att göra ansökan om stämning.

Ogillas yrkande om inlösen, gälle i fråga om rättegångskostnad vad därom i allmänhet är stadgat.

(SFS 666/1949)

139 §.

Har ägare av tomt del väckt talan om inlösen av återstoden av tomten, vare ägare av annan tomt del berättigad att utan ny stämning föra talan om inlösen.

Expropriationsdomstolen skall för varje ägare åsätta hans tomt del särskilt värde.

(SFS 666/1949)

140 §.

Uppkommer i mål angående inlösen av mark tvist om rätt eller plikt att lösa, skola bestämmelserna i 37 och 38 §§ lagen om expropriation äga tillämpning först sedan det genom lagakraftägande dom blivit avgjort att inlösen skall äga rum.

(SFS 666/1949)

141 §.

Bestämmelserna i 12 § första stycket lagen om expropriation skola ej äga tillämpning med avseende å inlösen av mark som ingår i stadsplan.

Är fråga om att mark som ingår i tomt skall inlösas av anledning varom förmäles i 46 eller 47 §, skall i stället för bestämmelserna i 26 § andra stycket lagen om expropriation gälla, att till expropriationsdomstolen skall ingivas karta med protokoll rörande mätning av tomten enligt bestäm-

melserna i 2 kap. lagen om fastighetsbildning i stad; och skall vad i 36 § lagen om expropriation är stadgat om karta och beskrivning i stället gälla karta och protokoll som nu sagts.

142 §.

Om å mark som är avsedd till gata eller annan allmän plats finnes byggnad, stängsel, växande skog, plantering eller annat som hör till marken och skall lösas, bör särskilt värde sättas å själva marken. Där ej all mark prövas hava lika värde, skola de särskilda värdena utsättas.
(SFS 666/1949)

143 §.

Vill kommun eller samhälle lösa i enskild väg ingående mark som enligt denna lag må tagas i anspråk och nyttjas till trafikled eller annan allmän plats, skall vid expropriationsersättningens bestämmande hänsyn tagas till denna rätt. Ej må kostnad som kommunen eller samhället nedlagt för trafikledens eller platsens iordningställande föranleda höjning av ersättningsbeloppet.

144 §.

Försummar kommun eller samhälle att, på sätt i 48-§ första stycket lagen om expropriation stadgas, nedsätta fastställd expropriationsersättning och har ej kommunen eller samhället enligt medgivande av markens ägare eller jämlikt stadgande i samma lag tagit marken i besittning, skall den väckta frågan om markens avträdande, om någon till ersättning berättigad yrkar det, vara förfallen, såvitt på hans rätt inverkar.

145 §.

I fråga om mark som inlösts enligt denna lag skola bestämmelserna i 68—70 §§ lagen om expropriation icke äga tillämpning.

146 §.

Vad i 137, 138, 144 och 145 §§ är stadgat beträffande inlösen av mark skall i tillämpliga delar gälla med avseende å inlösen av byggnad i fall som i 45 § första stycket sägs.
(SFS 146/1953)

IV. Om ansvar, handräckning och fullföljd av talan m. m.

147 §.

Företager någon nybyggnad eller annan åtgärd i strid mot förbud som meddelats i denna lag eller med stöd av lagen, straffes med dagsböter. Äro omständigheterna synnerligen försvårande, må till fängelse i högst sex månader dömas.

Böter tillfalla kronan.

148 §.

I fall som avses i 147 § äger överexekutor meddela handräckning till rättelse i vad olagligen skett.

Ansökan om handräckning må göras av allmän åklagare eller av byggnadsnämnd. Är ansökan gjord av allmän åklagare och begär utmättningsman att kostnad för förrättning skall förskjutas, må det ske av allmänna medel. I övrigt gälle enahanda bestämmelser som äro stadgade för det i 191 § utsökningslagen avsedda fallet.

149 §.

Över stadsfullmäktiges, kommunalfullmäktiges, municipalfullmäktiges eller byggnadsnämnds beslut rörande stadsplan, utomplansbestämmelser eller tomtindelning som enligt denna lag för att bliva gällande skall fastställas av Konungen eller länsstyrelsen, så ock över förbundsdirektions förslag till regionplan må särskild klagan ej föras, vederbörande obetaget att framställa erinringar mot beslutet i ärendet angående fastställelse därå. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning å beslut av stadsfullmäktige, kommunalfullmäktige eller municipalfullmäktige som innefattar framställning om fastställelse av generalplan eller om annan åtgärd av Konungen eller länsstyrelse enligt denna lag.

Om talan mot annat beslut av byggnadsnämnd meddelas bestämmelser av Konungen.

150 §.

Länsstyrelses beslut rörande fastställelse av generalplan, stadsplan, byggnadsplan, utomplansbestämmelser eller tomtindelning skall meddelas efter anslag. Den som är missnöjd med beslutet har att, vid talans förlust, inom en månad från den dag då beslutet meddelades anföra besvär hos Konungen.

Talan mot annat av länsstyrelsen meddelat beslut föres hos Konungen genom besvär i den ordning som är bestämd

för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut.

Har länsstyrelse till alla delar fastställt av stadsfullmäktige, kommunalfullmäktige, municipalfullmäktige eller byggnadsnämnd antaget eller eljest i vederbörlig ordning handlagt förslag rörande generalplan, stadsplan, byggnadsplan, utomplansbestämmelser eller tomtindelning, må klagan föras allenast av sakägare som i ärendet framställt yrkande vilket helt eller delvis lämnats utan bifall.

151 §.

Länsstyrelsens beslut om fastställelse av utomplansbestämmelser eller ändring därav samt förordnande enligt 82 § eller 121 § andra stycket, så ock länsstyrelsens beslut om förbud mot nybyggnad utan särskilt tillstånd eller mot tätbebyggelse eller mot schaktning, fyllning, trädfällning eller annan därmed jämförlig åtgärd skall lända till efterrättelse utan hinder av förd klagan.

V. Allmänna bestämmelser.

152 §.

Har någon av statlig eller kommunal myndighet erhållit uppdrag att upprätta förslag till regionplan, generalplan, stadsplan, byggnadsplan eller tomtindelning eller att verkställa plan- eller höjdmätning eller kartläggning till ledning vid upprättande av sådant förslag, äge han och hans biträden erhålla tillträde till fastigheter och byggnader samt därvid övergå ägor och anbringa märken eller signaler i vad det finnes erforderligt för uppdragets genomförande, varvid skall iakttagas att skada å egendom såvitt möjligt undvikas.

Vad nu sagts gälle ock den, vilken på grund av föreskrift som meddelats med stöd av denna lag har att företaga utstakning av byggnads läge eller besiktning av pågående eller avslutat byggnadsföretag eller därmed likartat arbete.

153 §.

Vad i denna lag sägs om ägare av mark eller tomt skall ock gälla om den som innehar mark eller tomt under sådan besittningsrätt som enligt lag är att hänföra till fast egendom.

154 §.

Är tomt belägen vid torg, park eller annan sådan allmän plats, skall marken framför tomten anses som gata till en bredd, motsvarande fem fjärdedelar av den å tomten enligt stadsplanen vid gatans upplåtande till allmänt begagnande tillåtna högsta hushöjden.

155 §.

Vad i 56, 62 och 67 §§ stadgas om tomt avser, förutom rättsligen bestående tomt enligt gällande tomtindelning, allenast sådan administrativt bildad tomt som är i en ägares hand. Sagda lagrum skola dock gälla jämväl annan inom byggnadskvarter belägen fastighet, varå nybyggnad företagits eller skall äga rum efter det att kvarteret intogs i stadsplanen.

156 §.

Går gräns mellan två städer i gatas längdriktning, skall i fråga om tidpunkten för inträdandet av skyldighet att upplåta gatan till allmänt begagnande så anses som om gatan vore belägen inom en och samma stad.

Kostnaden för gatan skall fördelas mellan städerna efter den nytta de hava av gatan, med rätt för vardera staden att i enlighet med de i denna lag stadgade grunderna av vederbörande tomtägare i den staden uttaga bidrag till dess andel i kostnaden som om gatan helt vore belägen inom staden.

157 §.

Förordnas att område, för vilket generalplan, stadsplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser fastställts, skall tillhöra stad eller köping eller meddelas beträffande sådant område förordnande att vad i denna lag är stadgat för stad skall äga motsvarande tillämpning för området, lände planen eller bestämmelserna fortfarande till efterrättelse.

Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning beträffande förordnande, förbud eller annan föreskrift som meddelats med stöd av bestämmelse i fjärde avdelningen.

158 §.

Vad i denna lag sägs om nybyggnad skall ock gälla om sådan ändring av befintlig byggnad som, enligt vad Konungen därom stadgar, är att hänföra till nybyggnad.

Övergångsbestämmelser.

159 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1948.

Genom denna lag upphäves stadsplanelagen den 29 maj 1931 (nr 142); dock skola de i stadsplanelagen meddelade övergångsbestämmelserna alltjämt i tillämpliga delar gälla, under iakttagande av att hänvisning till stadgande som ersatts genom bestämmelse i nya lagen skall anses i stället hava avseende å den bestämmelsen.

Förekommer eljest i lag eller särskild författning hänvisning till lagrum som ersatts genom bestämmelse i denna lag, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

160 §.

När särskilda skäl äro därtill, äger länsstyrelsen beträffande område på landet, för vilket stadsplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser ej fastställts, förordna att stadgandet i 7 § första stycket ej skall gälla förrän från och med den 1 januari 1952.

(SFS 666/1949)

161 §.

Har stomplan fastställts före denna lags ikraftträdande, skall beträffande planen tillämpas vad om fastställd generalplan i stad är stadgat.

162 §.

Vid prövning av fråga om lösnings- eller ersättningsplikt med avseende å mark, vilken enligt denna lag eller föreskrift, som meddelas med stöd av lagen, eller enligt motsvarande äldre bestämmelser ej må tagas i anspråk för enskilt bebyggande eller för viss bebyggelse, skall värdet å marken bestämmas med skälig hänsyn till det värde, marken vid tiden för lagens ikraftträdande ansågs hava enligt ditills tillämpade grunder; och må förty jämväl det värde som då tillmättes marken för tätbebyggelse komma i betraktande.

163 §.

Har gata eller gatudel framför tomt upplåtits eller lagligen skolat upplåtas till allmänt begagnande före denna lags ikraftträdande, skall angående skyldighet för tomtägaren att gälda ersättning för gatumark äldre lag äga tillämpning.

Vidgas gata, som upplåtits till allmänt begagnande före ikraftträdandet av denna lag, och har skyldighet för ägare av tomt att ersätta staden värdet av den gatumark, som tagits i anspråk för gatan, enligt bestämmelserna i äldre lag ännu icke inträtt vid vidgningen, skall skyldighet för tomtägaren att enligt denna lag med anledning av vidgningen gälda ersättning för mark icke inträda förrän ersättningen för mark för gatans upplåtande enligt äldre lag förfaller till betalning.

164 § BL

164 §.

Finnes i stadsplan föreskrift ej meddelad om den hushöjd som är tillåten å tomt, må tomtägares skyldighet att bidraga till stads gatukostnad ej beräknas efter större gatubredd än aderton meter.

165 §.

Vad i 70 § stadgas skall äga motsvarande tillämpning med avseende å område i en ägares hand som ingår i stadsplan vilken fastställts före denna lags ikraftträdande, därest området utgör minst ett helt byggnadskvarter.

Ingår i byggnadsplan som fastställts före denna lags ikraftträdande område i en ägares hand, skall vad i 113 § stadgas om upplåtande av mark äga motsvarande tillämpning.

166 §.

Är då denna lag träder i kraft föreskrift meddelad jämlikt 1 § andra stycket lagen den 24 mars 1942 (nr 128) om förbud mot bebyggelse till hinder för försvaret, skall så anses som om föreskriften meddelats jämlikt motsvarande stadgande i förevarande lag.

167 §.

Har före denna lags ikraftträdande, i avbidan på upprättande av byggnadsplan, förbud meddelats mot nybyggnad utan länsstyrelsens tillstånd, vare beslutet ej gällande längre än fem år från lagens ikraftträdande, med mindre tiden förlänges enligt vad i 108 § stadgas.

168 §.

Utan hinder av vad eljest i denna lag är stadgat må, där ej Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer annorlunda förordnar, tätbebyggelse äga rum inom område för vilket avstyckningsplan gäller vid denna lags ikraftträdande.

Med avseende å sådan plan skall vad i 109 och 110 §§ stadgas äga motsvarande tillämpning.

169 §.

Har jämlikt äldre lag tomtindelning fastställts för område inom byggnadsplan, må nybyggnad ej företagas i strid mot tomtindelningen, dock må länsstyrelsen för särskilt fall meddela tillstånd till nybyggnad, när synnerliga skäl äro därtill. Ej må tomtindelningen ändras i andra fall än då fastställd ändring i byggnadsplanen förutsätter ändring av tomtindelningen eller ock ägarna av de tomter som beröras av ändringen äro ense därom och ändringen finnes lämplig för ett ändamålsenligt utnyttjande av tomterna.

170 §.

Beträffande byggnadsplan som fastställts före denna lags ikraftträdande skall vad i 116 § stadgas icke äga tillämpning.

BYGGNADSSTADGA

den 30 juni 1947

(SFS 390/1947, 4/1949, 283/1952, 56/1953, 591/1954)

431/58

I avd. Bestämmelser för stad.

1 kap. Om byggnadsordning.

1 §.

För stad skall finnas byggnadsordning, upptagande de bestämmelser som utöver vad i allmän lag eller denna stadga eller eljest i vederbörlig ordning föreskrivits erfordras för ordnande av stadens byggnadsväsen.

I byggnadsordning må för överträdelse av dess stadganden föreskrivas böter från och med tio till och med trehundra kronor eller dagsböter.

2 §.

1 mom. Byggnadsordning skall uppgöras med ledning av normalförslag, som upprättas av byggnadsstyrelsen, samt antages av stadsfullmäktige efter byggnadsnämndens hörande.

Byggnadsordning skall för att bli gällande fastställas av länsstyrelsen som, där byggnadsordningen innefattar avvikelser från normalförslaget, har att före prövningen höra byggnadsstyrelsen; avstyrker byggnadsstyrelsen fastställelse av byggnadsordning, mot vilken länsstyrelsen icke har något att erinra, skall dock frågan om fastställelse hänskjutas till Konungen. Vägras fastställelse, skall skäl därtill givas.

Vad i första och andra styckena stadgats skall äga tillämpning jämväl i fråga om ändring av byggnadsordning.

2 mom. Saknar stad byggnadsordning och har sådan ej blivit av stadsfullmäktige antagen inom två år efter det denna stadgas bestämmelser för stad blivit gällande för staden, ankommer det på länsstyrelsen att anmäla förhållandet hos Konungen.

3 §.

Då byggnadsordning eller ändring därav fastställts, skall länsstyrelsen på stadens bekostnad ofördröjligen införa den i länskungörelserna samt insända fem exemplar därav till kommunikationsdepartementet och tre exemplar till byggnadsstyrelsen.

Det åligger magistraten att skyndsamt besörja, att kungörelse om fastställelsen införes i den eller de tidningar, i vilka kommunala meddelanden för staden intagas, och att exemplar av byggnadsordningen finnas att tillgå inom staden för köpare.

2 kap. Om byggnadsnämnd.

4 §.

Byggnadsnämnden skall övervaka efterlevnaden av byggnadslagen, denna stadga, stadens byggnadsordning och övriga i staden gällande författningar angående stadens byggnadsväsen samt fullgöra vad enligt berörda författningar ankommer på nämnden ävensom i övrigt handhava de uppgifter som i laga ordning överlämnas åt nämnden.

5 §.

Byggnadsnämnden åligger bland annat:

1) att med uppmärksamhet följa byggnadsverksamheten och den allmänna utvecklingen i staden och dess omgivning samt låta verkställa erforderliga utredningar rörande de förhållanden som äro av betydelse för en ändamålsenlig planläggning av stadens område;

2) att ombesörja upprättande eller ändring av generalplan;

3) att, då anledning därtill förekommer, till prövning upptaga fråga om fastställelse av generalplan;

4) att, då tätbebyggelse uppkommit eller är att förvänta inom visst område, tillse att stadsplan, i mån av behov, upprättas eller, om i särskilt fall byggnadsplan anses böra fastställas för området, anmäla förhållandet hos länsstyrelsen;

5) att, då ändring av generalplan, stadsplan eller byggnadsplan i anledning av fastställelse av regionplan eller eljest finnes erforderlig, vidtaga åtgärder för att sådan ändring må komma till stånd;

6) att, då anledning därtill föreligger, upptaga fråga om antagande eller ändring av utomplansbestämmelser;

- 7) att uppgöra byggnadsordning samt, då anledning förekommer, upptaga fråga om ändring därav;
- 8) att, om beträffande visst område förordnande enligt 86 § byggnadslagen eller meddelande av särskild föreskrift enligt 87 § samma lag finnes erforderlig, anmäla förhållandet hos länsstyrelsen;
- 9) att, om plan, utomplansbestämmelser eller andra föreskrifter för reglering av bebyggelsen finnas icke vidare böra gälla beträffande visst område, vidtaga åtgärder för planens eller föreskrifternas upphävande;
- 10) att i allmänhet söka främja en för staden gagnelig utveckling av dess bebyggande och för detta ändamål hos vederbörande myndigheter väcka de förslag och göra de framställningar som finnas nödiga;
- 11) att handlägga frågor om tomtindelning eller ändring därav;
- 12) att underkasta av markägare gjorda framställningar i frågor, som omförmälas i denna paragraf, en omsorgsfull och förutställningslös prövning;
- 13) att tillse att ovan omförmälda planer och bestämmelser, vid fastighetsindelning och byggnadsverksamhetens ordnande i staden ävensom eljest, vederbörligen iakttagas;
- 14) att vaka över att väg icke så bygges, att en ändamålsenlig planläggning av marken därigenom försvåras;
- 15) att tillse, att byggnadsarbete eller annan åtgärd icke företages utan nämndens tillstånd, där sådant erfordras;
- 16) att öva noggrann tillsyn över byggandet;
- 17) att övervaka efterlevnaden av gällande nybyggnadsförbud;
- 18) att i fall av förseelse göra anmälan till åtal hos vederbörande åklagare;
- 19) att vid utövande av den tillsyn över mätningsväsendet i staden, som åligger byggnadsnämnden, i synnerhet övervaka, att tomtmätningar behörigen ske; samt
- 20) att i fråga om förvaring av kartor och handlingar rörande generalplan, stadsplan, byggnadsplan, utomplansbestämmelser, tomtindelning, tomtmätning, avstyckning och arealavmätning så ock kartor och handlingar rörande andra mätningsförrättningar, som angå ägogränser, ställa sig till efterrättelse vad därom är särskilt stadgat och att väl vårda de kartor, ritningar och handlingar som skola genom nämndens försorg upprättas eller av nämnden förvaras.

6 § BS

6 §.

Därest stadsfullmäktige enligt 26 § byggnadslagen givit nämnden sådant uppdrag, har byggnadsnämnden, i den omfattning fullmäktige bestämt, att antaga ändring av stadsplan.

7 §.

Det åligger byggnadsnämnden att låta upprätta karta över staden, upptagande de särskilda tomterna och stadsägorna med därå befintliga byggnader. Å kartan skall varje nybyggnad, som ej är att anse såsom tillfällig, till sina gränser utmärkas så snart ske kan efter byggnadens uppförande. Med särskild färg eller på annat lämpligt sätt skall angivas det material som huvudsakligen blivit använt för byggnadens uppförande. När byggnad rivits eller nedbrunnit, skall kartan ändras i enlighet därmed.

8 §.

Byggnadsnämnden eller annan myndighet, som stadsfullmäktige bestämma, har att upprätta förteckning över envar fastighetsägare åliggande förpliktelse att till staden utgiva bidrag till kostnad för gata. Anteckning om sådan förpliktelse skall göras oberoende av om betalningsskyldighet ännu inträtt eller icke. Av förteckningen skall framgå, huruvida förpliktelsen avser ersättning för gatumark eller bidrag till gatubyggnadskostnad samt i vad mån förpliktelsen fullgjorts.

Där så finnes lämpligt må i förteckningen jämväl upptagas övriga för fastighet i fråga om dess utnyttjande gällande villkor ävensom annat, som för fastighetens bebyggande kan vara av särskild betydelse.

Skriftlig upplysning i de hänseenden som skola framgå av förteckningen skall på begäran tillhandahållas markägare och andra, vilkas rätt kan beröras därav.

9 §.

Innan stadsfullmäktige avgöra ärende som berör byggnadsnämndens verksamhetsområde, skall, såvida ej nämnden själv anhängiggjort ärendet, dess yttrande inhämtas.

Är stadsfullmäktiges beslut av beskaffenhet att böra underställas myndighets prövning, skall nämndens yttrande åtfölja handlingarna.

10 §.

1 mom. Byggnadsnämnden skall bestå av fem ledamöter, där ej i byggnadsordningen bestämmes att antalet skall vara tre.

Av ledamöterna utser magistraten en och stadsfullmäktige de övriga.

Om byggnadsnämnd

Till ledamöter böra utses personer, som kunna antagas vilja främja ett sunt byggnadsväsen och god byggnadskultur i övrigt. I nämnden bör ock praktisk erfarenhet i byggnadsfrågor och därmed sammanhängande spörsmål vara företrädd. Den ledamot magistraten äger utse bör väljas bland magistratens ledamöter och såvitt möjligt vara lagfaren.

2 mom. Uppdraget att vara ledamot av byggnadsnämnden gäller för fyra år. Avgår ledamot under den för honom bestämda tjänstgöringstiden, utses ny ledamot; och skall den sålunda utsedde tjänstgöra under den tid som återstått för den avgångne.

3 mom. För varje ledamot skall, med iakttagande av vad i 1 och 2 mom. stadgas, utses en ersättare.

11 §.

1 mom. Ledamot eller ersättare i byggnadsnämnd kan ej vara

- a) den som icke uppnått tjugutre års ålder;
- b) den som är omyndig eller i konkurstillstånd.

2 mom. Ledamot eller ersättare i byggnadsnämnden må kunna avsäga sig uppdraget,

- a) om han icke bor i staden;
- b) om han är ämbets- eller tjänsteman och av sin befattning hindras att fullgöra uppdraget;
- c) om han efter fyra års tjänstgöring såsom ledamot i nämnden är i tur att avgå därifrån;
- d) om han uppnått sextio års ålder eller eljest uppgiver hinder, som av den väljande myndigheten godkännes.

Vad nu sagts gäller ej om ledamot eller ersättare som magistraten utser inom sig.

12 §.

1 mom. Byggnadsnämnden utser inom sig ordförande och vice ordförande för ett år i sänder. Äro både ordföranden och vice ordföranden hindrade att bevista sammanträde, utses ordförande för tillfället.

2 mom. Byggnadsnämnden sammanträder minst en gång i månaden, där ej annat finnes bestämt i byggnadsordningen, samt däremellan så ofta omständigheterna föranleda. Sammanträde skall ock äga rum, då länsstyrelsen eller magistraten påkallar det.

Består byggnadsnämnden av fem ledamöter, må ärende ej av nämnden företagas till avgörande, där ej minst tre ledamöter eller ersättare äro tillstädes samt, för det fall att de närvarande äro allenast tre, dessa tillika äro ense om beslutet. Består nämnden av tre ledamöter, må ärende icke företagas till avgörande, med mindre nämnden är fulltalig. Vid val inom nämnden så ock

vid tillsättande av tjänstebefattning sker omröstning med slutna sedlar, där så begäres, och skilje lotten mellan dem som erhållit lika antal röster. I övrigt verkställs omröstning öppet, och blive den mening gällande, varom de flesta röstande förena sig. Äro vid öppen omröstning rösterna på vardera sidan lika många, gälle den mening som biträdets ordföranden.

Vid nämndens sammanträde skall föras protokoll, vars riktighet granskas senast vid nästa ordinarie sammanträde. Nämnden äger att, där sådant av behovet påkallas, uppdraga åt en eller flera av sina ledamöter att verkställa denna granskning.

3 mom. Nämnden skall på lämpligt sätt göra kunnigt, varest och på vilka tider till nämnden ställda ansökningar eller andra handlingar mottagas.

13 §.

1 mom. Byggnadsnämnden skall till sitt biträde hava stadsarkitekt.

Konungen äger, när skäl äro därtill, medgiva befrielse från den i första stycket stadgade skyldigheten.

Stadsfullmäktige besluta, vilka tjänstebefattningar i övrigt som skola finnas hos nämnden.

2 mom. Behörighet till befattning såsom stadsarkitekt tillkommer den som inom riket avlagt fullständig examen vid teknisk högskolas avdelning för arkitektur samt därjämte utövat väl vitsordad verksamhet inom stadsbyggnadsväsendet. När skäl äro därtill, må Konungen medgiva, att såsom stadsarkitekt anställas person, vilken ej avlagt examen som nyss sagts.

3 mom. Byggnadsnämnden antager och entledigar befattningshavare hos nämnden. Närmare bestämmelser härom skola, där så erfordras, meddelas i byggnadsordningen.

14 §.

Länsstyrelsen äger på framställning av byggnadsnämnden förordna, att stadsarkitekt eller annan hos nämnden anställd tjänsteman, som länsstyrelsen godkänner, må i nämndens ställe besluta bifall till ansökningar i ärenden av uteslutande teknisk art eller av ringa vikt. Förordnandet må återkallas, när länsstyrelsen finner anledning därtill.

Beslut, som meddelas med stöd av förordnande enligt första stycket, skola protokollföras och snarast möjligt anmälas för nämnden.

15 §.

Stadsarkitekt skall vara tillstädes vid nämndens sammanträden med rättighet att deltaga i överläggningarna men ej i beslu-

Om generalplan

ten och att, där han det begär, få sin mening antecknad till protokollet. Vad nu sagts gälle ock i stadens tjänst anställd stadsingenjör, mättningsman, förrättningsman för tomtmätning eller avstyckning eller annan tjänsteman, vilken det åligger att till föredragning hos nämnden bereda inkommande ärende, såvitt angår ärende som berör hans verksamhet.

Länsarkitekten, förste provinsialläkaren, provinsial- eller stadsläkaren, civilförsvarschefen och brandchefen äga likaledes närvara vid byggnadsnämndens sammanträden och deltaga i överläggningarna men ej i besluten samt, om de begära det, få sin mening antecknad till protokollet. De skola, i den mån omständigheterna föranleda därtill, kallas till byggnadsnämndens sammanträden.

16 §.

Frågor, huruvida ledamot av byggnadsnämnden må åtnjuta arvode, samt om arvodets storlek så ock rörande befattningshavares avlönade och nämndens övriga utgifter avgöras av stadsfullmäktige.

3 kap. Om generalplan.

17 §.

Generalplan i stad skall, under beaktande av grannområdenas planläggning, uppgöras med hänsyn dels till det behov av utrymme för viktigare trafikleder, parker och andra allmänna ändamål som kan förutses för staden, dels ock till behovet av områden för enskilt bebyggande och specialområden. Vidare skall iakttagas, att det militära försvarets, civilförsvarets och den civila luftfartens behov vederbörligen tillgodoses. Vid bedömande, för vilka ändamål olika områden skola användas, skall bland annat beaktas vilka möjligheter som föreligga att anordna erforderlig vattenförsörjning samt på lämpligt sätt utföra avlopp och andra anordningar för bortförande eller oskadliggörande av spillvatten och annan orenlighet.

I generalplan bör, då omständigheterna föranleda därtill, angivas, vilka områden som från sundhetssynpunkt, med hänsyn till samfärdseln, vattenförsörjning eller avlopp eller eljest från allmän synpunkt ej äro lämpade för tätbebyggelse och fördenskuil skola vara undantagna därifrån, ävensom områden som allenast tills vidare böra undantagas från sådan bebyggelse, så ock områden som skola undantagas från annan bebyggelse.

18 §.

Genom generalplanebestämmelser skola meddelas de närmare föreskrifter som anses erforderliga angående användningen av de i generalplanen ingående områdena.

19 §.

1 mom. Generalplan må icke uppgöras av annat än den som inom riket avlagt fullständig examen vid teknisk högskolas avdelning för arkitektur eller väg- och vattenbyggnad eller lantmäterioxamen samt därjämte utövat väl vitsordad verksamhet inom stadsbyggnadsväsendet.

Konungen kan, när skäl äro därtill, meddela den, som ej uppfyller i första stycket angivna fordringar, behörighet som där avses.

2 mom. Förslag till generalplan skall utmärkas å karta i sådan skala, att de för olika ändamål avsedda områdena med erforderlig tydlighet framgå. Kartan skall, i den mån så erfordras, upptaga ägo gränser, vägar, byggnader, vatten och höjdförhållanden samt övriga befintliga förhållanden av betydelse för bedömning av förslaget lämplighet. På kartan angivas gränserna för planen samt för de markområden som skola användas för olika ändamål.

Till planen hörande generalplanebestämmelser skola avfattas i särskild handling samt tillika utmärkas å kartan genom särskilda beteckningar.

3 mom. Vid generalplan bör fogas beskrivning jämte erforderlig motivering ävensom sådan utredning angående utvecklingen inom staden samt angående grundförhållanden, vattenförsörjning, avlopp och motverkande av vattenförorening som kan erfordras för bedömning av planens lämplighet.

20 §.

1 mom. Vid utarbetande av förslag till generalplan skall samråd ske med länsarkitekten ävensom med de övriga myndigheter, organ och sammanslutningar som hava ett väsentligt intresse av förslaget.

Förslag till generalplan skall hållas tillgängligt för granskning under viss tid, minst en månad, efter det kungörelse därom skett i församlingens kyrka samt i den eller de tidningar i vilka kommunala meddelanden för orten intagas.

2 mom. Sedan granskningstiden gått till ända, skall förslaget jämte inkomna yttranden och anmärkningar insändas till byggnadsstyrelsen som har att avgiva yttrande i ärendet.

3 mom. Sist inom tre månader efter det generalplan antagits

Om generalplan

skall planen med därtill hörande utredning i bestyrkt kopia och avskrift insändas till byggnadsstyrelsen, länsstyrelsen och länsarkitekten.

21 §.

Finner länsstyrelsen påkallat, att generalplan upprättas för visst område, men underlåta stadsfullmäktige att vidtaga härför erforderliga åtgärder, skall länsstyrelsen göra anmälan därom till Konungen.

22 §.

Vad i 17—21 §§ är stadgat gälle i tillämpliga delar jämväl om ändring av generalplan.

23 §.

1 mom. När fråga väckts om att generalplan skall helt eller delvis fastställas, bör utredas, vilka markägare som beröras härav, samt, i den mån så provas lämpligt, tillfälle beredas markägarna, drätselkammaren och vägförvaltningen i länet att muntligen eller skriftligen yttra sig i ärendet. Skall fastställelsen avse område, som gränsar till annan kommun eller samhälle, bör tillfälle att yttra sig beredas jämväl nämnda kommun eller samhälle.

Sedan förslag i ämnet uppgjorts, skall det genom byggnadsnämndens försorg utställas för granskning viss tid, minst en månad, under vilken anmärkningar mot förslaget må göras hos nämnden. Kungörelse härom skall före början av denna tid införas i den eller de tidningar i vilka kommunala meddelanden för staden intagas.

Byggnadsnämnden skall därjämte låta genom kallelsebrev, vilka skola avsändas med posten under rekommendation, eller eljest bevisligen före början av den för granskningen bestämda tiden underrätta kända och inom riket boende markägare, vilkas rätt beröres av förslaget, samt drätselkammaren ävensom, därest fastställelsen avser område som gränsar till annan kommun eller samhälle, nämnda kommun eller samhälle. Vad nu sagts skall dock icke gälla sakägare, som skriftligen godkänt förslaget. Är mark, som beröres av förslaget, samfälld för flera fastigheter med skilda ägare och finnes för samfälligheten känd styrelse eller annan som är satt att förvalta den, erfordras ej kallelse till de särskilda delägarna i samfälligheten, utan må kallelsen översändas till ledamot av styrelsen eller till förvaltaren; och vare denne, där han ej äger att själv föra talan för samfälligheten, delägarna ansvarig för att kallelsen tillställes någon som äger behörighet härtill eller, om sådan ej finnes, kommer till delägarnas kännedom. Finnes ej känd styrelse eller förvaltare och är marken samfälld för flera än tio fastigheter med skil-

da ägare, må kallelsen sändas till en av delägarna att vara för dem alla tillgänglig, och skall för sådant fall tillika uppgift om vilken delägare kallelsen tillställts kungöras på sätt i andra stycket sägs.

Berör förslaget allmän väg eller för biltrafiken viktig gata eller mark, som är avsedd att utläggas till sådan väg eller gata, eller befästning eller annan anläggning, som avses i 81 § byggnadslagen eller omfattas av förordnande enligt 82 § samma lag, eller finnes inom området mark, som tillhör kronan eller enskilt trafikföretag och som i förslaget intagits såsom trafikområde, skola kopia och avskrift av förslaget i erforderliga delar tillställas den som har att företräda vägförvaltningen eller anläggningens eller trafikområdets ägare, med skyldighet för denne att inom viss av byggnadsnämnden angiven tid, minst en månad efter handlingarnas delfäende, till nämnden inkomma med yttrande över förslaget. Vad sålunda stadgats skall dock icke gälla sakägare, som skriftligen godkänt förslaget.

Vidtages ändring i förslaget sedan det blivit utställt för granskning, skola kända och inom riket boende markägare, vilkas rätt beröres av ändringen, ävensom drätselkammaren omedelbart på sätt i tredje stycket sägs underrättas om att ändring skett samt vid sammanträde inför byggnadsnämnden eller eljest erhålla tillfälle att taga del därav.

2 mom. Sedan förslaget undergått granskning enligt vad i 1 mom. sägs, skall byggnadsnämnden överlämna ärendet jämte inkomna anmärkningar och yttranden samt eget utlåtande till stadsfullmäktige. Överlämnandet till stadsfullmäktige skall ske snarast möjligt och, där ej särskilda skäl föranleda till annat, sist en månad efter utgången av den tid, inom vilken anmärkningar eller yttranden i anledning av förslaget senast skolat vara inkomna till nämnden.

Ej må stadsfullmäktige vidtaga ändring i byggnadsnämndens förslag, med mindre kända och inom riket boende markägare, vilkas rätt beröres av ändringen, beretts tillfälle att taga del därav på sätt stadgats i 1 mom. femte stycket.

24 §.

Sedan stadsfullmäktige beslutat göra framställning om fastställelse av generalplan, skola till länsstyrelsen utan dröjsmål insändas karta, varå förslaget utmärkts, jämte tillhörande generalplanebestämmelser, utdrag av byggnadsnämndens och stadsfullmäktiges protokoll i ärendet, förteckning över de fastigheter, samfälligheter och andra områden, som beröras av förslaget, samt dessas ägare ävensom inkomna anmärkningar och yttran-

Om stadsplan

den samt övriga till ärendet hörande handlingar. Länsstyrelsen skall, så fort ske kan, med eget utlåtande överlämna handlingarna till Konungen.

Kungörelse om stadsfullmäktiges beslut så ock om generalplanens fastställande skall genom byggnadsnämndens försorg, så fort ske kan, införas i den eller de tidningar i vilka kommunala meddelandet för staden intagas.

Sist inom tre månader efter det generalplanen fastställts skall kopia av den i ärendet upprättade kartan och avskrift av dit hörande generalplanebestämmelser insändas till byggnadsstyrelsen, länsstyrelsen och länsarkitekten.

25 §.

Vad ovan i detta kapitel är stadgat om fastställelse av generalplan gälde i tillämpliga delar jämväl i fråga om ändring av fastställd generalplan; dock vare beträffande ändring, som ej innefattar väsentlig avvikelse från vad som förut gällt, icke erforderligt att iakttaga i 23 § 1 mom. andra stycket angivet kungörelseförfarande.

Länsstyrelsen skall så fort ske kan till avgörande upptaga förslag rörande ändring av fastställd generalplan, varom länsstyrelsen äger besluta, såfram ej länsstyrelsen finner särskilda skäl föreligga att underställa förslaget Konungens prövning.

Må till följd av stadgandet i 150 § tredje stycket byggnadslagen klagan ej föras över länsstyrelsens beslut, har länsstyrelsen att å den i ärendet upprättade kartan teckna bevis, att beslutet på grund därav vunnit laga kraft.

4 kap. Om stadsplan.

Om stadsplans upprättande och antagande.

26 §.

Vid uppgörande av stadsplan skall tillses, att bebyggelsen inom planområdet erhåller en med hänsyn jämväl till stadens framtida utveckling ur det allmännas synpunkt tillfredsställande utformning. Tillbörlig hänsyn skall härvid tagas såväl till stadens behov av utrymmen för olika ändamål och dess förmåga att bära de med planens genomförande förenade kostnaderna som ock till markägarnas berättigade intressen. Med beaktande härav bör särskilt tillses

1) att olika delar av staden avses för sådana ändamål, var- till de med hänsyn till läge, terräng och andra omständigheter äro bäst lämpade;

2) att hänsyn tages till bestående ägo- gränser och servitut samt befintliga vägar och andra förhållanden som kunna bidra- ga till underlättande av stadsplanens genomförande, i den mån så- dant kan ske utan att vad i denna paragraf stadgas väsentligen åsidosättes;

3) att hänsyn tages till markens höjd- och grundförhållan- den ävensom till förefintliga möjligheter för vattenförsörjning samt för utförande av avlopp och andra anordningar för bort- förande eller oskadliggörande av spillvatten och annan oren- lighet;

4) att bostadsbyggandet lämpligen fördelas på olika områ- den, åtskilda från varandra och från större områden för industri och dylikt medelst parkbälten eller annan mark som skall läm- nas i huvudsak obebyggd;

5) att största möjliga trygghet vinnes mot fara för elds ut- bredning över större område;

6) att det militära försvarets, civilförsvarets och den civila luftfartens behov vederbörligen tillgodoses;

7) att bekväma trafikleder förbinda såväl olika delar av sta- dens sinsemellan som även staden med angränsande samhällen, så ock att i övrigt god anslutning ernås mellan det för planlägg- ning avsedda området och annat redan planlagt område i grann- skapet, skolande därvid hänsyn tagas till de ytterligare plan- lägningsåtgärder som kunna ifrågakomma framdeles;

8) att gator givas sådan riktning, lutning, bredd och anord- ning i övrigt att trafiksäkerheten främjas samt trafikens ford- ringar i övrigt och kravet på ett tilltalande utseende tillgodoses ävensom att möjlighet beredes till goda dager- och nivåförhål- landen inom kvarteren och skydd mot förhärskande vindar samt till anordnande av erforderligt avlopp;

9) att gatas anslutning till viktigare trafikled sker där det är lämpligt från trafiksynpunkt samt att bebyggelse icke så anord- nas, att för gatutrafiken erforderlig fri sikt därigenom hindras;

10) att avståndet mellan byggnadslinjerna å ömse sidor om gata i allmänhet icke göres mindre än 12 meter;

11) att allmänna platser för parkering och andra för sanfärd- selen erforderliga områden utläggas i tillräckligt antal inom olika delar av staden med ändamålsenliga lägen samt lämplig storlek och form samt att möjlighet finnes att anordna enskilda parke- rings- och garageutrymmen i erforderlig omfattning;

Om stadsplan

12) att torg samt parker och andra planteringar, lekplatser för barn i olika åldrar ävensom idrottsplatser anordnas i tillräckligt omfattning och antal inom stadsplaneområdets olika delar;

13) att byggnadskvarteren givas med hänsyn till avsedd fastighetsindelning och bebyggelse lämplig storlek och form;

14) att möjlighet beredes till god planlösning av de enskilda byggnaderna med sol och ljus särskilt i bostadsutrymmen;

15) att platser för allmänna byggnader, som äro eller antagas bliva erforderliga, i stadsplanen anordnas i tillräcklig omfattning och på sådant sätt, att byggnaderna bliva lämpligt belägna och väl inordnade i stadsbilden;

16) att även eljest skönhets sinnets fordringar beaktas och skäliga anspråk på utrymme, reda, sundhet, omväxling och trevnad bliva tillfredsställda;

17) att historiskt, kulturhistoriskt eller estetiskt värdefulla byggnader och stadsbilder samt sådana platser, som på grund av belägenhet, växtlighet eller säregna naturförhållanden äro särskilt tilltalande, så långt möjligt skyddas och bevaras samt ej utan tvingande skäl förstöras eller skadas;

18) att skyldigheten att bevara fasta fornlämningar iakttages; samt

19) att i övrigt ett lämpligt utnyttjande av planområdet främjas.

Stadsplan må ej avse större område än som är eller kan väntas bliva bebyggt eller eljest taget i anspråk inom överskådlig tid.

Ej må för tätbebyggelse avses mark, som från sundhetssynpunkt, med hänsyn till samfärdseln, vattenförsörjning eller avlopp eller eljest från allmän synpunkt ej är lämpad för sådan bebyggelse.

27 §.

Av stadsplan skall tydligt framgå, huruvida ett område är avsett till byggnadskvarter, gata, torg, park eller annan allmän plats eller till specialområde.

28 §.

I mom. I stadsplanebestämmelser skola, i den mån så finnes erforderligt, intagas stadganden angående reglering av byggnadskvarters bebyggande och användning i övrigt, såsom

om kvarters användning för bostads- eller industriändamål eller eljest för ändamål av visst slag;

om förbud mot bebyggande av viss del av kvarter;

om byggnadslinjer och byggnadsgränser;

om gårdsutrymme, antal byggnader som få uppföras å tomt samt byggnads läge å tomt;

- om byggnads höjd och våningstal;
- om antalet lägenheter som få inredas i byggnad i dess helhet eller vid varje trappplan;
- om byggnadsmaterial och byggnadskonturer;
- om förbud mot anordnande av utfart eller annan utgång mot gata;
- om skyldighet att anordna plantering eller att bibehålla befintlig växtlighet å tomtmark som ej bebygges;
- om förbud mot anordnande av plats för sopor eller upplag å tomtmark som nyss nämnts;
- om ordnande i övrigt av dylik mark; samt
- om stängsels beskaffenhet eller förbud mot anordnande av stängsel.

Byggnadsverksamheten bör icke genom detaljerade stadsplanebestämmelser kringgärdas i vidare mån än som är nödvändigt för vinnande av det med planen avsedda syftet.

2 mom. Vid uppgörande av stadsplanebestämmelser för byggnadskvarter bör, utöver vad i allmänhet gäller för uppförande av stadsplan, bland annat iakttagas,

att bebyggandet av högt belägna eller eljest på större avstånd synliga platser regleras med hänsyn till god konturverkan;

att för varje kvarter föreskrives, huruvida byggnaderna skola uppföras fristående eller två och två sammankopplade i tomtgräns eller på annat sätt sammanbyggda;

att byggnader icke må uppföras till större höjd eller till större omfång i förhållande till tomten än som betingas av stadens allmänna utveckling och verkliga behov, under nödigt beaktande av ortens traditioner, byggnadsområdets belägenhet inom staden, markens beskaffenhet, avloppsförhållandena och avståndet mellan byggnadslinjerna å ömse sidor om gata och gård, i vilket hänseende bör särskilt tillses, att byggnad i allmänhet icke uppföres till större höjd än som svarar mot nämnda avstånd;

att byggnad av trä, som avses skola inrymma bonings- eller arbetsrum, icke må uppföras med flera än två våningar, dock att, när särskilda skäl föreligga, vinden därjämte må inredas i den utsträckning som prövas lämplig, med iakttagande att i boningshus, inrymmande mera än en lägenhet, i regel ej större del av vindens yta må inredas än en tredjedel;

att goda dagerförhållanden inom kvarteren säkerställas och möjlighet i största utsträckning beredes till inredande i byggnaderna av lägenheter med genomgående luftväxling och direkt solbelysning.

att bebyggandet så anordnas, att svårighet icke uppstår vid släckande av eldsvåda; samt

att, där viss kvartersmark finnes vara från sundhetssynpunkt eller eljest mindre tjänlig till bebyggande, erforderliga bestämmelser meddelas om de åtgärder som skola vidtagas innan marken må bebyggas.

3 mom. Avse stadsplanebestämmelser förut bebyggd stadsdel, skall vid tillämpning av vad i 1 och 2 mom. sägs nödig hänsyn tagas till förefintlig bebyggelse. Särskilt bör tillses,

att, där inom området finnas byggnader vilka kunna antagas bliva för avsevärd framtid bestående, bebyggandet såvitt möjligt så ordnas, att enstaka byggnader eller byggnadsgrupper icke komma att störande bryta mot omgivningen i fråga om byggnadshöjd, bebyggandets täthet eller byggnadernas art i övrigt; samt

att sådana anordningar vidtagas som äro ägnade att förbättra byggnadsförhållandena inom kvarteren.

29 §.

Genom stadsplanebestämmelser skola jämväl meddelas erforderliga föreskrifter om användningen av andra områden än byggnadskvarter, såsom

om rätt att inom gata, torg, park eller annan allmän plats utnyttja utrymmet under eller över markens plan till inredande av lokaler eller för annat ändamål;

om gators korsning med varandra i olika plan eller om korsning mellan gata och särskilt trafikområde;

om gatas förläggande i tunnel under markens plan;

om anordnande av bro;

om byggande inom specialområden, därvid bestämmelserna såvitt möjligt böra lämpas efter de för kvarterens bebyggande gällande grunderna;

om vidmakthållande eller anordnande av vattenområde;

om bevarande av naturförhållanden som äga betydelse för stadsbilden; samt

om anordnande av plantering.

30 §.

1 mom. Stadsplan må icke uppgöras av annan än den som äger i 19 § 1 mom. första stycket angiven behörighet; dock kan Konungen, då skäl äro därtill, förklara jämväl annan person behörig att uppgöra stadsplan.

2 mom. Till grund för stadsplan skall ligga en grundkarta i skala ej understigande 1:2 000. Kartan skall upptaga ägo gränser,

vägar, byggnader, fasta fornlämningar, vatten samt viktigare trädbestånd och andra naturförhållanden som kunna vara av betydelse vid planens uppgörande, ävensom höjdförhållanden, vilka i regel skola angivas genom nivåkurvor för minst varje höjdmeter, och övriga för stadsplanen betydelsefulla förhållanden.

Vid grundkartan skall vara fogad förteckning över de fastigheter, samfälligheter och andra områden som omfattas av kartan samt dessas ägare ävensom, i den mån kännedom därom kunnat erhållas, sådana fastigheterna åvilande servitut som kunna hava betydelse för stadsplanen.

Grundkartan och förteckningen skola vara upprättade av person, vilken äger behörighet att innehava befattning såsom mättningsman i stad; dock må förteckningen upprättas av registerföraren i staden även om denne ej äger sådan behörighet.

Närmare föreskrifter till ledning för utarbetande av grundkarta meddelas av lantmäteristyrelsen efter samråd med byggnadsstyrelsen.

3 mom. Förslag till stadsplan skall utmärkas på grundkartan eller på kopia eller utdrag därav i erforderliga delar.

På stadsplanekartan skola tydligt angivas gränserna för planen samt för de markområden som skola användas för olika ändamål.

Gators och torgs höjdlägen skola angivas med siffror i gatukors och i punkter, där lutningen avsevärt ändras. Där så finnes nödigt, skall tillika gatuprofilen utmärkas å särskild ritning.

Till planen hörande stadsplanebestämmelser skola avfattas i särskild handling samt tillika utmärkas å kartan genom särskilda beteckningar.

4 mom. Stadsplanekartan skall åtföljas av

a) grundkartan eller kopia därav jämte därtill hörande fastighetsförteckning;

b) beskrivning över stadsplaneförslaget, vilken beskrivning jämväl skall innehålla erforderlig motivering för förslaget ävensom, där stadsplan avser förut bebyggt område, erforderlig utredning angående de ekonomiska förutsättningarna för planens genomförande och såvitt möjligt den tid, inom vilken genomförandet kan ske, skolande detaljer, som icke kunna till fullo tydliggöras å stadsplanekartan, särskilt upptagas i beskrivningen; samt

c) sådan utredning angående grundförhållanden ävensom vattenförsörjning och avlopp samt motverkande av vattenförorening som kan erfordras för förslagets prövning.

31 §.

Angående handläggning av fråga om uppgörande av förslag till stadsplan och ärendets fortsatta behandling skola föreskrifterna i 23 och 24 §§ äga motsvarande tillämpning, dock att den i 23 § 1 mom. andra stycket angivna tid, under vilken anmärkningar mot förslaget må göras hos byggnadsnämnden; må begränsas till minst fjorton dagar, samt att den i 23 § 1 mom. fjärde stycket angivna tid, inom vilken vägförvaltning har att inkomma med yttrande över förslaget, likaledes må begränsas till minst fjorton dagar.

Har enligt bestämmelserna i 45 § byggnadslagen stadsplan fastställts under villkor att inlösen kommer till stånd av viss i planen ingående mark, skall, sedan sådan inlösen skett, meddelande därom genom byggnadsnämndens försorg så snart ske kan tillställas byggnadsstyrelsen och länsstyrelsen.

32 §.

Finner länsstyrelsen påkallat att stadsplan upprättas för visst område men underlåta stadsfullmäktige att vidtaga härför erforderliga åtgärder skall länsstyrelsen göra anmälan därom till Konungen.

33 §.

1 mom. Vad ovan i detta kapitel är stadgat gälle i tillämpliga delar jämväl om ändring av stadsplan; dock att grundkarta, varom förmäles i 30 § 2 mom, icke erfordras, därest de förhållanden, som skola angivas å sådan karta, tillförlitligt framgå av stadsplanekartan i den mån de äro av betydelse för ändringen. Då ändringen icke avser planens grunddrag eller eljest innefattar väsentlig avvikelse från vad som förut gällt, vare ej heller erforderligt att iakttaga i 23 § 1 mom. andra stycket angivet kungörelseförfarande.

2 mom. Skall ändring av stadsplan antagas av byggnadsnämnden, åligger det nämnden att, sedan förslaget undergått granskning, företaga ärendet till avgörande. Med avseende å det vidare förfarandet skola bestämmelserna i 24 § äga motsvarande tillämpning.

3 mom. Vid bedömande av fråga, huruvida viss ändring av stadsplan är av beskaffenhet att jämlikt 26 § tredje stycket byggnadslagen kunna fastställas av länsstyrelse, skall särskilt beaktas: om ändringen äger samband med stadens allmänna utveckling eller eljest måste ses i större sammanhang,

om ändringen medför att huvudändamålet för markens användning förändras, såsom att industriområde ändras till bostadsom-

råde eller att gatumark eller allmän plats i nämnvärd omfattning överföres till område för bebyggande,

om ändringen medför att omfattningen av den medgivna bebyggelsen väsentligt ändras,

om ändringen eljest medför avsevärt större eller mindre utnyttjande av marken inom helt kvarter eller del därav,

om ändringen berör gata som avser att betjäna infarts- eller genomfartstrafiken, där fråga ej är allenast om mindre ändring i höjd- eller sidled,

om ändringen berör historiskt, kulturhistoriskt eller estetiskt värdefull byggnad eller stadsbild,

om ändringen är förbunden med utvidgning av stadsplan,

om ändringen väsentligt påverkar områdets eller omgivningens karaktär, samt

om ändringen medför mera betydande ingrepp i markägarens rätt att utnyttja marken.

4 mom. Länsstyrelsen skall så fort ske kan till avgörande upptaga sådant förslag till stadsplan eller ändring därav som länsstyrelsen äger fastställa, såframt ej länsstyrelsen finner särskilda skäl föreligga att underställa förslaget Konungens prövning.

Må till följd av stadgandet i 150 § tredje stycket byggnads-lagen klagan ej föras över beslut, varigenom länsstyrelsen fastställt stadsplan eller ändring därav, har länsstyrelsen att å stadsplanekartan teckna bevis att beslutet på grund därav vunnit laga kraft.

34 §.

Sedan stadsplan fastställts, skall plan för avledande av vatten eller flytande orenlighet från såväl gator och andra allmänna platser som byggnadsmark och andra områden samt erforderliga åtgärder till motverkande av vattenförorening (avloppsplan) av stadsfullmäktige antagas till efterrättelse. Planen skall bringas i verkställighet, i den mån sådant genom bebyggande varder erforderligt.

35 §.

Väckes fråga om meddelande av beslut enligt 59 § byggnads-lagen rörande särskild grund för fördelning av gatumarkersättning eller om ändring i sådant beslut eller om antagande av bestämmelser om bidrag till gatubyggnadskostnad eller ändring därav, och finna stadsfullmäktige att frågan bör komma under närmare prövning, låte stadsfullmäktige verkställa utredning i ärendet och uppgöra det förslag, vartill utredningen må föranleda.

Om stadsplan

Sedan förslag upprättats, skall detsamma hållas för granskning tillgängligt under viss tid, minst en månad efter det kungörelse härom blivit införd i den eller de tidningar i vilka kommunala meddelanden för staden intagas. Beträffande förslag om särskild grund för fördelning av gatumarkersättning skall underrättelse om dess utställande för granskning tillika tillställas kända och inom riket boende markägare, vilkas rätt beröres av förslaget, genom särskilda kallelsebrev på sätt i 23 § 1 mom. tredje stycket sägs. Efter det den för granskning bestämda tiden tilländagått och förslaget underkastats den ytterligare bearbetning, vartill anledning må hava förekommit, äga stadsfullmäktige besluta i ärendet.

Skall ärendet underställas Konungens prövning, skola, sedan stadsfullmäktiges beslut meddelats, handlingarna insändas till länsstyrelsen som har att med eget utlåtande överlämna dem till Konungen.

36 §.

Väckes fråga om tillämpning av bestämmelserna i 70 § eller 165 § första stycket byggnadslagen, skall byggnadsnämnden uppgöra förslag i ämnet.

Sedan förslaget uppgjorts, skall tillfälle beredas vederbörande markägare att under viss tid, minst fjorton dagar, granska detsamma. Angående markägarnas underrättande om förslagets utställande till granskning skall vad i 23 § 1 mom. tredje stycket stadgas äga motsvarande tillämpning.

Den mark som skall avstås skall till läge och gränser angivas på stadsplanekartan eller särskild karta med samma noggrannhet.

Om byggnadsnämnds skyldighet att göra anmälan till inskrivningsdomaren, då fråga väckts om tillämpning av 70 § eller 165 § första stycket byggnadslagen, stadgas i förstnämnda paragraf.

Om tomtindelning.

37 §.

Vid byggnadskvarters indelning till tomter skall tillses, att tomterna erhålla sådan form och storlek, att de kunna ändamålsenligt utnyttjas i enlighet med gällande föreskrifter.

Till ledning för uppgörande av förslag till tomtindelning bör byggnadsnämnden i mån av behov i god tid låta utreda och å särskild karta (kvarterskarta) tydligt angiva, ehuru bebyggandet å de enskilda tomterna kommer att te sig såsom led i ett lämpligt bebyggande av kvarteret i dess helhet.

Visar sig vid upprättande av kvarterskarta att ett ändamålsenligt bebyggande av kvarteret skulle främjas genom ändring av stadsplanebestämmelser eller eljest av stadsplanen, bör byggnadsnämnden skyndsamt vidtaga på nämnden ankommande åtgärder för sådan ändrings genomförande.

38 §.

Vid tomtindelning skall tillses, att varje tomt såvitt möjligt får gräns mot gata, torg eller sådan del av annat för allmän samfärdsel avsett område som kan befaras med åkdon.

Tomts gränser skola, där så lämpligen kan ske, göras raka och bilda räta vinklar mot varandra. Fordrar stadsplanen, höjdförhållandena eller markens beskaffenhet i övrigt annan anordning härutinnan, förfares därefter. I varje fall skall behörig hänsyn tagas till bestående äganderättsförhållanden samt av markens ägare framställda önskemål.

39 §.

Förutsätter fastställd ändring av stadsplan, att ändring sker av tomtindelning, eller strider befintlig tomtindelning mot gällande stadganden angående tomts form och storlek, eller är tomtindelning eljest icke ändamålsenlig, har byggnadsnämnden att snarast möjligt vidtaga åtgärd till åstadkommande av rättelse, i den mån så kan ske.

40 §.

Förslag till tomtindelning skall utmärkas å karta, upprättad av person, vilken äger behörighet att innehava befattning såsom mättningsman i stad. Kartan skall upprättas i skala ej understigande 1:400, där ej särskilda förhållanden föranleda mindre skala. Kartan skall upptaga gränser för fastigheter och i fastighetsindelning ej ingående områden, såvitt de beröras av tomtindelningen, ävensom varje vid tomtindelningen nybildad tomt med dess gränser och belägenhet i förhållande till de tomter och andra områden som gränsa till tomten. Kartan skall även upptaga å marken befintliga byggnader samt annat av beskaffenhet att kunna inverka å tomtindelningen. Till kartan skall höra beskrivning, utvisande för varje tomt storleken av vart och ett av de områden, av vilka tomten skall bildas, tomtens hela ytinnehåll och längden av dess särskilda sidor. För varje i tomtindelning ingående fastighet eller annat område skall dess beteckning i fastighetsregistret vara angiven å kartan och i beskrivningen.

Närmare anvisningar rörande upprättande av karta och beskrivning till tomtindelning meddelas av lantmäteristyrelsen efter samråd med byggnadsstyrelsen.

1 mom. Då förslag till tomtindelning skall uppgöras, bör i den mån så prövas lämpligt, tillfälle beredas markägare, vilkas rätt beröres av förslaget, ävensom drätselkammaren att muntligen eller skriftligen yttra sig i ärendet.

Sedan förslaget uppgjorts, skall det genom byggnadsnämndens försorg utställas för granskning viss tid, minst fjorton dagar, under vilken anmärkningar mot förslaget må göras hos nämnden. Utställning vare dock ej erforderlig, såframt samtliga av förslaget berörda markägare ävensom drätselkammaren medgiva att dylikt förfarande icke behöver tillämpas.

Byggnadsnämnden skall låta genom kallelsebrev, vilka skola avsändas med posten under rekommendation, eller eljest bevisligen före början av den för granskningen bestämda tiden under rätta kända och inom riket boende markägare, vilkas rätt beröres av förslaget, samt drätselkammaren; dock att vad sålunda stadgats icke skall gälla sakägare som skriftligen godkänt förslaget. Är markägares vistelseort okänd eller är han ej boende inom riket och finnes ej någon som äger att för honom föra talan, utfärde byggnadsnämnden tillika kungörelse med tillkännagivande att förslaget under viss tid, minst fjorton dagar, efter det kungörelsen blivit införd i den eller de tidningar, i vilka kommunala meddelanden för staden intagas, hålles tillgängligt för ändamål som nyss sagts. Är mark, som beröres av förslaget, samfärd för flera fastigheter med skilda ägare, må beträffande kallelse av delägarna i samfälligheten tillämpas vad för motsvarande fall stadgas i 23 § 1 mom. tredje stycket.

Vidtages ändring i förslaget, sedan det blivit utställt för granskning, skola kända och inom riket boende markägare, vilkas rätt beröres av ändringen, omedelbart på sätt i tredje stycket sägs underrättas om att ändring skett samt vid sammanträde inför byggnadsnämnden eller eljest erhålla tillfälle att taga del därav.

2 mom. Sedan förslaget undergått granskning enligt vad i 1 mom. sägs, skall byggnadsnämnden företaga ärendet till avgörande. Nämndens beslut bör meddelas så fort ske kan och i brådskande fall sist fjorton dagar efter utgången av den tid inom vilken anmärkningar i anledning av förslaget senast skolat vara inkomna till nämnden.

När tomtindelning antagits, skola till länsstyrelsen utan dröjsmål insändas kartan jämte därtill hörande beskrivning, utdrag av byggnadsnämndens protokoll i ärendet och förteckning å samtliga markägare, vilkas rätt beröres av tomtindelningen, med angivande för var och en av honom tillhörigt område, ävensom in-

komna anmärkningar och yttranden samt övriga till ärendet hörande handlingar.

42 §.

Sedan tomtindelning fastställts, skall beslutet av länsstyrelsen utan dröjsmål överlämnas till magistraten för att delgivas byggnadsnämnden och den som för fastighetsregistret.

Må till följd av stadgandet i 150 § tredje stycket byggnadslagen klagan mot beslutet ej föras, har länsstyrelsen att å tomtindelningsskattan teckna bevis att beslutet på grund därav vunnit laga kraft.

Vad ovan i detta kapitel är stadgat om tomtindelning gälle i tillämpliga delar jämväl i fråga om ändring av sådan indeining.

5 kap. Om tillämpning i vissa fall av byggnadsplan.

43 §.

Har Konungen förordnat, att vad i byggnadslagen med avseende å landet är stadgat om byggnadsplan skall tills vidare äga tillämpning inom visst område som hör till stad, skola jämväl de i denna stadga med avseende å landet meddelade föreskrifterna rörande byggnadsplan äga tillämpning inom området.

6 kap. Om utomplansbestämmelser.

44 §.

Utomplansbestämmelser skola innehålla de föreskrifter som i avseende å byggnadsverksamheten inom området erfordras utöver vad därom föreskrives i denna stadga och stadens byggnadsordning. Bestämmelserna böra, i den mån sådana finnas påkallade, särskilt avse

områdets utnyttjande för olika ändamål, såsom för bostäder eller industriella anläggningar;

storlek och beskaffenhet av tomtplats för bostadsbyggnad, byggnads läge å sådan tomtplats så ock sådan del av platsen som bör lämnas obebyggd;

sätt för bebyggandet, därvid bör tillses att bostadsbyggnader icke utan särskilda skäl uppföras med mera än två våningar och till större höjd än 7,5 meter;

minsta avstånd mellan byggnad och väg; samt åtgärder till förekommande av eldfara.

45 §.

Förslag till utomplansbestämmelser skall åtföljas av karta över område som avses med förslaget. På kartan, vilken skall upptaga ägogränser och övriga befintliga förhållanden i den mån så erfordras för bedömning av förslagets innebörd och lämplighet, skola angivas de med bestämmelserna avsedda förhållanden, vilka äro av beskaffenhet att böra tydliggöras medelst utmärkande å karta.

Till förslaget skall höra beskrivning med erforderlig motivering ävensom sådan utredning angående vattenförsörjning och avlopp samt motverkande av vattenförorening som kan erfordras för förslagets prövning.

46 §.

Angående handläggning av fråga om utomplansbestämmelser eller ändring därav skola föreskrifterna i 23—25 §§ äga motsvarande tillämpning; dock att bestämmelserna i 23 § 1 mom. första, tredje, fjärde och femte styckena ej skola gälla förslag till utomplansbestämmelser utom såvitt angår i tredje och fjärde styckena föreskrivna underrättelser till drätselkammaren, vägförvaltningen i länet samt ägare av befästning eller annan anläggning som avses i 81 § byggnadslagen eller som omfattas av förordnande enligt 82 § samma lag.

7 kap. Om byggande.

Om byggnads yttre anordnande m. m.

47 §.

1 mom. Byggnad skall med avseende å höjd och antal våningar samt yttinnehåll och läge uppföras i enlighet med stadsplan, byggnadsplan och eljest gällande bestämmelser.

Med byggnads höjd förstås dess höjd till skärningen mellan å ena sidan fasadytan eller dennas förlängning och å andra sidan ett plan, som tänkes höja sig inåt byggnaden med en lutning av 45° och därvid berör men icke skär den del av yttertaket som är belägen innanför fasadytan eller dennas förlängning.

För byggnad vid gata räknas hushöjden från gatans medelnivå framför byggnaden. För gårdsbyggnad räknas hushöjden från gårdens medelnivå invid byggnaden; dock skall hushöjden, om lokal anordnas under gård och gårdsplanet läggas högre än gatan, räknas från gatan. För fritt liggande byggnad inne å tomt räknas hushöjden från markens medelnivå utefter den av bygg-

naden upptagna platsens konturlinjer. Byggnad må härvid ej utan byggnadsnämndens medgivande anses som fritt liggande inne å tomt, om någon del därav ligger närmare gata än 6 meter.

2 mom. Såsom våning anses källare, förlagd på sådan höjd, att golvet i närmast däröver varande våning blir beläget mer än 1,5 meter ovan angränsande markyta, där ej byggnadsnämnden med hänsyn till terrängförhållandena annorlunda bestämmer.

Såsom våning skall ock, där ej annat är föreskrivet eller uppenbarligen förutsatt, anses vind, å vilken bonings- eller arbetsrum finnes inrett.

3 mom. Vad i detta kapitel stadgas om tomt skall gälla även annan för bebyggande avsedd fastighet.

48 §.

Byggnad skall, såvida ej annan byggnadslinje är bestämd, uppföras i gatulinje eller, där förgård finnes, i inre förgårdslinjen. Där så med hänsyn till terrängförhållandena eller eljest prövas lämpligt, må byggnadsnämnden på ansökan av vederbörande tomtägare förordna, att byggnad skall förläggas innanför byggnadslinjen. Beträffande fristående byggnad med högst två våningar, fränsett inredd vind, må sådant förordnande meddelas, oaktat tomtägaren ej gjort framställning därom, därest tomten ändock kan utnyttjas för bebyggelse i den utsträckning som stadsplanen förutsätter.

49 §.

Grundmur, sockel, portomfattning och dylikt må, i den mån byggnadsordningen medgiver det, skjuta över gräns mot gata, annan allmän plats eller annat från bebyggande undantaget område.

50 §.

Burspråk, utbyggt fönster, balkong eller annan liknande byggnadsdel må efter byggnadsnämndens särskilda medgivande utskjuta framför fasadytan. Medgivande härtill må lämnas i den mån sådant finnes vara för sundhet och trevnad tjänligt och icke ofördelaktigt inverka på byggnadens utseende. Närmare föreskrifter rörande anordnande av dylikt utsprång må meddelas i byggnadsordningen.

51 §.

Byggnads yttertak må icke, vare sig å gata eller gård, skjuta över ett med utgångspunkt från att byggnaden uppföres till största tillåtna höjd tänkt plan, som från fasadytans överkant höjer sig inåt byggnaden med en lutning av 45° och till en höjd av högst 6 meter.

Om byggande

52 §.

Utän hinder av vad i 51 § stadgas må byggnadsnämnden medgiva, att tornpartier och andra anordningar, som finnas vara till fördel för byggnadens utseende eller äro påkallade av praktiska skäl och ej medföra olägenheter, må överskjuta takplanet.

53 §.

Ät byggnads yttre skall i övrigt givas den utformning och den färg som gatubilden och gårdsbilden fordra och som byggnadsnämnden finner lämplig såväl för byggnadens utseende i och för sig som för en god helhetsverkan.

54 §.

För byggnad som är avsedd att kvarstå endast viss kort tid må i byggnadsordningen stadgas den lindring i gällande bestämmelser som kan anses påkallad, där ej vanprydnad eller annan olägenhet föranledes därav.

55 §.

Förgård och annan från bebyggande undantagen mark inom byggnadskvarter skall vara ordnad på prydligt sätt och hållas i vårdat skick. Byggnadsnämnden äger förelägga tomtägare att anlägga och vidmakthålla lämplig plantering eller annan prydlig anordning å sådan mark. På byggnadsnämnden ankommer också att föreskriva, om marken skall lämnas öppen eller inhägnas på visst sätt.

Förgård skall beträffande såväl lutning och höjdläge som plantering och inhägnad anordnas med hänsyn till erforderlig ljus- tillförsel och gatubildens helhetsverkan, under iakttagande tillika att fara för trafiksäkerheten ej uppkommer.

Förgård bör i regel förläggas högre än eller i jämnhöjd med angränsande gata.

56 §.

Närmare föreskrifter om gård och dess anordnande samt om förbindelse mellan gård och gata skola meddelas i byggnadsordningen.

57 §.

Kvartersmark som icke tagits i anspråk för sitt ändamål skall hållas i vårdat skick och skall, där så av byggnadsnämnden prövas nödigt, på lämpligt sätt inhägnas.

58 §.

Tomt, varå hus nedbrunnit eller rivits, skall för undvikande av vanprydnad skyndsamt ordnas.

Om byggnads inre anordnande m. m.

59 §.

1 mom. Alla i en byggnad ingående bärande delar skola, där ej byggnadsstyrelsen för visst fall medgivit avvikelse, hava sådana mått att påkänningarna icke överskrida de värden, vilka angivas i anvisningar som utfärdas av byggnadsstyrelsen, samt jämväl i övrigt utformas i enlighet med byggnadsstyrelsens anvisningar.

2 mom. Boningsrums golv, väggar och tak, som gränsa mot det fria eller mot icke uppvärmt utrymme, skola hava minst den värmeisoleringsförmåga som angives i anvisningar av byggnadsstyrelsen.

Boningsrum skall, där tillbörlig uppvärmning eljest ej erhålles, förses med tjänlig eldstad eller annan tillfredsställande anordning för rummets uppvärmning.

Vad i första och andra styckena föreskrives om boningsrum skall gälla jämväl om arbetsrum; dock må byggnadsnämnden med hänsyn till arten av den verksamhet, för vilken rummet är avsett, medgiva eftergift i skälig mån.

3 mom. Byggnad, som inrymmer bonings- eller arbetsrum, skall i enlighet med anvisningar av byggnadsstyrelsen uppföras så, att tillfredsställande ljudisolering erhålles.

4 mom. För vinnande av tillfredsställande luftväxling inom byggnad skall iakttagas,

att i bonings- och arbetsrum samt bad- och duschrutrum finnes erforderlig anordning för införande av frisk luft och för avlägsnande av den förbrukade;

att imrör anordnas i kök eller annat utrymme för matlagning samt i tvättstuga;

att skafferi förses med friskluftsintag;

att klosettrum förses med utsugningskanal; samt

att till pannrum anordnas luftintag direkt utifrån, där ej undantag finnes kunna medgivas med hänsyn till anläggningens ringa storlek eller andra särskilda omständigheter.

Beträffande sättet för luftväxlingens ordnande skola, där ej byggnadsstyrelsen för visst fall medgivit avvikelse, iakttagas anvisningar som byggnadsstyrelsen utfärdar.

5 mom. I varje boningsrum skall finnas fönster, som skall vara tillräckligt stort och lämpligt anbragt samt så vetta omedelbart åt det fria att rummet erhåller god dager. Vad nu sagts gälle ock om arbetsrum; dock må byggnadsnämnden med hänsyn till

Om byggande

arten av den verksamhet, för vilken rummet är avsett, medgiva eftergift i skäligen mån.

6 mom. Till skydd mot fukt i bonings- och arbetsrum skola iakttagas anvisningar som byggnadsstyrelsen utfärdar.

60 §.

1 mom. I boningsrum skall golvet läggas å sådan höjd över angränsande markens yta att skäliga anspråk på sundhet och trevnad tillgodoses, dock min 30 centimeter.

I boningsrum som lägges i gräns mot grannes fastighet, så ock i arbetsrum må golvet läggas lägre än angränsande markens yta, om rummet väl isoleras mot fukt och kyla.

Vad ovan sagts om boningsrum skall ock gälla kök som tillhör bostadslägenhet.

2 mom. Golv i tvättstuga och bad- eller duschrums skall utföras av för vatten ogenomträngligt ämne samt läggas i lutning mot avlopp. Bjälklag under dylikt utrymme, skall, där så lämpligen kan ske, utföras av betong. Utföres bjälklaget av trä, får fyllning ej förekomma.

61 §.

1 mom. Bostadslägenhet skall anordnas så, att den bereder möjlighet till trevnad och god hygien. Den skall sålunda erbjuda lämpliga och tillräckliga möbelplatser, vara försedd med tambur, nödiga garderobsutrymmen och behöflig sanitär utrustning samt i övrigt tillgodose skäliga anspråk på utrymme och bekvämlighet. Lämplig förbindelse bör anordnas mellan rummen med undvikande såvitt möjligt av utrymme med otillräcklig dager.

Vid planläggande av bostadslägenhet bör tillses, att den får så soligt läge som möjligt och, där så lämpligen kan ske, göres genomluftbar.

2 mom. Boningsrums golvyta får icke understiga 10 kvadratmeter; dock må, där lägenhet omfattar, utöver tre boningsrum och kök, ytterligare ett eller flera boningsrum, golvytan i sådant boningsrum inskränkas till 7 kvadratmeter.

I bostadslägenhet om ett eller flera rum och kök skall golvytan hos ett av rummen eller köket vara minst 18 kvadratmeter. I annan bostadslägenhet med endast ett rum må golvytan icke understiga, om till lägenheter hör kokvrå, 15 kvadratmeter och eljest 12 kvadratmeter.

Undantag från bestämmelserna i första och andra styckena må medgivas av byggnadsstyrelsen ävensom av byggnadsnämnden i enlighet med anvisningar som byggnadsstyrelsen utfärdar.

Kök skall hava en golvyta av minst 7 kvadratmeter samt hava fönster som kan öppnas mot det fria; dock må byggnadsnämnden medgiva undantag enligt anvisningar som meddelas av byggnadsstyrelsen.

Kokvrå, varmed skall förstås utrymme för matlagning med en golvyta av högst 4 kvadratmeter, får icke hava mindre golvyta än 2 kvadratmeter eller mindre bredd än 1,40 meter och bör vara försedd med fönster som kan öppnas mot det fria.

Beträffande minsta tillåtna golvytan hos bad-, dusch- och klosettrum skola iakttagas anvisningar som byggnadsstyrelsen utfärdar.

3 mom. I boningsrum samt till bostadslägenhet hörande utrymme för matlagning skall våningshöjden, räknat från golv till golv, vara minst 2,80 meter.

Utan hinder av vad nu sagts må våningshöjden vara minst 2,70 meter i byggnad, som ej inrymmer flera än två för familj avsedda lägenheter, och minst 2,60 meter å vinden till enfamiljshus.

Möter svårighet att för något enstaka rum i bostadslägenhet eller eljest i särskilt fall ernå föreskriven minimihöjd, må byggnadsnämnden tillåta mindre våningshöjd, dock ej under 2,40 meter.

Där tjockleken av bjälklag är större än 30 centimeter, skola ovan angivna våningshöjder ökas med minst det mått, varmed tjockleken av bjälklaget överstiger 30 centimeter.

Ej må i något fall boningsrums kubikinnehåll understiga 15 kubikmeter.

I fråga om våningshöjden i annat arbetsrum än till bostadslägenhet hörande utrymme för matlagning skola iakttagas anvisningar som byggnadsstyrelsen utfärdar.

(SFS 283/1952)

4 mom. Beträffande allmän byggnad, vartill ritningar prövas av Konungen eller av byggnadsstyrelsen, eller beträffande annan allmän byggnad, som tillhör kronan, må mindre avvikelser från vad som föreskrives i 2 och 3 mom. medgivas av den myndighet som har att pröva ritningarna.

62 §.

1 mom. Grund skall läggas på marklager av tillräcklig bärförmåga eller, där sådan finnes endast å större djup, säkerställas genom pålning eller på annat sätt.

2 mom. Grundmur eller grundpelare, som icke lägges på berg, skall nedföras till frostfritt djup. Läggas grund på berg, skola, där så erfordras, pallar utsprängas för densamma, och skall för

byggnad i gatulinje berget invid gatan nedsprängas minst 30 centimeter under gatuplanet.

3 mom. Uppföres byggnad av mer än en vånings höjd i gräns mot grannfastighet, skall grundmur eller grundpelare i gränsen nedföras till vanligt källardjup, ändock att källare i byggnaden ej ifrågakommer.

Vad sålunda stadgats skall ej gälla, där marken utgöres av berg och källare ej anordnas i byggnaden närmare gränsen än 3 meter. Undantag från stadgandet i första stycket må därjämte efter grannens hörande medgivas av byggnadsnämnden, där nämnden med hänsyn till höjdförhållanden eller markens beskaffenhet eller eljest så prövar skäligt.

4 mom. Där källare anordnas, skola grundmur och källargolv så utföras eller behandlas samt omgivande mark så dräneras, att erforderligt skydd erhålles mot fukt i källaren. Vad här sagts om källargolv gäller även annat golv som lägges direkt på marken.

Där källare ej anordnas, skall marken invid grundmurarna och under byggnaden på tillfredsställande sätt dräneras, varjämte matjord under byggnaden skall bortschaktas, bottenvåningens bjälklag väl isoleras mot kyla, fukt, dunster och annan olägenhet samt det fria utrymmet därunder väl ventileras.

5 mom. Murar och väggar skola medelst betryggande fuktisolering avskiljas från grunden.

63 §.

1 mom. Byggnad, som uppföres i gräns mot grannfastighet, skall, såvida ej framförvarande område till minst 12 meters bredd är undantaget från bebyggande, avskiljas från grannfastigheten medelst brandmur.

Där särskilda skäl det påkalla, må i byggnadsordningen meddelas bestämmelser om rätt att hava gemensam brandmur för byggnader, uppförda å varandra angränsande fastigheter, samt om rätt för byggnadsnämnden att i fall, som angivas i byggnadsordningen, medgiva befrielse från uppförande av brandmur. I byggnadsordningen må även stadgas, att, där gemensam brandmur framdeles anordnas eller sådan brandmur anordnats på grund av åläggande i byggnadsordning, gemenskapen ej må av en delägare mot den andres bestridande hävas.

Då särskilda skäl föreligga och grannar därom överenskomma, må byggnadsnämnden kunna medgiva, att fönster eller dörr anbringas i brandmur, med villkor att betryggande anordningar vidtagas för öppningarnas brandsäkra avstängande i händelse av

eldsvåda. Byggnadsnämnden må, då grannar enas därom, medgiva anstånd med sådana skyddsanordningars vidtagande, såvitt eldfaran icke därigenom avsevärt ökas.

2 mom. Byggnad av trä med större planyta än 300 kvadratmeter skall, där ej byggnadsnämnden efter brandchefens hörande på grund av särskilda skäl medgiver undantag, genom brandmur avdelas så, att ingen del överstiger nämnda mått.

3 mom. Brandmur skall uppföras antingen av massivt bränt tegel med en volymvikt av minst 1,1 kilogram per kubikdecimeter, varvid muren skall hava en tjocklek av minst 23 centimeter, eller ock i annan, av byggnadsstyrelsen godkänd konstruktion; dock gäller för brandmur, som utgör yttervägg till bonings- eller arbetsrum och ej är motbyggd, i tillämpliga delar vad i 59 § 2 mom. stadgas.

4 mom. Införes imrör eller annan luftkanal i brandmur, skola kanalens ytter- och innerväggar sammanlagda hålla minst den för muren föreskrivna godstjockleken. Införes slits i brandmur, skall vad nu sagts äga motsvarande tillämpning. Vid luftkanal, vars bredd i murens längdriktning ej överstiger 15 centimeter, och vid vertikal slits av samma bredd må dock godstjockleken vara mindre men får ej understiga 11 centimeter mot murens yttersida.

Angående rökrör i brandmur samt angående luftkanal i brandmur, som ej är motbyggd, skall vad i 67 § 2, 6 och 7 mom. stadgas äga motsvarande tillämpning.

Anbringas balk- eller bjälkändar i brandmur, skall murens tjocklek på yttersidan vara minst 11 centimeter.

Utföres brandmur i särskild, av byggnadsstyrelsen godkänd konstruktion, må medgivas de undantag från bestämmelserna i detta moment som påkallas av omständigheterna.

5 mom. Brandmur skall uppföras från grunden till byggnadens tak. Är taket av samma höjd som grannhusets, skall brandmur vid eller inom byggnad för industriellt ändamål uppdragas 50 centimeter och annan brandmur 30 centimeter över taket; dock må byggnadsnämnden, där faran för elds uppkomst prövas ringa, efter brandchefens hörande medgiva att, i stället för brandmurens uppdragande över taket, dettas undersida förses med brandhärdig beklädnad till en bredd av minst 60 centimeter närmast brandmuren. Takpanel eller annat trävirke än yttre väggbeklädnad får icke framdragas över brandmur.

6 mom. Brandmur, som helt eller delvis icke är motbyggd, skall behandlas såsom fasad. Uppför granne byggnad mot sådan

Om byggande

brandmur, är murens ägare skyldig att å delar som motbyggas borttaga utspringande isolering, listverk och dylikt.

64 §.

1 mom. Uppföres byggnad i tre eller flera våningar, skola vertikala bärverk, bjälklag över källare samt översta på brandsäkert bärverk vilande bjälklag eller innertakkonstruktion utföras brandsäkert. Uppföres byggnad i flera än fyra våningar, skola jämväl övriga bjälklag utföras brandsäkert.

Undergår byggnad, som avses i första stycket, till nybyggnad hänförlig ändring, skall brandbotten, där sådan saknas, anordnas å översta på brandsäkert bärverk vilande bjälklag.

Vid tillämpning av första och andra styckena skall vind räknas som våning, om den är inredd till mer än hälften.

2 mom. Vid uppförande av större stationsbyggnad till järnväg eller av därmed jämförlig större byggnad, avsedd att nyttjas för den allmänna samfärdseln, eller byggnad för industriellt ändamål, i vilken i regel minst femtio personer samtidigt äro sysselsatta, skola, om byggnaden uppföres i högst två våningar, samtliga bjälklag och tillhörande vertikala bärverk utföras brandsäkert.

Uppföres byggnad, som avses i första stycket, i tre eller flera våningar, skola vertikala bärverk samt på brandsäkert bärverk vilande bjälklag eller innertakkonstruktion utföras brandsäkert. Vad nu sagts skall ock gälla med avseende å byggnad, som inrymmer undervisningsanstalt och är avsedd att hysa minst hundra personer, ävensom byggnad, som inrymmer vårdanstalt, hotell eller pensionat och är avsedd att hysa minst femtio personer.

Undergår byggnad, som avses i första och andra styckena, till nybyggnad hänförlig ändring, skall vad i 1 mom. andra stycket sägs äga motsvarande tillämpning.

3 mom. Angående anordnande av skyddsrum och källarmursgenombrott i byggnad är särskilt stadgat.

65 §.

1 mom. Efter brandchefens hörande må byggnadsnämnden föreskriva, i vad mån källare eller vind eller byggnad i sin helhet skall avdelas med brandsäkra, brandhårdiga eller flamskyddande väggar och huru takets undersida invid sådan vägg å vind skall skyddas mot brand. Öppning i dylik avskiljande vägg skall förses med dörr av åtminstone brandhårdig konstruktion.

2 mom. Å hanbjälkarna eller inom utrymme ovan inredd vind må i byggnad med två eller flera våningar, vindsvåningen inräknad, boningsrum ej anordnas. Är sådant utrymme avsett att an-

vändas till upplag för brännbara föremål, skall det vara avskilt från undervarande vindsvåning medelst ett med brandbotten försett eller i brandsäker konstruktion utfört bjälklag, vilande på brandsäker stomme.

I oinredd vind må icke uppsättas andra skiljeväggar än sådana, som erfordras för tillgodoseende av i huset boende personers behov av lokaler för tvätt, piskning eller dylikt eller som byggnadsnämnden finner nödigt föreskriva till skydd mot elds spridning. I övrigt må utrymmet endast uppdelas medelst skärmar av metalltrådsnät eller på annat sätt, som kan godkännas av byggnadsnämnden.

3 mom. I byggnad med högst två våningar, inredd vindsvåning inräknad, skola, om byggnaden inrymmer flera än fyra lägenheter för bostads- eller affärsändamål, inre takytor och lägenhetskyljande väggar ovan källarbjälklaget åtminstone flamskyddande beklädas; dock skall vad nu sagts ej gälla därest byggnaden genom brandmur uppdelas i enheter om högst fyra lägenheter. I byggnad för bostads- eller affärsändamål med tre eller flera våningar skola ovan källarbjälklaget inre tak- och väggytor, vilka icke hänföra sig till skåp- eller garderobsinredningar, förses med åtminstone brandhärdig beklädnad.

Inom kontor, butiker och dylika lägenheter må dock, efter byggnadsnämndens medgivande, skiljeväggar av trä, glas eller annat material uppsättas utan att på eljest föreskrivet sätt skyddas mot eld.

I källarrum med eldstad skola väggar och tak förses med åtminstone flamskyddande beklädnad, där ej byggnadsnämnden annat föreskriver beträffande viss byggnad.

Där i fabriker, verkstäder eller dylika anläggningar, som kunna medföra eldfara, väggar och tak av trä förekomma, skola dessa åtminstone flamskyddande beklädas, såvida ej byggnadsnämnden efter brandchefens hörande finner skäligt medgiva undantag eller föreskriva annan åtgärd.

66 §.

Byggnad skall, därest icke själva taklaget utgöres av brandsäker betongkonstruktion, täckas med taktegel, skiffer, plåt eller annat av byggnadsstyrelsen godkänt material, som erbjuder betryggande skydd mot antändning genom gnistor eller flygbränder samt äger tillräcklig hållfasthet. Vid bestämmande av taktäckningsmaterialet bör avseende fästas jämväl vid vad som kan vara lämpligt från utseendesynpunkt, särskilt med hänsyn till det material som använts å närliggande byggnader.

Om byggande

Tak och altaner skola hava tillräcklig lutning för vattnets avledande mot erforderliga takrännor och stuprör, vilka senare, om de icke förbindas med avloppsnät, skola neddragas till ett avstånd av högst 30 centimeter från marken, byggnadsnämnden likväl obetaget att föreskriva annat mått. Tak får ej anordnas så, att vatten därifrån faller å grannes tomt.

Yttertak, altan, terrass eller dylikt skall till skydd för underliggande byggnadsdelar förses med en efter lutningsförhållandena avpassad vattenisolerande täckning.

67 §.

1 mom. Skorsten skall utföras av bränt tegel med en volymvikt av minst 1,4 kilogram per kubikdecimeter samt skall från grunden vila på brandsäker konstruktion. Skorsten skall uppdragas genom yttertaket i eller så nära intill taknocken som möjligt och i allmänhet till en meter över denna eller till den högre höjd, som byggnadsnämnden med hänsyn till särskilda omständigheter kan finna skäl föreskriva, samt skall i skärningen med yttertaket kringklädas med plåt eller förses med annan lämplig tätning. Skorsten skall väl fogstrykas, kalkrappas eller plåtbeklädas. Skorsten må ock utföras på annat sätt än nu sagts, därest konstruktionen blivit godkänd av byggnadsstyrelsen.

2 mom. Rökrör bör skyddas mot avkylning, om så erfordras för undvikande av inre kondensering och inrökning.

Rökrör bör icke anbringas intill garderober, skafferier eller andra utrymmen som kunna besväras av värme. Kan detta ej undvikas, skall rökröret på lämpligt sätt isoleras mot sådant utrymme.

3 mom. Varje eldstad skall hava eget rökrör. Vid inrättande av ny eldstad i äldre hus må utan hinder av vad nu sagts byggnadsnämnden, om svårigheter möter att för sådan eldstad anordna eget rökrör eller om eljest särskilda skäl äro därtill, medgiva, att gemensamt rökrör användes för högst två kakelugnar eller kaminer, därvid emellertid nödiga försiktighetsmått mot elffara samt spridning av rök till annan lägenhet skola iakttagas.

4 mom. Rökrör får icke utföras i större lutning mot lodlinjen än 45°; dock må byggnadsnämnden, där mekanisk ventilationsanordning finnes eller eljest särskilda skäl föreligga, medgiva undantag.

Avgasningsrör från gasspis skall, där sådant med hänsyn till spisens storlek erfordras, indragas i imröret.

5 mom. Där eldstad icke kan direkt anslutas till rökrör i skorsten, må förbindelserör av betryggande beskaffenhet användas.

Sådant rör må göras av plåt, varvid dock skall tillses att röret anbringas på betryggande sätt och icke närmare oskyddat trävirke än 45 centimeter och ej heller närmare trävirke, som är försett med brandhärdig beklädnad, än 23 centimeter.

6 mom. Imrör och andra luftkanaler skola utföras av varaktigt, icke brännbart material med tillräcklig hållfasthet samt på ett mot eldfara betryggande sätt.

Imrör bör icke utföras i större lutning mot lodlinjen än 45°.

7 mom. Beträffande utförande av skorsten, rökrör, imrör och andra luftkanaler skola, utöver vad i 1—6 mom. stadgas, iakttagas anvisningar som byggnadsstyrelsen utfärdar.

68 §.

1 mom. Byggnadsdelar av trä eller annat brännbart material få ej förekomma på mindre avstånd från rökrörs eller eldstads insida än 23 centimeter. Beträffande rökrör från värmepanna, som har en eldyta av 5 kvadratmeter eller däröver, samt eldstad i sådan värmepanna skall avståndet vara minst 35 centimeter. Mellanrum mellan trävirke samt rökrör eller eldstad skall, där ej fråga är om kakelugn, fristående kamin eller dylikt, fyllas med sten eller annat icke brännbart material.

Vad i första stycket sägs skall icke äga tillämpning å sådana till golv och tak hörande byggnadsdelar som golvbeläggning och takpanel, ej heller å listverk av trä; dock må sådana byggnadsdelar icke inbringas närmare rökrörs eller eldstads insida än 11 centimeter.

Träpropp får icke anbringas i rökrörs vägg närmare rörets insida än 23 centimeter. I vägg till rökrör från värmepanna må bilning ej verkställas närmare rörets insida än 23 centimeter, ej heller får i sådan vägg upplag anbringas för balkar eller bjälkar.

2 mom. Eldstads botten i kakelugn, murad spis eller kamin må icke läggas närmare byggnadsdelar av trä eller annat brännbart material än 23 centimeter. Beträffande köksspis må motsvarande avstånd icke vara mindre än 35 centimeter.

3 mom. Kakelugnar och murade spisar skola uppföras på mur, i mur färstade bärjärn eller brandsäkert bjälklag. Framför eldstad skall läggas plan av sten, betong eller dylikt till en bredd av minst 45 centimeter för spis och minst 30 centimeter för kakelugn och kamin. Sådan plan skall utsträckas åt sidorna för kakelugn till sockelns bredd samt för spis till 15 centimeter och för kamin till 10 centimeter på vardera sidan utöver spisens eller kaminens bredd.

4 mom. Från vad i 1 mom. första och andra styckena samt 2 mom. stadgas beträffande rökrör och eldstäder må avvikelser medgivas, i den mån särskilda anordningar, som erbjuder motsvarande skydd mot eldfara, vidtagas.

Bestämmelserna i 2 och 3 mom. gälla ej spisar, kaminer eller andra apparater, inrättade för eldning med gas, fotogen eller dylikt eller för elektrisk drift. Särskilda till byggnad hörande anordningar för uppställande av sådana apparater skola utföras så, att apparaterna isoleras på ett mot eldfara betryggande sätt.

69 §.

1 mom. Byggnad skall hava utgångar, förstugor och trappor till erforderligt antal och lämplig storlek samt så belägna och anordnade, att de vid eldfara bereda största möjliga trygghet för i byggnaden varande personer.

Trappa skall hava lämplig stigning.

2 mom. I byggnad med tre eller flera våningar, därvid vind räknas som våning om den är inredd till mer än hälften, skola trappor jämte tillhörande planer och omslutningsväggar göras brandsäkra. Trappa i sådan byggnad skall hava förbindelse med vind samt vara försedd med åtminstone brandhårdiga dörrar mot vind och källare, där ej byggnadsnämnden medgiver undantag.

3 mom. Vad i 2 mom. stadgats skall icke äga tillämpning med avseende å trappa för inre kommunikation mellan våningar, om erforderliga åtgärder vidtagas till undvikande av ökad eldfara.

4 mom. Trappa, förstuga och trapplan skola hava minst den bredd som anges i anvisningar av byggnadsstyrelsen.

5 mom. Trappa skall vara försedd med ledstång. Undantag härifrån må dock av byggnadsnämnd medgivas, om särskilda skäl äro därtill.

6 mom. Dörrar i utrymningsväg från lokal för industriell verksamhet eller från lokal, avsedd att samtidigt inrymma ett större antal personer, skola göras utåtgående.

70 §.

I fråga om uppförande och inredande av byggnader, som innehålla fabriks- eller verkstadslokaler, eldfarliga upplag, hissar eller andra särskilda inrättningar eller lokaler, avsedda att samtidigt inrymma ett större antal människor, skola, utöver bestämmelser som meddelats i denna stadga eller eljest, iakttagas anvisningar som byggnadsstyrelsen med hänsyn till sådan byggnads beskaffenhet och ändamål utfärdar till skydd mot eldfara.

71 §.

1 mom. Byggnad skall, i den mån det erfordras, vara försedd med takluckor eller andra öppningar för uppstigning på taket.

Uppstigningsöppning skall hava ett dagermått av minst 50×60 centimeter. Uppstigningsöppning i yttertak skall vara försedd med lucka av plåt. Fönster i sådan lucka skall utgöras av trådglas.

Mellan vindsgolv och uppstigningsöppning i tak skall finnas fast stege liksom även mellan översta våningsplanet och vindspanet, därest trappförbindelse saknas.

Överstiger skorstens höjd över takytan på den sida, från vilken tillträde till skorstenen lättast kan erhållas, 1,2 meter, skall järnstege finnas på skorstenen.

2 mom. Byggnad, vars höjd överstiger 8 meter, skall, där ej Konungen för viss stad annorlunda förordnar, tillika förses med hållfasta och varaktiga anordningar till skydd mot olycksfall vid arbete å taket, därvid skall gälla följande.

1. Tak, som lutar 1:4 eller mera, skall förses med nockräcke av stadigt järnrör i lämpliga fästianordningar. Räckets skall vara beläget omkring 15 centimeter från takytan samt vid ena sidan av och i jämnhöjd med taknocken. Är genom taknocken skorsten eller liknande anordning uppdragen, skall vid dennas nedre sida anordnas nockräcke eller runt densamma anbringas skorstensband med handgrepp.

2. Å tak, som lutar 1:4 eller mera, skall därjämte vid takfoten eller takbrott antingen anordnas ståndränna eller annan rännanordning som lämnar stadigt fotfäste eller ock utföras snöräcke, dock att snöräcke icke bör anordnas vid vinkelrännans utlopp eller eljest, om därigenom större snöanhopning kan uppstå.

3. Är å tak, som har en lutning av 1:4 eller mera, taknocken belägen mer än en meter från uppstigningsöppning, skall järnstege anbringas mellan denna och taknocken eller, om uppstigningsöppningen endast är avsedd för förbindelse med skorsten, mellan öppningen och skorstenen. Är å sådant tak avståndet i sidled mellan skorsten, som skall rensas av skorstensfejare, och närmaste uppstigningsöppning större än en meter, skall mellan denna och skorstenen takbrygga utföras med en bredd av minst 25 centimeter.

4. Takfönster med större dageröppning än 60×80 centimeter samt lanterniner skola, om de uppskjuta mindre än 35 centimeter över takytan, upptill och vid sidorna omgärdas med skyddsräcke av minst 75 centimeters höjd. Överstiger takfönstrets eller lan-

Om byggande

terninens bredd 4 meter, skall räcket framdragas även vid nedre sidan.

Ljusbrunn skall omgivas med räcke eller annan skyddsanordning med en höjd av minst 75 centimeter.

3 mom. Avvikelse från bestämmelserna i 1 och 2 mom. må medgivas av byggnadsnämnden, då särskilda skäl äro därtill.

72 §.

Byggnad, stängsel och annan anordning å tomt skall underhållas så, att hälsofara, osnygghet eller vanprydna icke uppkommer samt att brandsäkerheten och hållfastheten icke äventyras. Kan byggnad, stängsel eller annan anordning, som genom brand eller annorledes skadats eller eljest är av bristfällig beskaffenhet, ej iståndsättas för rimlig kostnad, må byggnadsnämnden föreskriva, att den skall helt eller delvis avlägsnas.

73 §.

1 mom. Finnes med hänsyn till ortsförhållandena eller andra särskilda omständigheter avvikelse från de enligt 59—63 och 65—69 §§ gällande bestämmelserna påkallad, må därom förordnas i byggnadsordning. För särskilt fall må sådan avvikelse beslutas av länsstyrelsen eller, där fråga är om mindre avvikelse som ej innebär skärpning, av byggnadsnämnden, om nämnden till sitt biträde har stadsarkitekt och denne tillstyrkt åtgärden.

2 mom. Skulle tillämpning av de i 64 § 1 och 2 mom. meddelade bestämmelserna medföra oskäligen kostnad eller föreligga eljest särskilda skäl för undantag från sagda bestämmelser, må sådant undantag medgivas av länsstyrelsen.

74 §.

Anvisningar, som av byggnadsstyrelsen utfärdas i de i 59, 61, 67, 69 och 70 §§ angivna hänseendena, skola, för att bliva gällande, godkännas av Konungen.

Om rivning.

75 §.

Innan byggnad rives, skall tillses, att den är fri från ohyra.

Om byggnadslov.

76 §.

1 mom. Nybyggnad må ej företagas utan byggnadsnämndens lov. Angående vad som hänföres till nybyggnad stadgas i 169 §.

Byggnadslov erfordras jämväl för vidtagande av följande åtgärder, nämligen

- varje till-, på- eller ombyggnad;
- varje ändring som berör byggnads konstruktion eller lokalers storlek och anordning, såsom upptagande eller igensättande av fönster- eller dörröppning och sammanslagning eller uppdelning av lägenheter;
- varje ändring som berör eldstad eller rök- eller imrör;
- återställande av brandskadad byggnad;
- användning av byggnad eller del därav till väsentligt annat ändamål än det, vartill den förut varit använd eller som finnes angivet å fastställd ritning;
- fastighets inhägnande;
- rivning av byggnad;
- schaktning, sprängning, fyllning, trädfällning eller därmed jämförlig åtgärd inom byggnadskvarter; samt
- inrättande av virkes- eller annat varuupplag, materialgård eller ljusanordning.

2 mom. I byggnadsordningen må bestämmas, huruvida och i vad mån byggnadslov erfordras för anläggning eller ändring inom tomt eller byggnad av ledning för vatten, avlopp, gas, elektricitet och liknande ändamål, varvid lämpligt ordnad samverkan med andra kommunala myndigheter, vilka handlägga sådana ärenden, bör föreskrivas, så ock för underhållsarbeten eller andra reparationsåtgärder å byggnad eller för åtgärd, som påverkar byggnads utseende eller stadsbilden, såsom utbyte av takbeläggingsmaterial, omfärgning, skyltning och plantering.

77 §.

1 mom. Ansökan om lov till nybyggnad skall göras skriftligen och åtföljas av

- a) bevis, att sökanden förfogar över den mark, därå byggnad eller annat arbete skall utföras, eller eljest är berättigad till arbetets utförande;
- b) karta, motsvarande de fordringar som gälla i avseende å tomtkarta, dock att byggnadsnämnden må godtaga karta av enklare beskaffenhet, därest byggnadsrådet är öppet och fråga ej är om uppförande av helt ny byggnad eller om tillbyggnad till befintlig byggnad, skolande kartan i vart fall upptaga angränsande gators bredd och höjdlägen, avstånd till motliggande byggnadslinje samt för tomten gällande bestämmelser;
- c) kopia av kartan, utvisande jämväl den tillämnade byggnadens läge;

d) ritningar i för arkivering ändamålsenligt format, fackmässigt upprättade med avseende å såväl utförande som innehåll i skala 1:100, där ej byggnadsnämnden på grund av särskilda skäl föreskriver annan skala, samt i övrigt utförda i överensstämmelse med föreskrifter som skola meddelas i byggnadsordningen;

e) erforderlig beskrivning till ritningarna;

f) uppgift, huruvida skyldighet att gälda bidrag till kostnad för gata åligger tomtägaren;

g) bevis, att tomtägaren fullgjort honom åliggande skyldighet att anordna utfartsväg och avlopp från tomten eller utgiva bidrag till kostnad för gata eller ock därför ställt nöjaktig säkerhet.

Erfordras för ärendets prövning uppgift om befintligt eller för utförande avsett avlopp, dess beskaffenhet, höjdläge och avstånd från tomtgränsen, åligger det byggnadsnämnden att införskaffa sådan uppgift, där den ej tillhandahållits av sökanden.

2 mom. Vad i 1 mom. är stadgat angående ansökan om lov till nybyggnad skall i tillämpliga delar gälla i fråga om annat byggnadslov.

78 §.

Då byggnadsnämnden prövar ansökan om lov till nybyggnad, skall nämnden förvissa sig om att företaget överensstämmer med fastställd generalplan, stadsplan, tomtindelning, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser ävensom med övriga bestämmelser som gälla för detsamma.

Vid prövningen skall bland annat tillses,

1) att byggnaden är lämplig för den plats, å vilken den skall uppföras;

2) att byggnaden ej skjuter över gällande tomtgräns;

3) att byggnaden ej förlägges så, att den onödigtvis förorsakar men för grannfastigheter eller försvårar deras bebyggande på lämpligt sätt;

4) att byggnaden kommer att erbjuda skälig trygghet mot eldfara;

5) att byggnaden får sunt läge och mot sundhetens fordringar svarande inredning;

6) att byggnaden blir konstruktivt tillfredsställande samt erforderligt isolerad mot fukt och kyla;

7) att byggnadens yttre fyller skäliga anspråk på smak och prydlighet såväl i och för sig som med hänsyn till omgivningen; samt

8) att byggnaden erhåller god planlösning.

Vad sålunda stadgats om nybyggnad skall i tillämpliga delar gälla även annan åtgärd, vartill byggnadslov erfordras.

Vid förändring av byggnad skall tillses, att dess hållfasthet ej äventyras och att, där så erfordras, lämpliga åtgärder vidtagas för ernående av förbättringar i hygieniskt avseende och av ökad trygghet mot eldfara.

79 §.

Inom område, som icke ingår i stadsplan eller byggnadsplan, må lov ej medgivas till nybyggnad, som skulle innefatta tätbebyggelse, i vidare mån än för tillgodoseende av jordbrukets, fiskets, skogsskötselns eller därmed jämförligt behov. Utan hinder härav må länsstyrelsen, om särskilt förbud mot tätbebyggelse ej gäller, medgiva tillstånd till nybyggnad, därest ett ändamålsenligt bebyggande av marken icke därigenom försvåras. Gäller särskilt förbud mot tätbebyggelse, må utan hinder härav tillstånd till nybyggnad som skulle innefatta sådan bebyggelse av länsstyrelsen medgivas enligt föreskrifterna i byggnadslagen.

80 §.

1 mom. Där så av förhållandena påkallas, må lov till nybyggnad göras beroende av att erforderlig torrläggning av marken vidtages, innan byggnad uppföres eller togs i bruk för avsett ändamål.

2 mom. Om skäl äro därtill, äger byggnadsnämnden påfordra, att på gård eller inom byggnad skall finnas utrymme för parkering av fordon, i den mån så erfordras för dem som där bo eller vistas.

81 §.

Byggnadsnämnden skall vid meddelande av byggnadslov lämna de närmare föreskrifter som vid arbetets utförande böra lända till efterrättelse.

Där så erfordras, må byggnadsnämnden föreskriva, att hållfasthetsberäkning med tillhörande ritningar ävensom andra specialritningar skola ingivas till byggnadsnämnden för granskning. Närmare föreskrifter härom meddelas i byggnadsordningen.

82 §.

Byggnadsnämnden skall vaka över att byggnad av historiskt, kulturhistoriskt eller estetiskt värde icke förvanskas och att byggnader, som uppföres i grannskapet av sådan byggnad, på lämpligt sätt ansluta sig till eller underordna sig densamma.

Finner byggnadsnämnden vid prövning av fråga om byggnadslov anledning till farhåga i det i första stycket avsedda hänse-

det, har byggnadsnämnden att, innan ärendet avgöres, inhämta byggnadsstyrelsens yttrande.

Är fråga om nybyggnad eller annan åtgärd, som berör fast fornlämning, skall nämnden tillse, att gällande föreskrifter till skyddande av dylika minnesmärken iakttagas. Innan ärendet avgöres, skall nämnden inhämta riksantikvariens yttrande.

83 §.

De sundhetsföreskrifter i fråga om byggnads uppförande eller inredande, vilka äro meddelade i eller med stöd av hälsovårdsstadgan, skola iakttagas av byggnadsnämnden vid prövning av fråga om byggnadslov, liksom ock de föreskrifter angående brandskydd och andra säkerhetsanordningar av byggnadsteknisk art som äro meddelade i särskilda författningar.

Avser ansökan om byggnadslov fabrik eller annan industriell anläggning, har byggnadsnämnden att, innan ärendet avgöres, inhämta yrkesinspektörens yttrande, där ej sådant yttrande ingivits av sökanden.

(SFS 4/1949)

84 §.

Har i allmän författning meddelats föreskrift, varigenom byggnads uppförande eller användande för visst ändamål är gjort beroende på prövning av annan myndighet än byggnadsnämnden, skall, utöver vad ovan är stadgat angående byggnadslov, sådan föreskrift lända till efterrättelse. Där så lämpligen kan ske, bör sagda prövning avbidas, innan frågan om byggnadslov avgöres.

85 §.

Byggnadslov vare förfallet, såvida icke inom två år det medgivna arbetet påbörjats eller, efter inträffat avbrott, återupptagits. I intet fall äge byggnadslov giltighet för längre tid än fem år.

Om arbete avstannat och ej inom tre månader återupptagits, skall anmälan göras hos byggnadsnämnden, innan arbetet må fortsättas.

86 §.

Byggnadslov erfordras icke för arbete, berörande allmän byggnad, vartill ritningar prövas av Konungen eller byggnadsstyrelsen, eller annan allmän byggnad, såframt den tillhör kronan.

I byggnadsärende, som skall underställas Konungens eller byggnadsstyrelsens prövning, skall byggnadsnämnden beredas tillfälle att yttra sig före underställningen. Innan arbetet påbörjas, skall anmälan om detsamma ingivas till byggnadsnämnden.

Anmälan skall vara åtföljd av karta med kopia, som i 77 § sägs, ävensom för arkivering lämpliga byggnadsritningar med tillhörande beskrivning.

Skall för kronans räkning verkställas nybyggnad, vartill ritningar icke prövas av Konungen eller byggnadsstyrelsen, skall anmälan om byggnadsföretaget, åtföljd av handlingar som nyss sagts, ingivas till byggnadsnämnden. Finner nämnden byggnaden ej motsvara skäligen anspråk på sundhet, säkerhet mot eldfara, hållfasthet, prydlighet eller hänsyn till stadsbilden och ortsförhållandena, eller är anledning till erinran i fråga om byggnadens ändamål, läge eller inverkan å grannes rätt, må nämnden inom en månad efter handlingarnas mottagande hos vederbörande förvaltning begära, att frågan underställes Konungens prövning, och må i ty fall byggnaden ej uppföras, innan Konungen givit lov därtill.

Om tillsyn över byggandet.

87 §.

Byggnadsnämnden skall med uppmärksamhet följa byggnadsföretag och annat arbete samt därvid bland annat tillse,

att fastställda ritningar och i övrigt meddelade föreskrifter noggrant följas;

att byggnad uppföres av ändamålsenligt material och på betryggande sätt;

att betryggande åtgärder vidtagas till förhindrande av att fukt intränger eller uppstår i byggnad; samt

att vad eljest kan förorsaka fara för byggnads bestånd eller medföra olägenhet för däri boende undviks.

88 §.

Innan byggnad uppföres, skall därom göras anmälan hos byggnadsnämnden, som på sökandens bekostnad låter utstaka byggnaden till dess rätta läge på marken samt utmärka dess höjdläge. Är byggnad till sitt läge direkt beroende av gräns mot grannes tomt, skall grannen kallas till utstakningsförrättningen. Vid utstakningen skall noga tillses, att byggnaden ej skjuter över gällande tomtgräns.

Sedan byggnadsarbetet fortskridit så långt att bjälklag skall utläggas över markens nivå, skall anmälan därom ske hos byggnadsnämnden, som ofördröjligen genom särskild besiktning skall tillse att byggnaden blivit förlagd i rätt läge.

89 §.

1 mom. För tillsyn å byggnadsföretag och annat arbete skola erforderliga besiktningar verkställas genom byggnadsnämndens försorg. Vid uppförande av byggnad böra besiktningarna i främsta rummet avse att utröna beskaffenheten av grundbotten, stommen samt byggnaden i färdigt skick.

Innan byggnad till någon del tages i bruk, skall anmälan ske till byggnadsnämnden. Sedan byggnaden helt färdigställd, skall nämnden föranstalta om slutbesiktning. Härvid skall företets bevis av skorstensfejaren, att eldstäder samt sådana rök- och ventilationsrör, som skola sotas, blivit av honom undersökta och godkända. Där så påfordras av byggnadsnämnden, skall undersökningen omfatta jämväl provtryckning av skorsten.

Då arbete avser bonings- eller arbetsrum, bör vid besiktning lämpligt samarbete med hälsovårdsnämnden åvägabringas.

2 mom. Vid arbete, som utföres av staten eller under statlig ledning, är byggnadsnämnden icke skyldig att företaga besiktningar i vidare mån än nämnden själv finner nödigt.

Finner nämnden, att vid arbete, som avses i 86 §, fastställda ritningar ej följas eller eljest gällande föreskrifter åsidosättas, äger nämnden därom göra anmälan hos den myndighet som är ansvarig för arbetets utförande eller, där nämnden så finner nödigt, hos Konungen.

3 mom. Närmare föreskrifter om besiktning av byggnadsföretag och annat arbete skola meddelas i byggnadsordningen.

90 §.

Har tillåtet arbete påbörjats men ej fullbordats inom fem år efter det byggnadslov meddelats, äger byggnadsnämnden, där nämnden med hänsyn till byggnadens hållfasthet, brandsäkerhet eller utseende finner sådant nödigt, tillhålla ägaren att inom viss tid färdigställa arbetet helt eller delvis eller ock vidtaga annan lämplig åtgärd.

Inställes påbörjad nedrivning av byggnad utan giltigt skäl, äger byggnadsnämnden, där så påkallas av omständigheterna, föreskriva viss tid, inom vilken rivningen jämte platsens planering skall fullbordas.

91 §

För varje byggnadsarbete, däri inbegripet rivning av byggnad samt schaktning eller sprängning för byggnadsföretag, skall finnas person som fortlöpande utövar ledning och tillsyn av arbetet samt ansvarar för detsammes utförande. Arbetsledare är ansvarig

för att anmälan, som i 88 § och 89 § 1 mom. sägs, vederbörligen sker. Han skall vara närvarande vid besiktning, som byggnadsnämnden verkställer.

92 §.

Befattning som arbetsledare må ej utövas av annan än den, som genom intyg från byggnadsyrkesskola eller på annat i byggnadsordningen stadgat sätt styrkt sig äga erforderlig teoretisk kunskap och därjämte besitter nödigt praktisk erfarenhet, där ej byggnadsnämnden för visst särskilt fall prövar skäl föreligga att medgiva undantag.

För sådant arbete, vars ledning kräver speciell utbildning eller erfarenhet, må ytterligare kompetensvillkor för arbetets ledning stadgas i byggnadsordningen.

För trähus så ock för stenhus av en vånings höjd ävensom eljest för mindre betydande arbete må eftergift ifråga om de eljest föreskrivna kompetensvillkoren medgivas i byggnadsordningen.

93 §.

Byggherre skall utse särskild arbetsledare, där han ej själv vill utöva ledningen av arbetet eller är behörig därtill.

Före arbetets påbörjande skall byggherren till byggnadsnämnden avlämna skriftlig förklaring av arbetsledaren, att han under ansvarsförpliktelse åtager sig uppdraget.

Där byggherren vid arbetets utförande motsätter sig iakttagande av bestämmelserna i byggnadslagen, denna stadga eller byggnadsordningen eller vad i övrigt kan vara föreskrivet angående arbetets utförande, har arbetsledaren att hos byggnadsnämnden skriftligen anmäla förhållandet; och stånde därefter byggherren själv det ansvar, hans berörda förfarande kan medföra.

94 §

Byggnadsnämnden äger att, då synnerliga skäl äro därtill, för visst fall eller viss tid fråntaga arbetsledare rätt att i staden utöva ledning av arbete, varom i 91 § sägs.

95 §.

Vid byggnadsarbete böra noga iakttagas de försiktighetsmått som äro erforderliga till förekommande av skada å person eller egendom.

Särskilt bör tillses,

att grundläggning och för densamma erforderlig grävning och sprängning verkställas med största försiktighet, så att grannes byggnad eller iordningställd gata ej lider skada;

att byggnadsställningar erhålla nödig hållfasthet; samt att maskinella anordningar, tillfälliga uppvärmningsanordningar och dylikt anordnas så, att eldfara och andra olägenheter såvitt möjligt undvikas.

Särskilda bestämmelser om byggande inom stadsplan.

96 §.

I fråga om byggande inom område, som ingår i stadsplan, skall i den mån ej annat föreskrives genom stadsplanen, gälla ytterligare följande.

1. Byggnad, som ej sammanbygges eller kan förväntas komma att sammanbyggas med byggnad å grannfastighet, må icke läggas på mindre avstånd från fastighetens gräns än som motsvarar hälften av den för byggnaden tillåtna största höjden, ej heller i något fall närmare gränsen än 4,5 meter. Uppföres byggnad av trä med två våningar jämte vindsvåning, må avståndet till gräns mot grannfastighet ej understiga 6 meter.

2. Avståndet mellan skilda byggnader å samma tomt må icke vara mindre än som motsvarar den för byggnad vid gata eller förgård tillåtna största höjden. Mellan byggnader i högst en våning, avsedda för industri eller hantverk må byggnadsnämnden likväl medgiva mindre avstånd, där så finnes kunna ske utan fara för sundhet och brandsäkerhet samt utan att ett lämpligt bebyggande av kvarteret i dess helhet försväras, dock ej under 4,5 meter. Byggnadsnämnden må ock under enahanda förutsättningar för uthus eller annan gårdsbyggnad, oaktat den ej är avsedd för industri eller hantverk, medgiva ett minsta avstånd av 4,5 meter såväl till annan sådan byggnad som till huvudbyggnad.

3. Finnes för tillgodoseende av behovet av lämpliga lokaler för industri eller hantverk eller eljest av särskilda skäl påkallat, att byggnad med allenast en våning uppföres i gräns mot grannfastighet utan att sammanbyggas med byggnad å denna fastighet eller på mindre avstånd från fastighetsgränsen än 4,5 meter, må byggnadsnämnden efter grannens hörande medgiva detta, där det kan ske utan olägenhet.

4. Framför fönster till bonings- eller arbetsrum, som icke är beläget mot gata, skall ovan ett plan i jämnhöjd med fönstrets underkant finnas ett område av minst 9 meters bredd, som är fritt från byggnader, skymmande terrängformationer och andra skymmande föremål, fränsett träd och buskar; dock må undantag

häriifrån medgivas av byggnadsnämnden, därest rummets behov av dager är nöjaktigt tillgodosett genom annat fönster.

5. Boningshus av trä må icke uppföras med flera än två våningar. Om särskilda skäl föranleda därtill, må vinden därjämte inredas, dock icke till mera än en tredjedel av dess yta.

6. Uthus eller annan gårdsbyggnad må icke uppföras till större höjd än 3 meter eller innehålla mer än en våning; dock må byggnadsnämnden, om så finnes påkallat för att tillgodose behovet av lämpliga lokaler för industri eller hantverk eller eljest av särskilda skäl, medgiva större byggnadshöjd, där det kan ske utan olägenhet.

Särskilda bestämmelser om byggande utom stadsplan.

97 §.

I fråga om byggande inom område, som ingår i stadsplan, skall, skall, i den mån ej annat föreskrives genom fastställd generalplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser, gälla ytterligare följande.

1. Tomtplats, som avses för bebyggande med boningshus, må icke givas mindre areal än 1.000 kvadratmeter.

2. Av tomtplats må högst en femtedel bebyggas.

3. Byggnad må ej läggas närmare gräns mot väg än 4,5 meter och ej närmare vägs mittlinje än 9 meter. Byggnadsnämnden må dock vid mindre väg av ringa trafikbetydelse kunna medgiva mindre avstånd till vägs mittlinje, dock ej under 6 meter.

4. Byggnad skall, därest den ej sammanbygges med liknande byggnad å angränsande tomtplats eller fastighet, uppföras på minst 6 meters avstånd från tomtplatsens gräns.

Uthus eller annan gårdsbyggnad må i allmänhet icke förläggas närmare gräns mot annan tomtplats eller grannfastighet än 4,5 meter, dock må byggnadsnämnden medgiva mindre avstånd, där nämnden efter grannens hörande finner detta med hänsyn till byggnadens ringa storlek eller andra omständigheter kunna ske utan olägenhet.

5. Avståndet mellan skilda byggnader å samma tomtplats må ej vara mindre än 12 meter. Byggnadsnämnden äger likväl, om hinder ej möter ur brandfaresynpunkt, medgiva mindre avstånd, dock ej under 9 meter. Därest ett ändamålsenligt bebyggande därigenom främjas, äger byggnadsnämnden att för mindre gårdsbyggnad eller flygelbyggnad till endast en vånings höjd medgiva mindre avstånd till huvudbyggnad, dock ej under 3 meter.

Om byggande

6. Boningshus må icke uppföras med flera än två våningar och ej till större höjd än 7,5 meter. I boningshus må ej inredas mer än två bostadslägenheter.

Uthus eller annan gårdsbyggnad må icke uppföras till större höjd än 3 meter.

7. Vad ovan är stadgat skall ej tillämpas med avseende å ekonomibyggnader till jordbruksfastighet.

Angående uppförande av byggnad utmed allmän väg är för vissa fall stadgat i lagen om allmänna vägar.

98 §.

I byggnadsordningen må i fråga om byggande utom stadsplan stadgas undantag från föreskrifterna i detta kapitel, i den mån sådant betingas av ortsförhållandena eller eljest finnes påkallat. Sådant undantag må ock i särskilt fall medgivnas av länsstyrelsen.

Särskilda bestämmelser av hänsyn till försvaret eller luftfarten.

99 §.

Finner byggnadsnämnden vid prövning av ansökan om lov till nybyggnad eller inrättande av varuupplag. Materialgård eller ljusanordning i närheten av befästning eller annan anläggning, som avses i 81 § byggnadslagen eller omfattas av förordnande enligt 82 § samma lag, tvekan råda, huruvida hinder varom förmäles i sagda paragrafer föreligger, skall byggnadsnämnden inhämta yttrande därom av luftfartsstyrelsen, såvida frågan rör civil flygplats, samt eljest av chefen för försvarsstaben eller annan myndighet som denne bestämmer.

Sådant yttrande skall jämväl inhämtas, innan tillstånd till nybyggnad eller inrättande av varuupplag, materialgård eller ljusanordning medgives av länsstyrelsen enligt 81 eller 82 § byggnadslagen.

Meddelas byggnadslov eller tillstånd i strid mot innehållet i yttrande som ovan sägs, skall byggnadsnämnden eller länsstyrelsen ofördröjligen om beslutet underrätta den myndighet som avgivit yttrandet.

431/58

II avd. Bestämmelser för vissa stadsliknande samhällen.

8 kap.

100 §.

Vad i denna stadga är föreskrivet för stad skall äga motsvarande tillämpning för köping och annat samhälle som omförmäles i 88 § byggnadslagen.

Sist inom tre månader efter det att generalplan antagits för sådant samhälle som avses i första stycket skall planen med därtill hörande utredning i bestyrkt kopia och avskrift tillställas, förutom de myndigheter som omförmälas i 20 § 3 mom., lantmäteristyrelsen och vederbörande överlantmätare.

Angående lantmäteristyrelsens samt vederbörande överlantmätares och andra tjänstemäns underrättande om fastställelse av generalplan, stadsplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser eller ändring därav för samhälle som förut nämnts är särskilt stadgat.

Har enligt bestämmelserna i 45 § byggnadslagen stadsplan eller ändring därav fastställts inom dylikt samhälle under villkor att inlösen kommer till stånd av viss i planen ingående mark, skall, sedan sådan inlösen skett, meddelande därom genom byggnadsnämndens försorg tillställas, förutom de myndigheter som angivas i 31 § andra stycket, lantmäteristyrelsen och vederbörande överlantmätare.

101 §.

Vad i 100 § är stadgat gälla ock i fråga om ort, för vilken Konungen jämlikt 90 § byggnadslagen förordnat, att vad i nämnda lag är stadgat för stad skall äga motsvarande tillämpning.

Finner länsstyrelsen omständigheterna påkalla sådant förordnande, har länsstyrelsen att till Konungen inkomma med anmälan därom. Innan sådan anmälan göres, skola kommunalfullmäktige i orten samt ägare av jord inom det område, varom fråga är, ävensom befolkningen därstädes genom länsstyrelsens försorg erhålla tillfälle att yttra sig i ärendet.

Vid anmälan som i andra stycket sägs foga länsstyrelsen förslag till de huvudgrunder, vilka kunna erfordras för att bringa byggnadslagen och denna stadga till verkställighet inom det blivande samhället.

III avd. Bestämmelser för landet i övrigt.

9 kap. Om byggnadsordning.

102 §.

1 mom. För område, för vilket stadsplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser fastställts, äger länsstyrelsen, där så finnes erforderligt, utfärda byggnadsordning.

Fråga om byggnadsordning eller ändring därav kan väckas av jordägare eller byggnadsnämnd inom området eller av vederbörande kommun eller länsstyrelse. Innan frågan avgöres, skall länsstyrelsen lämna vederbörande markägare, byggnadsnämnd, kommun eller annan, vars rätt kan beröras av byggnadsordningen, tillfälle att yttra sig över förslaget.

I byggnadsordning må för överträdelse av dess stadganden föreskrivas böter från och med tio till och med trehundra kronor eller dagsböter.

2 mom. Då byggnadsordning eller ändring därav utfärdats, skall länsstyrelsen på kommunens bekostnad ofördröjligen införa den i länskungörelserna samt insända ett exemplar därav till byggnadsstyrelsen ävensom besörja att kungörelse om utfärdandet intages i den eller de tidningar, i vilka kommunala meddelanden för kommunen intagas.

10 kap. Om byggnadsnämnd.

103 §.

1 mom. Byggnadsnämnden skall inom sitt verksamhetsområde övervaka efterlevnaden av vad jämlikt byggnadslagen, denna stadga och i enlighet därmed givna föreskrifter samt i övrigt gäller beträffande byggnadsverksamheten.

2 mom. Byggnadsnämnden åligger bland annat:

1) att verka för att generalplan i mån av behov upprättas för kommunen eller del därav samt att erforderlig ändring av sådan plan kommer till stånd;

2) att då tätbebyggelse uppkommit eller är att förvänta inom visst område göra anmälan därom till länsstyrelsen;

3) att, om inom nämndens verksamhetsområde finnes mark som från sundhetssynpunkt, med hänsyn till samfärdseln, vattenförsörjning eller avlopp eller eljest från allmän synpunkt ej är

lämpad för tätbebyggelse eller som anses böra tills vidare undantagas från sådan bebyggelse, anmäla detta till länsstyrelsen;

4) att till länsstyrelsen jämväl anmäla, därest mark, som icke ingår i stadsplan eller byggnadsplan, finnes böra för framtiden särskilt skyddas på grund av naturskönhet, växtlighet eller andra särskilda naturförhållanden eller med hänsyn till förefintlig, från historisk, kulturhistorisk eller estetisk synpunkt värdefull bebyggelse, fasta fornlämningar eller andra minnesmärken;

5) att eljest ägna uppmärksamhet och tillsyn åt allt, som kan inverka på byggnadsverksamhetens sunda utveckling, och hos kommunalfullmäktige, länsstyrelsen eller annan myndighet väcka de förslag och göra de framställningar som finnas nödiga.

3 mom. Inom område, för vilket byggnadsplan eller utomplansbestämmelser fastställts, skall byggnadsnämnden särskilt verka för

1) att tomtplatser erhålla sådan form, storlek och belägenhet att de kunna med iakttagande av gällande föreskrifter ändamålsenligt bebyggas;

2) att för samfärdseln erforderliga vägar utföras på tillfredsställande sätt å härför avsedd mark samt att väg icke så bygges att en ändamålsenlig planläggning av marken därigenom försvåras;

3) att vattenavloppet inom området ordnas enhetligt enligt härför uppgjord plan på sådant sätt, att dagvattnet lätt avrinner från vägar och allmänna platser och kan ledas från tomtplatserna ut till de allmänna avloppen samt spillvatten och annan flytande orenlighet avlägsnas från området utan att vålla olägenhet; samt

4) att, där erforderlig tillgång till vatten för hushållsändamål samt för eldsläckning icke kan på annat lämpligt sätt beredas, vattenledning anläggas.

Lämpligt samarbete bör i erforderlig mån åvägbringas med hälsovårdsnämnden.

104 §.

1 mom. Byggnadsnämnden skall bestå av tre ledamöter, där ej i byggnadsordning eller, om sådan ej finnes, genom särskilt beslut av länsstyrelsen bestämmes, att antalet skall vara fem.

Av ledamöterna utses en av länsstyrelsen och de övriga av kommunalfullmäktige.

Ledamöterna skola vara med ortens förhållanden väl förtroagna personer. I nämnden bör praktisk erfarenhet i byggnadsfrågor och därmed sammanhängande spörsmål vara företrädd.

Om byggnadsnämnd

2 mom. Uppdraget att vara ledamot av byggnadsnämnden gäller för fyra år. Avgår ledamot under den för honom bestämda tjänstgöringstiden, utses ny ledamot; och skall den sålunda utsedde tjänstgöra under den tid som återstått för den avgångne.

3 mom. För varje ledamot skall, med iakttagande av vad i 1 och 2 mom. stadgas, utses en ersättare.

105 §.

Byggnadsnämnden bör såvitt möjligt till sitt biträde hava en byggnadstekniskt utbildad, av länsstyrelsen godkänd person, byggnadskonsulent, som förordnas av nämnden.

Saknar byggnadsnämnden biträde av byggnadskonsulent, oakttat synnerligt behov därav måste anses föreligga med hänsyn till byggnadsverksamhetens omfattning och beskaffenhet eller av andra särskilda skäl, äger länsstyrelsen ålägga kommunalfullmäktige att tillse att byggnadskonsulent förordnas.

Inom ort, för vilken stadsplan fastställts, gälla vad i 13 § stadgas.

106 §.

Stadgandena i 11, 12, 15 och 16 §§ skola äga motsvarande tillämpning å byggnadsnämnd på landet.

Inom ort, för vilken stadsplan fastställts, skola jämväl bestämmelserna i 5—9 och 14 §§ gälla.

107 §.

Länsstyrelsen äger förordna, att två eller flera byggnadsnämnder skola utses för landskommun med uppgift att övervaka byggnadsverksamheten inom var sin del av kommunens område.

Finnas inom en kommun flera byggnadsnämnder må länsstyrelsen förordna, att de uppgifter, vilka åligga någon eller några av dessa nämnder, i stället skola fullgöras av den eller de övriga. Då sådant förordnande meddelats, skola ledamöter och ersättare i den eller de nämnder, som på detta sätt fått sitt behörighetsområde utvidgat, utses på nytt.

108 §.

1 mom. Där så med hänsyn till ortsförhållandena finnes lämpligt, må länsstyrelsen på framställning av kommunalfullmäktige besluta, att kommunalnämnden skall vara byggnadsnämnd. Sådant beslut må dock icke avse område, för vilket stadsplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser fastställts.

2 mom. Länsstyrelsen äger ock, om det med hänsyn till ortsförhållandena finnes lämpligt och kommunalfullmäktige med-

giva det, besluta att byggnadsnämnds åligganden inom visst område helt eller delvis skola fullgöras av en sakkunnig person, byggnadsinspektör, som förordnas av länsstyrelsen efter fullmäktiges hörande.

Beträffande byggnadsinspektör skall i tillämpliga delar gälla vad om byggnadsnämnd är stadgat.

11 kap. Om generalplan.

109 §.

Angående upprättande eller ändring av generalplan på landet samt rörande handläggning av fråga om sådan plan eller ändring därav skola föreskrifterna i 17—20 §§ och 100 § andra stycket äga motsvarande tillämpning, dock att vad i 19 § 1 mom. andra stycket sägs om Konungen i stället skall gälla länsstyrelsen samt vad i 20 § 2 mom. stadgas om byggnadsstyrelsen i stället skall gälla länsarkitekten.

110 §.

Innan framställning göres av kommun om fastställelse av generalplan eller om ändring av fastställd generalplan, skall byggnadsnämnden låta upprätta förslag i ämnet.

Finner länsstyrelsen utan framställning av kommunen att generalplan bör fastställas eller att fastställd generalplan bör ändras, åligger det länsstyrelsen att låta upprätta erforderligt förslag.

111 §.

Angående handläggning av fråga om fastställelse av generalplan eller ändring av fastställd generalplan skola föreskrifterna i 23—25 §§ i tillämpliga delar gälla, därvid skall iakttagas att vad nämnda föreskrifter innehålla beträffande byggnadsnämnd skall, då fastställelsen eller ändringen beslutas av länsstyrelsen utan framställning, hava avseende å länsstyrelsen.

Innan ärendet avgöres, skall länsstyrelsen inhämta yttrande från överlantmätaren.

Beträffande skyldighet för länsstyrelsen att, sedan generalplan fastställts eller fastställd generalplan ändrats och beslutet vunnit laga kraft, tillställa byggnadsnämnd, byggnadsstyrelsen, lantmäteristyrelsen, överlantmätaren och andra tjänstemän avskrift av beslutet jämte kopia av den i ärendet upprättade kartan samt avskrift av dithörande generalplanebestämmelser är särskilt stadgat.

12 kap. Om stadsplan.

112 §.

Vad i 26—42 §§ är stadgat skall äga motsvarande tillämpning i fråga om ort på landet, för vilken stadsplan fastställts.

Angående lantmäteristyrelsens, vederbörande överlantmätares och andra tjänstemäns underrättande om fastställelse av stadsplan inom sådan ort är särskilt stadgat.

Har enligt bestämmelserna i 45 § byggnadslagen stadsplan eller ändring därav fastställts inom dylik ort under villkor att inlösen kommer till stånd av viss i planen ingående mark, skall, sedan sådan inlösen skett, meddelande därom genom byggnadsnämndens försorg tillställas, förutom de myndigheter som angivas i 31 § andra stycket, lantmäteristyrelsen och vederbörande överlantmätare.

13 kap. Om byggnadsplan.

113 §.

Det åligger länsstyrelsen att upptaga fråga om upprättande av byggnadsplan, när sådan plan erfordras.

Vill markägare, kommun eller annan att byggnadsplan skall upprättas, göra hos länsstyrelsen framställning i ärendet. Vid framställningen skall fogas den förberedande utredning med förslag till planläggning som sökanden kan vilja åberopa.

114 §.

Har fråga väckts om upprättande av byggnadsplan, och finner länsstyrelsen skäl att i planen upptaga markområde, tillhörigt annan än markägare som gjort ansökan om byggnadsplan, skall tillfälle beredas ägare av jord inom området att å sammanträde yttra sig i ärendet. Sammanträdet skall minst fjorton dagar förut kungöras i församlingens kyrka ävensom i den eller de tidningar i vilka kommunala meddelanden för orten intagas. Underrättelse om sammanträdet skall därjämte i god tid med posten översändas till den kommun, inom vilken området är beläget, och byggnadsnämnden ävensom vägförvaltningen i länet så ock, där området gränsar till annan kommun eller samhälle, sistnämnda kommun eller samhälle. Finnes inom området mark som tillhör kronan, skall i nyss angivna ordning underrättelse jämväl tillställas den som har att i avseende å marken företräda kronan.

Sammanträdet skall ledas av länsstyrelsen eller den som länsstyrelsen därtill förordnar. Länsarkitekten eller, vid hinder för denne, annan i hithörande frågor sakkunnig person, som länsstyrelsen för ändamålet förordnar, ävensom vederbörande överlantmätare eller distriktslantmätare böra närvara vid sammanträdet.

115 §.

Efter det den ytterligare utredning ägt rum som länsstyrelsen finner nödig, bestämmer länsstyrelsen det område, för vilket förslag till byggnadsplan skall uppgöras, samt prövar, därest så ej redan skett, huruvida förbud som i 108 § byggnadslagen sägs bör meddelas för området eller del därav.

116 §.

Kan av sökande ingivet eller eljest förefintligt förslag till byggnadsplan icke godtagas, skall länsstyrelsen, därest länsstyrelsen finner byggnadsplan erforderlig, ombesörja att nytt förslag till sådan plan upprättas.

117 §.

Byggnadsplan skall så uppgöras, att den tillgodoser de krav som med hänsyn till omständigheterna skäligen böra ställas på en planmässigt ordnad bebyggelse av det i planen ingående området. Särskilt skall iakttagas, att behovet av lämpliga trafikleder samt öppna platser inom och utfartsvägar från området nöjaktigt tillgodoses ävensom att möjlighet beredes till anordnande på ett ur teknisk och ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt av erforderliga ledningar för tillförsel av vatten och för avlopp samt för belysning. Tillika skall tillses, att bedrivande av jordbruk, skogsskötsel eller annan jämförlig näring icke genom planen i onödan hindras eller försvåras. Finnes fast fornlömming, skall därtill hörande område såvitt möjligt avsättas till öppen plats.

I övrigt skola vid uppgörande av byggnadsplan bestämmelserna i 26 och 27 §§ om stadsplan i tillämpliga delar gälla, därvid emellertid skall iakttagas att regleringen av bebyggandet och användningen i övrigt av område som ingår i byggnadsplan, därest förhållandena ej föranleda till annat, göres mindre långtgående än motsvarande reglering i stadsplan. Kan områdets framtida intagande i stadsplan förväntas, bör planläggningen så ordnas, att en sådan åtgärd icke genom planläggningen motverkas eller försvåras.

118 §.

Finnas särskilda bestämmelser erforderliga angående de i byggnadsplan för olika ändamål avsedda områdenas bebyggande eller användning i övrigt, skall vid uppgörande av sådana byggnadsplanebestämmelser vad i 28 och 29 §§ är stadgat om stadsplanebestämmelser i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

119 §.

Byggnadsplan må ej avse större område än som är eller kan väntas bli bebyggt eller eljest taget i anspråk inom nära förestående tid. I byggnadsplan må upptagas mark för jordbruksändamål endast i den mån så erfordras för planens lämpliga utformning.

Ej må för tätbebyggelse avses mark, som från sundhetssynpunkt, med hänsyn till samfärdseln, vattenförsörjning eller avlopp eller eljest från allmän synpunkt ej är lämpad för sådan bebyggelse.

(SFS 56/1953)

120 §.

1 mom. Till grund för byggnadsplan skall ligga en grundkarta i skala ej understigande 1:2 000, där ej särskilda förhållanden föranleda användande av mindre skala.

Kartan skall upptaga ägränser, vägar, byggnader, fasta förlämningar och vatten samt, i den mån så erfordras, höjdförhållanden ävensom övriga befintliga förhållanden av betydelse för bedömning av byggnadsplanens lämplighet.

Grundkartan skall vara upprättad av person som avlagt examen vilken är erforderlig för att innehava befattning såsom mättningsman i stad; dock må länsstyrelsen, då skäl äro därtill, meddela den som ej avlagt sådan examen behörighet att upprätta grundkarta till byggnadsplan.

Vid grundkartan skall vara fogad förteckning över de fastigheter och samfälligheter som omfattas av kartan samt dessas ägare ävensom, i den mån kännedom därom kunnat erhållas, sådana fastigheterna åvilande servitut som kunna hava betydelse för byggnadsplanen.

Närmare föreskrifter till ledning för utarbetande av grundkarta meddelas av lantmäteristyrelsen efter samråd med byggnadsstyrelsen.

2 mom. Förslag till byggnadsplan skall utmärkas på grundkartan eller på kopia eller utdrag därav i erforderliga delar.

På byggnadsplanekartan skola tydligt angivas gränserna för planen samt för de markområden som skola för olika ändamål

användas ävensom, i den mån så erfordras, höjdlägen för trafikleder och öppna platser.

Till planen hörande byggnadsplanebestämmelser skola avfattas i särskild handling samt tillika utmärkas å kartan genom särskilda beteckningar.

3 mom. Byggnadsplanekartan skall åtföljas av grundkartan eller kopia därav jämte till grundkartan hörande mätnings- och beräkningshandlingar och fastighetsförteckning samt av erforderlig beskrivning ävensom av sådan utredning angående vattenförsörjning och avlopp samt motverkande av vattenförorening som kan erfordras för förslagets prövning.

121 §.

Sökande skall tillhandahålla länsstyrelsen kopior och avskrifter av förslag till byggnadsplan som kunna erfordras för ärendets handläggning.

122 §.

1 mom. Då förslag till byggnadsplan uppgjorts, skall detsamma genom länsstyrelsens försorg viss tid, minst fjorton dagar, utställas för granskning.

Om förslagets utställande för granskning skola kända och inom riket boende markägare, vilkas rätt beröres av förslaget, ävensom den kommun, inom vilken området är beläget, samt byggnadsnämnden underrättas genom särskilda kallelsebrev på sätt i 23 § 1 mom. tredje stycket sägs. Sådan underrättelse skall jämväl tillställas dels, om förslaget berör befästning eller annan anläggning, som avses i 81 § byggnadslagen eller omfattas av förordnande enligt 82 § samma lag, anläggningens ägare, dels ock, om och i den utsträckning så prövas erforderligt, vägförvaltningen samt, därest i planen ingår område som gränsar till annan kommun eller samhälle, nämnda kommun eller samhälle.

Berör förslaget mark, som tillhör kronan eller enskilt trafikföretag och som i förslaget intagits såsom trafikområde, skola, innan fastställelse av planen meddelas, kopia och avskrift av förslaget i erforderliga delar tillställas den, som har att företräda kronan eller trafikföretaget, med skyldighet för denne att inom viss av länsstyrelsen angiven tid, minst en månad efter handlingarnas delfående, till länsstyrelsen inkomma med yttrande över förslaget.

Där anledning finnes till antagande att förslaget berör fast fornlämning, bör yttrande inhämtas från riksantikvarien.

Vidtages ändring i förslaget, sedan det blivit utställt för granskning, skola kända och inom riket boende markägare, vil-

kas rätt beröres av ändringen, ävensom den kommun, inom vilken området är beläget, samt byggnadsnämnden omedelbart på sätt i 23 § 1 mom. tredje stycket sägs underrättas om att ändring skett samt vid sammanträde inför länsstyrelsen eller eljest erhålla tillfälle att taga del därav.

2 mom. Utställning av förslag till byggnadsplan erfordras icke, därest samtliga sakägare medgiva att dylikt förfarande icke behöver tillämpas.

Ej heller behöver, därest utställning sker, vad i 1 mom. andra och tredje styckena är stadgat tillämpas på den som skriftligen godkänt förslaget.

3 mom. Innan ärendet avgöres, skall länsstyrelsen inhämta yttrande däri från överlantmätaren.

123 §.

Sedan byggnadsplan fastställts, skola ägarna av mark inom planområdet genom länsstyrelsens försorg underrättas därom på sätt i 23 § 1 mom. tredje stycket sägs; dock må, därest länsstyrelsen så finner lämpligt, underrättelsen i stället ske genom kungörelse i den eller de tidningar i vilka kommunala meddelanden för orten intagas.

Må till följd av stadgandet i 150 § tredje stycket byggnadslagen klagan över beslutet ej föras, har länsstyrelsen att å byggnadsplanekartan teckna bevis, att beslutet på grund därav vunnit laga kraft.

Angående skyldighet för länsstyrelsen att, sedan byggnadsplan fastställts och beslutet vunnit laga kraft, tillställa sökande ävensom byggnadsstyrelsen, lantmäteristyrelsen, överlantmätaren och andra tjänstemän samt byggnadsnämnden avskrift av beslutet jämte kopia av karta med beskrivning rörande planen är särskilt stadgat.

124 §.

Innan fördelning av kostnaderna för byggnadsplans upprättande verkställes, skall förslag till sådan fördelning uppgöras av länsstyrelsen. Sedan förslaget uppgjorts, skola de, som enligt förslaget åläggas betalningsskyldighet, genom länsstyrelsens försorg på sätt i 23 § 1 mom. tredje stycket sägs underrättas om, att de äga att inom viss tid, minst fjorton dagar yttra sig över förslaget.

125 §.

Vad ovan i detta kapitel är stadgat gälle jämväl i tillämpliga delar om ändring av byggnadsplan; dock att grundkarta varom förmäles i 120 § 1 mom. icke erfordras, därest de förhållanden

som skola angivas å sådan karta, i den mån de äro av betydelse för ändringen, framgå av byggnadsplanekartan.

Vid ändring av byggnadsplan erfordras ej heller sammanträde, varom förmäles i 114 §.

126 §.

Har byggnadsplan fastställts för visst område och ingå de av planen omfattade fastigheterna icke i vägförening enligt lagen om enskilda vägar, skall länsstyrelsen taga under övervägande fråga om bildande av sådan förening för området.

127 §.

Innan länsstyrelsen beslutar om tillämpning av bestämmelserna i 113 § och 165 § andra stycket byggnadslagen, skall av länsstyrelsen uppgjort förslag i ämnet under viss tid, minst fjorton dagar, utställas för granskning av vederbörande markägare. Angående markägarnas underrättande om förslaget utställande för granskning skall vad i 23 § 1 mom. tredje stycket stadgas äga motsvarande tillämpning.

Den mark, till vilken nyttjanderätt skall upplåtas, skall till läge och gränser angivas på byggnadsplanekartan eller särskild karta med samma noggrannhet.

Om länsstyrelsens skyldighet att göra anmälan till inskrivningsdomaren, då fråga väckts om tillämpning av stadgandena i 113 § och 165 § andra stycket byggnadslagen, stadgas i förstnämnda paragraf.

14 kap. Om utomplansbestämmelser.

128 §.

Vid uppgörande av utomplansbestämmelser för landet skola föreskrifterna i 44 och 45 §§ i tillämpliga delar gälla.

Angående handläggning av fråga om utomplansbestämmelser för landet eller ändring därav skall vad om byggnadsplan stadgas i 113 §, 114 §, 116 §, 122 § 1 mom. första, andra och fjärde styckena samt 2 och 3 mom. ävensom 123 § äga motsvarande tillämpning; dock att den tid, under vilken förslag till utomplansbestämmelser skall utställas för granskning, skall vara minst en månad samt att underrättelse till myndighet i angränsande kommun eller samhälle om förslag till sådana bestämmelser ej erfordras. Markägares underrättande om förslaget må, i stället för i den ordning som beträffande byggnadsplan föreskrives, äga rum genom kungörelse viss tid, minst en månad, innan bestämmelserna fastställas, i församlingens kyrka ävensom i den eller de tidningar i vilka kommunala meddelanden för orten intagas.

15 kap. Om byggande inom område för vilket stadsplan fastställts.

129 §.

Vad i 47—96 och 99 §§ är stadgat om byggande i stad skall äga motsvarande tillämpning i fråga om ort på landet, för vilken stadsplan fastställts.

16 kap. Om byggande inom område för vilket byggnadsplan eller utomplansbestämmelser fastställts.

Om byggnads yttre och inre anordnande m. m.

130 §.

Vid byggande inom område på landet, för vilket byggnadsplan eller utomplansbestämmelser fastställts, skola de i 47—54 och 64 §§ meddelade föreskrifterna i tillämpliga delar lända till efter rättelse med iakttagande,

att vad där sägs om stadsplanebestämmelser skall äga motsvarande tillämpning å byggnadsplanebestämmelser; samt

att, där byggnadsordning för området icke finnes, det ankommer å byggnadsnämnden att för varje särskilt fall meddela de föreskrifter som eljest skolat meddelas i byggnadsordning.

I den mån undantag från eller jämkningar i de enligt nyssnämnda paragrafer gällande bestämmelserna finnas med hänsyn till ortsförhållandena eller eljest påkallade, må därom i byggnadsordning eller annorledes förordnas av länsstyrelsen.

131 §.

1 mom. Tomtplats skall, då byggnad därstädes blivit uppförd, i gräns mot väg och mot angränsande mark vara inhägnad med stängsel, där ej byggnaden är uppförd i sådan gräns. Dyligt stängsel skall till beskaffenhet och utseende godkännas av byggnadsnämnden. Där grannar ej kunna enas därom, äger byggnadsnämnden efter omständigheterna bestämma sättet för hägnads utförande i gräns mellan deras områden.

När skäl äro därtill, äger nämnden medgiva befrielse helt eller delvis från skyldigheten att hava tomtplats inhägnad.

2 mom. Å tomtplats må ej vidtagas anordning som är av beskaffenhet att menligt inverka på dess utseende och trevnaden i omgivningen.

Tomtplats skall hållas i vårdat skick.

132 §.

Vid byggande inom område, som i 130 § avses, skall vidare iakttagas följande.

1) I boningsrum skall golvet läggas minst 30 centimeter högre än angränsande markens yta.

2) Våningshöjden i boningsrum skall, räknat från golv till golv, i allmänhet vara minst 2,70 meter, med rätt för byggnadsnämnden att, där så befinnes lämpligt, i översta våningen eller i vindsrum eller eljest i enstaka rum samt i sommarstugor medgiva lägre våningshöjd, dock ej under 2,40 meter.

Där tjockleken av bjälklag är större än 30 centimeter, skola nu angivna våningshöjder ökas med minst det mått, varmed tjockleken av bjälklaget överstiger 30 centimeter.

3) Boningsrum och andra rum, där personer komma att vistas större delen av dagen, ävensom fabriks- och samlingslokaler skola hava tillräcklig dagerbelysning och anordningar för nödig luftväxling samt förses med tillräckligt antal trappor och utgångar.

4) Byggnad får ej täckas med halm, spån eller annan dylikt ämne, såvida icke detta genom av byggnadsnämnden godkänt förfaringssätt gjorts svårantändligt.

5) Skorstenar och eldstäder, såväl stadigvarande som tillfälliga, med därtill hörande rökrör skola på betryggande sätt skiljas från trävirke och annat i byggnaden ingående, lätt antändligt material.

Trävirke må ej anbringas närmare rökrörs insida än 23 centimeter; och skall mellanrummet fyllas med sten eller annat icke brännbart material.

Å golvet framför eldstad skall inläggas ett skydd av sten, betong eller dylikt.

(SFS 283/1952) .

133 §.

Byggnad, stängsel och annan anordning å tomtplats skall underhållas så, att hälsofara, osnygghet eller vanprydnad icke uppkommer samt att brandsäkerheten och hållfastheten icke äventyras. Kan byggnad, stängsel eller annan anordning, som genom brand eller annorledes skadats eller eljest är av bristfällig beskaffenhet, ej iståndsättas för rimlig kostnad, må byggnadsnämnden föreskriva, att den skall helt eller delvis avlägsnas.

134 §.

I den mån så med hänsyn till bebyggelsens art och omfattning samt omständigheterna i övrigt finnes lämpligt, må länsstyrelsen i byggnadsordning förordna, att i stället för bestämmelserna i 132

§ de i 59—63, 65—71, 74 och 75 §§ meddelade föreskrifterna i tillämpliga delar skola lända till efterrättelse; och må avvikelser från 59—63 och 65—69 §§, i den mån så finnes påkallat, medgivas av länsstyrelsen eller, där fråga är om mindre avvikelse som ej innebär skärpning, av byggnadsnämnden, om nämnden till sitt biträde har byggnadskonsulent som är behörigt att vara stadsarkitekt och denne tillstyrkt åtgärden.

Om byggnadslov.

135 §.

Inom område, för vilket byggnadsplan eller utomplansbestämmelser fastställts, må ej utan byggnadsnämndens lov nybyggnad företagas eller virkes- eller annat varuupplag, materialgård eller ljusanordning inrättas.

Såvitt angår hotell, sjukhus, fabrik eller annan industriell anläggning inom område där utomplansbestämmelser gälla, vare av nämnden lämnat lov ej gällande med mindre det efter underställning fastställs av länsstyrelsen, som särskilt prövar att byggnaden ej står i strid med de grundsatser som angivas i 122 § byggnadslagen.

136 §.

Ansökan om byggnadslov skall göras skriftligen hos byggnadsnämnden. Vid ansökningen skola fogas:

a) bevis att sökanden förfogar över tomtplatsen eller eljest är berättigad till arbetets utförande;

b) karta över tomtplatsen jämte kopia i skala ej understigande 1:1000, upprättad av i ägomätning kunnig person och utvisande tomtplatsens läge, form och areal, befintliga byggnaders och den tillämnade byggnadens läge samt bredd och sträckning av tillfartsväg till tomtplatsen;

c) ritningar i två exemplar, upprättade på fackmässigt sätt i skala ej understigande 1:100, det ena exemplaret å material som lämpar sig för arkivering, skolande ritningarna vara åtföljda av erforderlig beskrivning.

För mindre betydande byggnadsföretag, så ock då fråga allenast är om inrättande av varuupplag, materialgård eller ljusanordning må byggnadsnämnden efter omständigheterna medgiva eftergift i fråga om skyldigheten att förete bevis, karta och ritningar.

Det för arkivering utförda exemplaret av ritningarna jämte beskrivningen och kopian av byggnadskartan skola förvaras hos

byggnadsnämnden, medan det andra exemplaret av ritningarna, försett med bevis om fastställelse, skall utlämnas till sökanden.

137 §.

Vid prövning av ansökan om byggnadslov skola bestämmelserna i 78—82 §§ och 83 § andra stycket äga motsvarande tillämpning.

(SFS 4/1949)

138 §.

I fråga om giltigheten av byggnadslov skall vad i 85 § första stycket stadgas äga tillämpning.

139 §.

Byggnadsnämnden har icke utan särskilt uppdrag att taga befattning med allmän byggnad, vartill ritningarna enligt gällande författning skola prövas av statlig myndighet.

Om tillsyn över byggandet.

140 §.

1 mom. För tillsyn att fastställda ritningar och gällande föreskrifter efterlevas vid byggnadsföretag och annat arbete inom område, för vilket byggnadsplan eller utomplansbestämmelser fastställts, skola erforderliga besiktningar verkställas genom byggnadsnämndens försorg. Då byggnad blivit fullbordad och innan densamma tages i bruk, åligger det den byggande att göra anmälan därom hos byggnadsnämnden.

2 mom. Där så med hänsyn till bebyggelsens art och omfattning eller eljest finnes lämpligt, må länsstyrelsen i byggnadsordning för område, för vilket byggnadsplan eller utomplansbestämmelser fastställts, förordna, att bestämmelserna i 91—94 §§ i tillämpliga delar skola lända till efterrättelse vid byggande inom området.

Särskilda bestämmelser om byggande inom byggnadsplan.

141 §.

I fråga om byggande inom område, för vilket byggnadsplan fastställts, skall, i den mån ej annat föreskrives genom byggnadsplan, gälla vad i 97 § 1—7 är stadgat.

Länsstyrelsen må i särskilt fall medgiva undantag från sålunda gällande bestämmelser.

Särskilda bestämmelser av hänsyn till försvaret /eller/ luftfarten. / 41,

142 §.

Inom område, för vilket byggnadsplan eller utomplansbestämmelser fastställts, skola bestämmelserna i 99 § äga motsvarande tillämpning. / u...
421

17 kap. Om byggnade inom område som icke omfattas av stadsplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser.

143 §.

1 mom. Inom område på landet, för vilket stadsplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser ej fastställts, må, såvitt angår hotell, sjukhus, fabrik eller annan industriell anläggning, nybyggnad ej äga rum, med mindre länsstyrelsen prövat att den ej står i strid med de grundsatser som angivas i 122 § byggnadslagen.

Avser ansökan om sådan prövning fabrik eller annan industriell anläggning, skall länsstyrelsen underrätta yrkesinspektören därom.

2 mom. Inom område som avses i 1 mom. skola ock föreskrifterna i 64 § äga motsvarande tillämpning, där ej länsstyrelsen finner skäl medgiva avvikelse. Vad nu sagts gäller dock ej ekonomibygnad till jordbruksfastighet.

Vill någon uppföra byggnad, som jämlikt första stycket omfattas av bestämmelserna i nämnda paragraf eller verkställa till nybyggnad hänförlig ändring av sådan byggnad, skall länsstyrelsens tillstånd till företaget inhämtas såvitt angår i paragrafen avsedda åtgärder för brandskyddet.

3 mom. Vad i 1 och 2 mom. sägs gäller ej sådan byggnad som omförmäles i 139 §.
(SFS 4/1949)

144 §.

Har länsstyrelsen beträffande område, för vilket stadsplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser icke fastställts, meddelat förordnande enligt 121 § andra stycket byggnadslagen, må ej inom området utan byggnadsnämndens tillstånd företagas nybyggnad eller inrättas virkes- eller annat varuupplag, materialgård eller ljusanordning. / 171
18

Inom sådant område som i första stycket sägs skola bestämmelserna i 99 § äga motsvarande tillämpning.

145 §.

Har enligt fastställd generalplan mark undantagits från tätbebyggelse eller viss annan bebyggelse eller har länsstyrelsen enligt 123 § byggnadslagen till förekommande av tätbebyggelse meddelat förbud mot nybyggnad eller annan föreskrift, må inom det område som förbudet eller föreskriften avser nybyggnad icke äga rum utan tillstånd av byggnadsnämnden i vidare mån än för tillgodoseende av jordbrukets, fiskets, skogsskötselns eller därmed jämförligt behov. Angående rätt för länsstyrelsen att medgiva undantag från förbudet eller föreskriften stadgas i byggnadslagen.

146 §.

Föreligger ej enligt 144 eller 145 § skyldighet att söka byggnadsnämndens tillstånd till byggnadsföretag, skall, innan nybyggnad sker, anmälan göras hos byggnadsnämnden, där ej nybyggnaden avser allenast tillgodoseende av jordbrukets, fiskets, skogsskötselns eller därmed jämförligt behov.

IV avd. Gemensamma bestämmelser för stad och landet.

18 kap. Om regionplan.

147 §.

Sedan regionplaneförbund bildats, åligger det förbundsdirektionen att ombesörja att förslag till regionplan så fort ske kan upprättas och antages.

148 §.

Arbetet med upprättande av förslag till regionplan ankommer närmast på en regionplanenämnd.

Det åligger vidare regionplanenämnden

att sedan regionplan fastställts verka för att planens bestämmelser efterlevas;

att med uppmärksamhet följa utvecklingen inom regionplaneområdet och dess omgivning samt väcka de förslag till ändringar

Om regionplan

av regionplanen och göra de framställningar i övrigt hos förbundsdirektionen, länsstyrelsen eller annan myndighet, vartill omständigheterna må föranleda; samt

att minst en gång vart femte år underkasta frågan om regionplanens lämplighet en allsidig omprövning.

149 §.

Innan förbundsdirektionen avgör eller utlåter sig i ärende, som berör regionplanenämndens arbetsuppgifter, skall, såvida ej nämnden själv anhängiggjort ärendet, dess yttrande inhämtas.

Då förbundsdirektionens beslut underställes myndighetsprövning, skall det av nämnden avgivna yttrandet åtfölja handlingarna.

150 §.

1 mom. Ledamöter i regionplanenämnden utses av förbundsdirektionen till det antal direktionen bestämmer, dock minst fem och högst nio.

Till ledamöter skola utses personer, som kunna antagas vilja främja en för regionplaneområdet gagnelig planläggning samt såvitt möjligt hava praktisk erfarenhet beträffande spörsmål som skola behandlas i regionplanen. En av ledamöterna bör vara lagfaren.

2 mom. Uppdraget att vara ledamot av regionplanenämnden gäller för fyra år. Avgår ledamot under den för honom bestämda tjänstgöringstiden, utses ny ledamot; och skall den sålunda utsedde tjänstgöra under den tid som för den avgångne återstår.

3 mom. För varje ledamot skall, med iakttagande av vad i 1 och 2 mom. stadgas, utses en ersättare.

151 §.

1 mom. Ledamot eller ersättare i regionplanenämnd kan ej vara

- den som icke uppnått tjugutre års ålder;
- den som är omyndig eller i konkurstillstånd.

2 mom. Ledamot eller ersättare i regionplanenämnd må kunna avsäga sig uppdraget,

- om han bor utom regionplaneområdet;
- om han är ämbets- eller tjänsteman och av sin befattning hindras att fullgöra uppdraget;
- om han efter fyra års tjänstgöring såsom ledamot i nämnden är i tur att avgå därifrån;
- om han uppnått sextio års ålder eller eljest uppgiver hinder som av förbundsdirektionen godkännes.

152 §.

1 mom. Regionplanenämnden utser inom sig ordförande och vice ordförande för ett år i sänder. Äro både ordföranden och vice ordföranden hindrade att bevista sammanträde, utses ordförande för tillfället.

2 mom. Regionplanenämnden sammanträder så ofta omständigheterna föranleda. Sammanträde skall ock äga rum, då länsstyrelsen eller förbundsdirektionen påkallar det.

Ärende må ej av regionplanenämnden företagas till avgörande, där ej mer än halva antalet ledamöter eller ersättare är tillstädes samt, för det fall att de närvarande äro allenast tre, dessa tillika äro om beslutet ense.

153 §.

Vid val inom regionplanenämnden så ock vid tillsättande av tjänstebefattning sker omröstning med slutna sedlar, där så begäres, och skilje lotten mellan dem som erhållit lika antal röster. I övrigt verkställs omröstning öppet, och blive den mening gällande, varom de flesta röstande förena sig. Äro vid öppen omröstning rösterna på vardera sidan lika många, gälle den mening som biträdes av ordföranden.

Vid nämndens sammanträde skall föras protokoll, vars riktighet granskas av den eller dem av nämndens ledamöter, åt vilka detta uppdrag anförtrotts.

154 §.

Regionplanenämnd skall till sitt förfogande hava sakkunnigt biträde ävensom de befattningshavare i övrigt som förbundsdirektionen beslutar.

Regionplanenämnden antager och entledigar befattningshavare hos nämnden.

155 §.

Regionplanenämndens sakkunniga biträde skall vara tillstädes vid regionplanenämndens sammanträden med rättighet att delta i överläggningarna men ej i besluten och att, när han det begär, få sin mening antecknad till protokollet.

Länsarkitekten, överlantmätaren, vägdirektören, förste provinsialläkaren och landsantikvariern eller, såvitt angår Stockholm, stadsplanedirektören, stadsarkitekten, stadsingenjören, trafikpolisintendenten, förste stadsläkaren och stadsantikvariern äga likaledes vara närvarande vid regionplanenämndens sammanträden och delta i överläggningarna men ej i besluten samt, om de begära det, få sin mening antecknad till protokollet. De skola,

i den mån omständigheterna föranleda därtill, kallas till regionplanenämndens sammanträden.

156 §.

Frågor, huruvida ledamot av regionplanenämnden må åtnjuta arvode, samt om arvodets storlek så ock rörande befattningshavares avlönande och nämndens övriga utgifter avgöras av förbundsdirektionen.

157 §.

Vid uppgörande av regionplan skall tillbörlig hänsyn tagas såväl till behovet av utrymmen för olika ändamål inom regionplaneområdet och de med planens genomförande förbundna kostnaderna som även till de av dessa kostnader berörda kommunernas och samhällenas ekonomiska bärkraft samt markägarnas berättigade intressen.

Med beaktande härav bör särskilt tillses,

1) att viktigare trafikleder upptagas i tillräcklig omfattning samt erhålla en med hänsyn till förhållandena såväl inom regionplaneområdet som inom angränsande områden ändamålsenlig omfattning och sträckning;

2) att tillräckliga och särskilt med hänsyn till samfärdsel-, vattenförsörjnings- och avloppsförhållanden lämpliga områden avses för tätbebyggelse;

3) att möjlighet finnes till anordnande av erforderlig vattenförsörjning samt utförande av avlopp och andra anordningar för bortförande eller oskadliggörande av spillvatten och annan orenlighet;

4) att områden för tillgodoseende av allmänhetens behov av friluftsliv upptagas med ändamålsenliga lägen samt till lämplig storlek och form;

5) att erforderliga områden avsätts för flygplatser samt militära och andra rikets gemensamma behov;

6) att hänsyn tages till förefintliga Orts- och äganderättsförhållanden, bestående generalplaner, stadsplaner, byggnadsplaner och utomplansbestämmelser samt befintliga vägar och andra förhållanden som kunna bidra till underlättande av regionplanens genomförande, i den mån så kan ske utan att vad eljest i denna paragraf stadgas väsentligen åsidosättes;

7) att strandområden och sådana andra områden, som på grund av belägenhet, växtlighet eller säregna naturförhållanden äro särskilt tilltalande, såvitt möjligt skyddas och bevaras mot olämplig användning;

8) att historiskt, kulturhistoriskt eller estetiskt värdefulla byggnader eller områden ej utan tvingande skäl förstöras eller skadas;

9) att skyldigheten att bevara fasta fornlämningar iakttages och att sådana fornminnen jämte nödigt utrymme däromkring jämväl i övrigt såvitt möjligt skyddas; samt

10) att i övrigt ett lämpligt utnyttjande av regionplaneområdet främjas.

Skall planläggningen enligt Konungens beslut begränsas att närmast avse allenast något eller några särskilt angivna ändamål, skall vad i andra stycket stadgas äga tillämpning endast i den mån så erfordras för tillgodoseende av det med regionplanen sålunda avsedda syftet.

158 §.

1 mom. Förslag till regionplan skall utmärkas å karta i skala om möjligt ej understigande 1:20 000. Detaljer, som icke kunna göras tillräckligt tydliga å denna karta, skola avfattas å särskild karta i erforderlig större skala.

Till planen hörande regionplanebestämmelser skola avfattas i särskild handling samt tillika utmärkas å kartan genom särskilda beteckningar.

2 mom. Regionplanekartan skall åtföljas av

- a) beskrivning över regionplaneförslaget, vilken beskrivning jämväl skall innehålla erforderlig motivering för förslaget;
- b) erforderlig utredning för bedömning av de förutsättningar, på vilka förslaget grundas.

159 §.

1 mom. Då förslag till regionplan skall upprättas, bör regionplanenämnden bereda tillfälle för av förslaget berörda kommuner och samhällen ävensom representanter för näringslivet samt sociala, kulturella och ekonomiska institutioner och sammanslutningar, vilka kunna antagas hava intresse av förslaget, att muntligen eller skriftligen yttra sig i ärendet.

Av regionplanenämnden upprättat förslag till regionplan skall överlämnas till förbundsdirektionen för vidare handläggning. Sedan förslaget behandlats av direktionen samt de ändringar, som därvid befunnits påkallade, vidtagits, skall det sålunda överarbetade förslaget genom direktionens försorg utställas för granskning viss tid, minst tre månader, under vilken anmärkningar mot förslaget må göras hos direktionen. Förslagets utställande för granskning skall före början av den för gransk-

ningen bestämda tiden kungöras i kyrkorna i de församlingar, vilka äro belägna inom regionplaneområdet, ävensom i de tidningar, i vilka kommunala meddelanden intagas för de kommuner och samhällen som omfattas av regionplanen. Berör förslaget mark som står under allmän myndighets förvaltning, skall den myndigheten särskilt underrättas.

Därjämte skola kopia och avskrift av förslaget tillställas dels kommun och samhälle som i första stycket sägs ävensom chefen för försvarsstaben, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och luftfartsstyrelsen, dels ock, om inom regionplaneområdet finnes mark, som tillhör kronan eller enskilt trafikföretag och som i förslaget intagits såsom trafikområde, i erforderliga delar den som har att företräda kronan eller trafikföretaget, med skyldighet för denne att inom viss av förbundsdirektionen angiven tid, minst tre månader efter delfäendet, till direktionen inkomma med yttrande över förslaget.

2 mom. Där så finnes lämpligt, böra på en gång utställas två eller flera alternativa förslag.

3 mom. Sedan förslaget undergått granskning enligt vad i 1 mom. sägs, skall förbundsdirektionen så snart ske kan företaga ärendet till avgörande.

160 §.

1 mom. Sedan förbundsdirektionen antagit förslag till regionplan, skall direktionen utan dröjsmål till länsstyrelsen insända regionplanekartan, förslaget till regionplanebestämmelser och beskrivning, utdrag av direktionens och regionplanenämndens protokoll i ärendet ävensom inkomna anmärkningar och yttranden samt övriga till ärendet hörande handlingar. Det åligger länsstyrelsen att så fort ske kan med eget utlåtande överlämna handlingarna till Konungen.

2 mom. Om antagande av förslag till regionplan liksom även om sådan plans fastställelse skall genom regionplanenämndens försorg, så fort ske kan, kungörande ske i kyrkorna i de församlingar, vilka äro belägna inom regionplaneområdet, ävensom i de tidningar i vilka kommunala meddelanden intagas för de kommuner och samhällen som omfattas av regionplanen.

Då regionplaneförslag antagits, skola därjämte kommuner och samhällen som nyss sagts ävensom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och luftfartsstyrelsen samt, där regionplanen berör mark som står under allmän myndighets förvaltning, den myndigheten särskilt underrättas och därvid erhålla tillfälle att, innan planen fastställs, inkomma med påminnelser i ärendet.

Sist inom sex månader efter det regionplan fastställda skall planen jämte därtill hörande beskrivning och övriga bilagor i be- styrkt kopia och avskrift tillställas ovannämnda kommuner och samhällen samt överlämnas till byggnadsstyrelsen, väg- och vat- tenbyggnadsstyrelsen, luftfartsstyrelsen och lantmäteristyrelsen ävensom till länsstyrelsen och länsarkitekten samt överlantmäta- ren och vederbörande distriktslantmätare och mätningmän.

161 §.

Vad ovan är stadgat angående handläggning av fråga om re- gionplan gälla jämväl i tillämpliga delar beträffande ändring av sådan plan; dock att den i 159 § 1 mom. andra och tredje styckena föreskrivna tiden för granskning av planförslag och avgivande av yttrande däröver må kunna efter omständigheterna minskas till en månad.

19 kap. Om ansvar, vitesföreläggande och fullföljd av talan m. m.

162 §.

Strider påbörjat byggnadsarbete uppenbarligen mot fastställd generalplan, stadsplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmel- ser eller mot andra för områdets bebyggande eller byggnadsföre- taget gällande föreskrifter, äger byggnadsnämnden eller, inom område där skyldighet icke föreligger att söka byggnadslov, länsstyrelsen rätt att förbjuda arbetets fortsättande.

Är uppenbart att påbörjat byggnadsarbete utföres på sådant sätt att det äventyrar byggnadens eller närliggande byggnads hållfasthet, skall nämnden eller länsstyrelsen med avseende å dylikt arbete, oaktat i första stycket angivna förutsättningar icke äro för handen, förbjuda arbetets fortsättande.

163 §.

Vidtager någon åtgärd, varom i denna stadga eller gällande byggnadsordning förmåles utan att hava erhållit byggnadsnämnd- ens eller länsstyrelsens tillstånd, där sådant erfordras, eller underlåter han att ställa sig till efterrättelse vad i denna stadga eller byggnadsordningen eljest kan vara stadgat för rätt att vid- taga sådan åtgärd, eller underlåter någon att fullgöra föreskriven anmälningsskyldighet eller att vid utförande av arbete följa fast- ställda ritningar eller av byggnadsnämnden eller länsstyrelsen meddelade föreskrifter, dömes till dagsböter och vare dessutom

skyldig att undanröja eller ändra det utförda, om byggnadsnämnden eller, därest skyldighet ej föreligger att söka byggnadslov, länsstyrelsen finner nödigt förordna därom. Äro omständigheterna synnerligen försvårande, må till fängelse i högst sex månader dömas.

Förlägges byggnad i annat höjdläge än det som vederbörligen utmärkts å karta eller å marken, stående ägaren själv den skada som vid framtida ändring av gatans höjdläge kan följa av förfarandet.

164 §.

Finner byggnadsnämnd i stad eller samhälle eller inom område på landet, där stadsplan finnes, sig böra i särskilt fall meddela föreläggande om borttagande eller ändring av byggnad eller vidtagande av annan åtgärd, äger nämnden fastställa vite för underlåtenhet att ställa sig föreläggandet till efterrättelse ävensom föreskriva åtgärdens vidtagande vid äventyr, att densamma i händelse av tredska verkställes genom nämndens försorg på den tredskandes bekostnad. Föreläggande må meddelas, ändå att handräckning kan beviljas enligt 148 § byggnadslagen.

På landet i övrigt har byggnadsnämnden, därest någon underlåter att ställa sig nämndens föreläggande till efterrättelse, att därom göra anmälan hos länsstyrelsen som i sådant fall må förelägga vite eller annat äventyr.

Underlåter någon eljest att ställa sig till efterrättelse länsstyrelsens enligt byggnadslagen eller denna stadga meddelade föreskrifter, äge länsstyrelsen enahanda befogenhet som byggnadsnämnd i stad.

165 §.

Förseelse mot denna stadga eller mot byggnadsordning åtalas av allmän åklagare.

166 §.

Böter och viten, som ådömas på grund av denna stadga eller byggnadsordning, tillfalla kronan.

167 §.

1 mom. Över byggnadsnämnds enligt denna stadga eller gällande byggnadsordning meddelade beslut må, där ej särskild klagan på grund av stadgandet i 149 § byggnadslagen är utesluten, besvär anföras hos länsstyrelsen.

Har åt annan myndighet än byggnadsnämnd uppdragits att pröva ärenden rörande ställande av säkerhet enligt 38 § byggnadslagen för fullgörandet av tomtägares skyldighet att anordna

utfartsväg och avlopp från tomt eller att utgiva bidrag till kostnad för gata, skall om besvär över den myndighetens beslut i sådant ärende gälla vad ovan stadgas om besvär över byggnadsnämnds beslut.

2 mom. Över beslut, som länsstyrelsen meddelat på besvär över byggnadsnämnds beslut eller eljest på grund av denna stadga eller gällande byggnadsordning, må besvär anföras hos Konungen i den ordning som är bestämd för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut.

3 mom. Drätselkammaren äger på stadens vägnar överklaga länsstyrelsens beslut i ärende rörande av byggnadsnämnd antaget förslag till ändring av stadsplan eller till tomtindelning eller ändring därav, såframt ej klagan på grund av stadgandet i 150 § tredje stycket byggnadslagen är utesluten, och må även eljest i sådant ärende föra stadens talan och bevaka dess rätt.

4 mom. Mot beslut av byggnadsnämnd eller länsstyrelsen i fråga om tillstånd till nybyggnad eller inrättande av varuupplag, materialgård eller ljusanordning i närheten av befästning, flygplats eller annan anläggning, som avses i 81 § byggnadslagen eller omfattas av förordnande enligt 82 § samma lag, må talan föras av luftfartsstyrelsen, därest frågan rör civil flygplats, samt eljest av chefen för försvarsstaben.

(SFS 591/1954)

20 kap. Allmänna bestämmelser.

168 §.

1 mom. När förordnande, innefattande förbud mot nybyggnad utan särskilt tillstånd enligt 15, 35, 80, 82, 91, 101, 106, 108, 109, 121, 122, 123 eller 168 § byggnadslagen eller mot schaktning, fyllning, trädfällning eller därmed jämförlig åtgärd, meddelas, skall länsstyrelsen utan dröjsmål underrätta markägarna därom genom kungörelse i den eller de tidningar, i vilka kommunala meddelanden för orten intagas, eller på annat lämpligt sätt.

Områden som avses med förordnandet skall å karta eller annorledes till sina gränser tydligt angivas.

Angående skyldighet att, sedan förordnandet vunnit laga kraft, tillställa byggnadsstyrelsen, lantmäteristyrelsen, överlantmätaren och andra tjänstemän ävensom vederbörande byggnadsnämnd avskrift av förordnandet jämte kopia av kartan är särskilt stadgat.

2 mom. Har Konungen jämlikt 16, 36, 86, 91, 134 eller 168 § byggnadslagen förordnat om förbud mot nybyggnad utan särskilt tillstånd, skola markägarna genom länsstyrelsens försorg under rättas om förordnandet på sätt i 1 mom. första stycket är stadgat.

169 §.

Till nybyggnad är att hänföra ej blott uppförande av helt ny byggnad utan även väsentlig ändring av befintlig byggnad, såsom till-, på- eller ombyggnad, byggnads inredande helt eller delvis till väsentligen annat ändamål än det, vartill byggnaden förut varit använd, samt andra förändringar i avseende å byggnads yttre eller inre utförande av den genomgripande beskaffenhet att de kunna anses jämförliga med ombyggnad. Ändring av befintlig byggnad, som strider eller genom ändringen skulle komma att strida mot fastställd generalplan, stadsplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser eller mot bestämmelserna i 96, 97 eller 141 § denna stadga, skall anses som nybyggnad, oavsett vad i första punkten sägs.

Vid bedömande av frågan, huruvida ändring av befintlig byggnad är att hänföra till nybyggnad, skall i övrigt beaktas,

om kostnaderna för ändringen äro av större omfattning i förhållande till byggnadens värde, antingen i och för sig eller i förening med kostnaderna för annat arbete av enahanda beskaffenhet som utförts å byggnaden under de närmast föregående åren;

om byggnaden till följd av ålder eller bristande underhåll eller på grund av att den innehåller fuktiga, kalla eller mörka lägenheter eller av andra liknande skäl är mindervärdig samt det därför är önskvärt, att byggnaden snart avlägsnas;

om inlösen av byggnaden är förestående inom en nära framtid; samt

om ändringen medför förändringar beträffande bjälklag, vertikala bärverk eller andra konstruktiva byggnadsdelar.

Vad ovan i denna paragraf stadgas skall dock ej medföra, att såsom nybyggnad anses anordnande av värmeledning eller vattenklosett eller andra hygieniska förbättringar i befintlig byggnad som, även om sådan anordning ej medgäves, måste antagas komma att kvarstå under längre tid.

170 §

1 mom. Är fråga om uppförande av tillfällig byggnad av enkel beskaffenhet, må byggnadsnämnden, även om företaget strider mot fastställd generalplan, stadsplan, byggnadsplan eller utom-

plansbestämmelser eller mot bestämmelserna i 37 § första eller andra stycket byggnadslagen eller i 96, 97 eller 141 § denna stadga, meddela lov därtill, såframt företaget prövas ej avsevärt motverka det med planen eller bestämmelserna avsedda syftet. Byggnadslov, som nu sagts, må meddelas allenast för byggnad i en våning och må avse rätt att låta byggnaden kvarstå högst tre år irån det byggnadslovet meddelades; dock må länsstyrelsen, om särskilda skäl äro därtill, medgiva, att byggnaden uppföres i mer än en våning eller att den får kvarstå mer än tre år.

Byggnadsnämnden må jämväl meddela lov till anordningar och mindre byggnader som avse att tillgodose den allmänna nyttan och trevnaden, oaktat de strida mot fastställd generalplan, stadsplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser, såframt de prövas ej avsevärt försvåra markens användning för avsett ändamål.

2 mom. Är fråga om annan nybyggnad eller anordning än sådan, varom förmåles i 1 mom., må byggnadsnämnden, där den till sitt biträde har stadsarkitekt och denne tillstyrkt åtgärden, av särskilda skäl medgiva ändamålsenliga mindre avvikelser från sådan detaljreglering av bebyggandet som ägt rum i fastställd generalplan, stadsplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser. Ej må avvikelse medgivas i strid mot planens eller bestämmelsernas grunddrag eller huvudsakliga syfte.

Finnes ej stadsarkitekt eller har denne ej tillstyrkt åtgärden, skall uppkommen fråga om medgivande, som i första stycket sägs, underställas länsstyrelsen.

Vad i första och andra styckena sägs om stadsarkitekt skall äga motsvarande tillämpning beträffande byggnadskonsulent som är behörig att vara stadsarkitekt.

3 mom. Uppkommer i annat fall än som avses i 1 mom., första stycket fråga om nybyggnad i strid mot bestämmelserna i 37 § första eller andra stycket byggnadslagen, må tillstånd till företaget meddelas av länsstyrelsen, om synnerliga skäl äro därtill och företaget prövas ej medföra hinder för lämplig tomtindelning inom kvarteret.

171 §.

Har byggnadsnämnden till sitt biträde stadsarkitekt eller byggnadskonsulent, eller har i stället för byggnadsnämnd utsetts byggnadsinspektör, äger länsstyrelsen på därom gjord framställning utfärda taxa för avgifter, som de byggande skola erlägga för erhållande av byggnadslov, för ritningsgranskning, för besiktningar och för andra förrättningar som nämnden enligt gällande bestämmelser har att verkställa.

Allmänna bestämmelser

172 §.

1 mom. I utövningen av sin allmänna uppsikt över planläggning och byggnadsväsende som avses i denna stadga har byggnadsstyrelsen att meddela för ändamålet erforderliga föreskrifter, formulär, råd och anvisningar.

2 mom. Vid tillsynen över planläggningen och byggnadsväsendet i länet åligger det länsstyrelsen

1) att tillse, att stad eller annat samhälle i mån av behov förses med generalplan, stadsplan, utomplansbestämmelser och byggnadsordning av för samhället lämplig beskaffenhet;

2) att besörja, att område på landet, som är i behov därav, erhåller generalplan, stadsplan, byggnadsplan, utomplansbestämmelser och byggnadsordning av för området lämplig beskaffenhet;

3) att, när regionplan finnes erforderlig för visst område, vidtaga åtgärder för att sådan plan där kommer till stånd och vidmakthålles;

4) att i den mån så erfordras, meddela förordnande enligt 122 eller 123 § byggnadslagen;

5) att, då plan, utomplansbestämmelser eller förordnande, varom ovan i denna paragraf sägs, prövas böra ändras eller upphävas, vidtaga de åtgärder som av sådan anledning finnas erforderliga;

6) att övervaka, att byggnadslagen, denna stadga, byggnadsordningarna i länet, fastställda generalplaner, stadsplaner, byggnadsplaner, utomplansbestämmelser och regionplaner samt övriga föreskrifter angående planläggningen och byggnadsväsendet vederbörligen iakttagas;

7) att tillse, att byggnadsnämnd har erforderlig tillgång till sakkunnigt biträde;

8) att tillse, att byggnadsnämnder och andra lokala myndigheter, som hava befattning med planläggningen och byggnadsväsendet, med nit och omsorg fullgöra sina åligganden; samt

9) att göra de framställningar och förslag till föreskrifter eller åtgärder, vartill förhållandena giva anledning.

173 §.

Den befogenhet som enligt denna stadga tillkommer stadsfullmäktige skall i stadsliknande samhälle eller landskommun utövas av den myndighet som äger samhällets eller kommunens beslutanderätt.

De åligganden som enligt denna stadga tillkomma magistraten tillhöra

i Stockholm överståthållarämbetet, dock att det jämväl i Stockholm skall ankomma å magistraten att utse ledamot och ersättare i byggnadsnämnden;

i stad, där magistrat ej finnes, kommunalborgmästaren; dock att kommunalborgmästaren, i stället för att utse ledamot och ersättare i byggnadsnämnden, själv skall vara ledamot i nämnden samt att vad enligt 42 § åligger magistraten skall ankomma å länsstyrelsen;

i stadsliknande samhälle eller landskommun länsstyrelsen, dock att vad enligt 3 § åligger magistraten skall ankomma på byggnadsnämnden samt att ledamot och ersättare i byggnadsnämnden, vilka utses av länsstyrelsen, böra såvitt möjligt vara lagfarna.

Vad i denna stadga sägs om drätselkammare skall för kommun eller samhälle, där drätselkammare ej finnes, gälla den däremot svarande myndigheten; vad om vägförvaltningen sägs skall i Stockholm gälla väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

21 kap. Övergångsbestämmelser.

174 §.

Denna stadga skall såvitt ej nedan annorlunda stadgas träda i kraft den 1 januari 1948.

Genom denna stadga upphäves byggnadsstadgan den 20 november 1931 (nr 364), dock att bestämmelserna i 128 och 129 §§ sistnämnda stadga om provisoriska byggnadsföreskrifter samt om giltigheten av vissa äldre byggnadsordningar och andra föreskrifter alltjämt skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till föreskrift som ersatts med bestämmelse i denna stadga, skall sådan bestämmelse i stället tillämpas.

175 §.

Så snart ske kan efter denna stadgas utfärdande och sist inom två år efter dess ikraftträdande skall med iakttagande av stadgans föreskrifter förslag till ny byggnadsordning för stad och stadsliknande samhälle hava upprättats och underställts länsstyrelsens prövning. Underlåtes detta, ankommer det på länsstyrelsen att anmäla förhållandet hos Konungen.

Intill dess ny byggnadsordning fastställts, skall den inom staden eller samhället hittills gällande byggnadsordningen fortfarande lända till efterrättelse, i den mån den icke strider mot byggnadslagen eller denna stadga.

Övergångsbestämmelser

176 §.

Vid tillämpning av bestämmelserna i 13 § 2 mom., 19 § 1 mom. och 30 § 1 mom. skall Chalmers tekniska institut jämföras med teknisk högskola.

177 §.

Beträffande förslag till stadsplan eller byggnadsplan, som blivit utställt för granskning före denna stadgas ikraftträdande, skola i stället för bestämmelserna i 30 och 120 §§ förut gällande motsvarande föreskrifter lända till efterrättelse.

178 §.

Bestämmelserna i 71 § 1 mom. första stycket samt 2 mom. skola gälla även i fråga om byggnader, för vilka byggnadslov beviljats före denna stadgas ikraftträdande, därvid skall iakttagas, att föreskrivna åtgärder skola vara utförda senast den 1 juli 1949, därest ej Konungen annorlunda bestämmer, samt att byggnadsnämnden skall övervaka bestämmelsernas tillämpning och göra för ändamålet erforderliga besiktningar.

SFS 59/1954.

Kungl. Maj:t finner gott förordna, att i fråga om byggnader, för vilka byggnadslov beviljats före den 1 juli 1944, de i 178 § byggnadsstadgan avsedda åtgärderna skola vara utförda senast den 30 juni 1956.

179 §.

Har före denna stadgas ikraftträdande ansökan ingivits om byggnadslov eller annat tillstånd enligt hittills gällande byggnadsstadga, skall denna ansökan med avseende å byggnads yttre eller inre anordnande bedömas enligt sistnämnda stadga, om ej synnerliga skäl föranleda till annat.

180 §.

Inom ort på landet, där byggnadsnämnd ej förut finnes, skall sådan nämnd utses före den 1 januari 1948, såvida icke länsstyrelsen jämlikt 160 § byggnadslagen medger undantag.

Har länsstyrelsen medgivit undantag för viss ort, skall vad i denna stadga sägs om byggnadsnämnd med avseende å den orten i stället gälla länsstyrelsen.

181 §.

När byggnadsnämnd prövar ansökan om lov till nybyggnad inom område, för vilket avstyckningsplan gäller, skall nämnden förvissa sig om att företaget icke strider mot planen.

Avstyckningsplan skall i de hänseenden, varom i 79 § sägs jämföras med byggnadsplan, där ej länsstyrelsen annorlunda förordnar.

För användning av Utkikens kunder

Fler byggregler finns på
www.utkiken.net/byggregler

Sakregister.

(Siffrorna hänvisa till paragraf. BL = Byggnadslagen,
BS = Byggnadsstadgan.)

- Allmän byggnad**, se byggnad, lösningsplikt.
- Allmänna platser**, upplåtande, BL 49.
— se gator, marklösen.
- Allmän åklagare**, BL 148, BS 165.
- Altan**, BS 66.
- Annons**, se kungörelse.
- Anmälan**, om byggnadsföretag, till Bnd, BS 146.
- Ansvar**, för nybyggnad eller annan åtgärd i strid mot förbud, BL 147, BS 162.
- Anvisningar**, till byggnadsstadgan, BS 74.
- Arbetsledare**, för byggnadsarbete, BS 91—94.
— Kompetensvillkor för, BS 92.
- Arbetsrum**, BS 59—61.
- Arkitekt**, se länsarkitekt, stadsarkitekt.
- Arvode**, för ledamot av Bnd, BS 16.
- Avgasningsrör**, BS 67.
- Avlopp**, generalplan, BS 17, 19.
— stadsplan, BS 26, 30.
— utomplansbestämmelser, BS 45, 128.
— byggnadsplan, BS 116, 117, 120.
— gata skall vara försedd med nödig anordning för vattnets avrinnande, BL 52.
— skyldighet för tomtägare att anordna, BL 54.
— plan för, BS 34, 103.
— se torrläggning.
- Avloppsledning**, BL 52, 68.
— underhåll, BL 74.
— skyldighet för markexploator att bekosta, BL 73.
- Avloppsplan**, se Avlopp.
- Avstyckningsplan**, BL 168, BS 181.
- Avstående**, av mark, se lösningsplikt, lösningsrätt.
- Badrum**, BS 59—61.
- Balkong**, BS 50.
- Bebyggelse**, se tätbebyggelse, glesbebyggelse, nybyggnad.

- föregås av planläggning, BL 1.
- Befästning**, se försvaret.
- Begravningsplats**, BL 25.
- Bergmästare**, se yrkesinspektör.
- Besiktning**, av byggnad, BS 88, 89, 91, 140.
- Besittningsrätt**, i vissa fall likställd med äganderätt, BL 153.
- Besvär**, BL 149—151, BS 167.
- Bjälklag**, BS 60, 61—65.
- Boningsrum**, BS 59—61.
- Bostadslägenhet**, BS 60, 61.
- Brandbotten**, BS 64, 65.
- Brandchef**, äger närvara vid Bnds sammanträde, BS 15.
- höres i vissa fall, BS 63, 65.
- Brandmur**, BS 63.
- Brandskadad byggnad**, se byggnad.
- Bro**, upptages i stadsplan, BS 29.
- Burspråk**, BS 50.
- Byggande**, särskilda bestämmelser om, BS 96—98, 129, 130, 143—146.
- se byggnad.
- Byggmästare**, se arbetsledare.
- Byggnad**, vad är att anse som byggnad, BS 169.
- allmän, BS 61, 62, 86, 135, 139, 143.
- bestämmelser om, upptagas i stadsplan, BS 28.
- höjd och våningsantal, BS 28, 47.
- yttre anordnande, BS 47, 130.
- yttertak, BS 51, 132.
- färg, BS 53.
- inre anordnande, BS 59, 130.
- underhåll, BS 72.
- avvikelser från bestämmelser om byggnads tekniska utförande, BS 73.
- utstakning, BS 88.
- besiktning, BS 89, 91, 140.
- uppförande inom stadsplan, BS 96, 129.
- uppförande utom stadsplan, BS 97.
- uppförande inom byggnadsplan eller utomplansområde, BS 130—134.
- särskilda bestämmelser om byggande inom byggnadsplan, BS 141.
- särskilda bestämmelser av hänsyn till försvaret eller luftfarten, BS 99, 142.
- rivning av brandskadad byggnad, BS 72.
- se byggande, nybyggnad, planlösning, tillfällig byggnad.
- Byggnadsarbete**, skall fullbordas inom viss tid, BS 90.
- försiktighetsmått vid, BS 95.
- arbetsledare, BS 91—94.
- Byggnadsförbud**, se nybyggnad.
- Byggnadsgränser**, BS 28.
- Byggnadsinspektör**, BS 108, 171.
- Byggnadskonsulent**, BS 105, 134, 170, 171.
- Byggnadskvarter**, anges i stadsplan, BL 25, BS 27.
- skall indelas i tomter, BL 28.
- nybyggnad icke tillåten å mark som ej blivit indelad till tomter, BL 37.

Byggnadslinje, BS 28, 48.

Byggnadslov, var byggnadslov erfordras, BS 135, 145, 146.

- för vilka åtgärder byggnadslov erfordras, BS 76, 135.
- ansökan och åtföljande handlingar, BS 77, 136.
- vid prövning av ansökan skall tillses, BS 78, 137.
- må ej medgivas i vissa fall, BS 79.
- beroende av torrläggning, BS 80.
- utrymme för parkering kan påfordras, BS 80.
- byggnadsstyrelsens yttrande skall inhämtas, BS 82.
- föreskrifter i hälsovårdsstadgan, brandstadgan m. m. skola iakttagas vid prövning om byggnadslov, BS 83.
- yrkesinspektör eller bergmästare skall underrättas, BS 83.
- är förfallet i vissa fall, BS 85, 138.
- vissa allmänna byggnader samt kronan tillhöriga, BS 86, 139, 143.
- överklagande av beslut om, BS 167.

Byggnadsnämnd, BL 7, BS 103, 180.

- kommunalnämnd skall i vissa fall vara Bnd, BS 108.
- flera Bndr i samma kommun, BS 107.
- ersättes av byggnadsinspektör, BS 108.
- kan antaga stadsplaneändring, BL 26, BS 6, BS 33.
- skall i vissa fall fullgöra

magistrats åliggande, BS 173.

- ansöker om handräckning, BL 148.
- dess yttrande skall i vissa fall inhämtas, BS 9.
- dess sammanträden, BS 12, 23.
- sammansättning, BS 10—12, 103—108.
- dispens från skyldigheten att inrätta Bnd, BS 160, 180.
- föranstaltar om tomtindelning, BL 30, 31, BS 39.
- antager tomtindelning, BL 33.
- dess åligganden i stad, BL 70, BS 4—15, 37, 39.
- dess åligganden på landet, jfr nedan. BS 103.
- utövar tillsyn över byggnadsverksamheten, BL 7, BS 4, 81, 82, 87, 140, 146, 163, 164.
- befattningshavare hos, BS 13—15, 105.
- dess utgifter, BS 16.
- ledamots arvode, BS 16.

Byggnadsordning, skall finnas för stad, BS 1.

- huru den tillkommer, BS 2.
- innehåll, BS 1, 13, 98.
- kungöres och insändes till vissa myndigheter, BS 3.
- bestämmelser för stadsliknande samhällen, BS 100, 101.
- på landet, BS 102, 130, 134, 140.
- förseelse mot, BS 1, 165.
- ny byggnadsordning skall upprättas, BS 175.

- Byggnadsplan**, BL 21, 76, 107—118, BS 43, 100—101, 113—127.
- i stad, BL 76, BS 43, 122.
 - i köping och municipalsamhälle, BL 88, BS 100, 101.
 - på landet, BL 107, BS 113—127.
 - förbud mot nybyggnad, BL 108—111, 115.
 - kostnader för, BL 111, BS 124.
 - mark till väg eller allmän plats, BL 112, 116.
 - ersättning för viss mark, BL 115—118.
 - skyldighet att upplåta mark, BL 118.
 - länder till efterrättelse även efter inkorporering, BL 157.
 - äldre, BL 170.
 - bestämmande av planens omfattning, BS 114, 115, 125.
 - planens innehåll, BL 107, BS 117—119.
 - beskrivning, BS 120.
 - grundkarta, BS 120.
 - utställande och granskning, BS 122.
 - överlantmätare höres, BS 114, 122.
 - vägförening, BS 126.
- Byggnadsplanebestämmelser**, BL 107, BS 118, 141.
- Byggnadsritning**, BS 77, 86, 136, 139.
- Byggnadsstadga**, äldre bestämmelser, BS 174—180.
- Byggnadsstyrelsen**, utövar allmän uppsikt över planläggning och byggnadsväsende i riket, BL 7, BS 172.
- granskar byggnadsordning, BS 2.
 - granskar generalplan i stad, BS 20.
 - utfärdar anvisningar till BS m. m., BS 61, 74.
 - yttrar sig ang. historiska byggnader m. m., BS 82.
- Byggnadsställningar**, BS 95.
- Böter**, BL 147, BS 163, 166.
- för överträdelse av byggnadsordning, BS 1, 102, 166.
- Civildéforsvar**, hänsyn härtill vid planläggning, BS 17, 26.
- Civildéforsvarschefen**, äger närvara vid Bnds sammanträde, BS 15.
- Drättselkammaren**, underrättas om generalplan, stadsplan m. m., BS 23, 31, 41, 46.
- äger överklaga länstyrelsens beslut, BS 167.
 - där sådan ej finnes, BS 173.
- Duschrum**, BS 59—61.
- Eldstad**, BS 59, 67, 68, 76, 89, 132.
- Ersättning**, för marks nyttjande på sätt som står i uppenbart missförhållande till dess tidigare värde, generalplan, BL 22, 23.
- för byggnad, stängsel, växande skog m. m., BL 71.
 - för skada vid stadsplans genomförande, BL 75.
 - för skada vid anläggning av flygplatser m. m., BL 82—85.
 - inom byggnadsplan, BL 116—118.

- Exploator**, se markexploator.
- Expropriationsdomstol**, BL 23, 39, 44, 46, 53, 65, 69, 71, 137, 139, 141.
- Expropriationslagen**, se även marklösen, BL 137.
- Fabriker**, verkstäder, se industriområden, hantverk.
- Fastighetsförteckning**, BS 30, 120.
- Fastställd generalplan**, se generalplan.
- Fastställelsebevis**, BS 25, 33, 123.
- Fisket**, bestämmelser med hänsyn härtill, se jordbruket.
- Flygplatser**, förbud mot nybyggnad och upplag, BL 81, 121, 166.
- om anläggande och utvidgning, BL 82.
 - ersättning för skada vid anläggning av, BL 83—85.
- Fornlämningar**, BL 86, BS 26, 30, 82, 103, 117, 120, 122, 157.
- Frostfritt djup**, BS 62.
- Fukt**, åtgärder till skydd mot, BS 59, 60.
- Fyllning**, se schaktning.
- Fönster**, utbyggt, BS 50, i bostadsrum, BS 59, 96, i brandmur, BS 63, i taklucka, BS 71, takfönster, BS 71.
- Förbud**, mot bebyggelse till hinder för försvaret eller luftfarten, BL 81, 121, 166, BS 99, 142.
- att fullfölja påbörjat byggnadsföretag, BS 162.
 - underrättelse om meddelat förbud, BS 168.
 - se bebyggelse.
- Förgård**, BS 48, 55, 96.
- Förhandsprövning**, av byggnadsföretag, se anmälan, byggnadsnämnd.
- Förstuga**, BS 69.
- Försvaret**, hänsyn härtill vid planläggning, BS 17, 26.
- se bebyggelse och förbud.
- Försvorstaben**, BS 99, 159, 167.
- Förteckning**, över bidragsskyldighet till gatukostnad, BS 8.
- Förvaring**, av kartor m. m., BS 5, 7.
- Garderob**, BS 61.
- Gator**, torg, parker och andra allmänna platser, upptagas i stadsplan, BL 25, BS 27.
- stads rätt att lösa mark därtill, BL 41.
 - stads plikt att lösa mark därtill, BL 48.
 - iordningställande och upplåtande, BL 49, 50, 52, 93, 106, 156.
 - skick vid upplåtandet, BL 52.
 - utfartsväg från tomt, BL 54.
 - underhåll av gata, allmän plats och avloppsledning, BL 74.
 - avvikelser kan medgivas från dess bredd- och höjdläge, BL 52.
 - såsom gata är att anse viss del av torg eller annan allmän plats, BL 154.
 - gränsgata, BL 156.
- Gatubyggnadskostnad**, ersättning för, BL 67—69, 88, 89, 106, BS 35.

- bestämmelser ang. dessas antagande och fastställande, BL 67.
- förslag till bestämmelser utställas för granskning, BS 35.
- bestämmelsernas innehåll, BL 68.
- jämkning av bidrag till gatubyggnadskostnad, BL 69.
- kostnad betr. gränsgata, BL 156.
- förteckning över bidrags-skyldighet, BS 8.
- Gatemarksersättning, tomtäga-res skyldighet att utgiva ersättning för mark till ny gata, BL 56, 63, 163, 164.**
- när vägmark ingår i gata, BL 57.
- ersättningen skall beräknas efter medelvärdet å all gatumark, BL 58.
- ersättning efter av KM bestämda grunder, BL 59, BS 35.
- ersättningsskyldigheten jämkas efter den fördel, som beredes tomt genom gata, BL 60.
- tomtägare är fri från ersättning i vissa fall, BL 61.
- tomtägars skyldighet att utgiva ersättning för mark till vidgning av gata, BL 62, 163.
- när ersättning skall erläggas, BL 63, 64.
- förteckning över bidrags-skyldighet, BS 8.
- bevis om fullgjord bidrags-skyldighet, BS 77.
- tvist angående markvärde, BL 65.
- skyldighet som åligger ny ägare till tomt eller kvartermark, BL 66.
- ersättning för mark inom viss stadsplan, BL 70, 71, BS 35.
- ersättning skall ej utgå, BL 72.
- ersättning för mark i allmän väg inom samhälle, som avses i 88 § BL, BL 89.
- Gatuunderhåll, BL 74.**
- Generalplan, BL 2, 9—23, 96—104, BS 17—25, 100, 109—111.**
- upprättas genom stadens försorg, BL 9, eller efter KM:s föreläggande, BL 11, BS 21.
- uppgift, omfattning, innehåll, BL 9, BS 17—20.
- antagande, fastställelse och ändring, BL 10, 11, 97—99, BS 23—25, 111.
- undantag från fastställelse och om fastställelse med tidsbegränsning, BL 12, 99.
- nybyggnad i strid mot fastställd generalplan, BL 13, 100.
- nybyggnadsförbud, BL 14—17, 101.
- förbud mot vissa åtgärder inom fastställd generalplan. BL 17, 18, 102.
- marklösen, BL 18, 21, 103, 104.
- allmän väg, BL 19.
- enskild väg, BL 20.
- stads lösningsplikt av mark, BL 21.

- ersättning för marks nyttjande på sätt som står i uppenbart missförhållande till dess tidigare värde, BL 22, 23.
- generalplan på landet, BL 96—104, BS 109—111.
- länder till efterrättelse även efter inkorporering, BL 157.
- generalplanebestämmelser, BS 18, 19.
- kompetenskrav för generalplane författare, BS 19.
- granskning, kungörelse, insändande till myndigheter, BS 20—22, 100, 110, 111.
- skyldighet som åvilar länsstyrelse eller Bnd, BS 21.
- Glesbebyggelse**, BL 86, 122, 123, BS 135, 145, 146.
- förbud mot, BL 81, 121, 166, BS 99, 141.
- Golv**, BS 60, 132.
- Golvtyta**, BS 61.
- Grund**, BS 62, 73, 95.
- Grundförhållanden**, BS 19, 26, 30.
- Grundkarta**, BS 30, 33, 120, 125.
- kompetenskrav för uppgörande, BS 30, 120.
- Grundmur**, BS 49, 62.
- Grundpelare**, BS 62.
- Gård**, BS 28, 47, 56.
- Hamnområde**, BL 25.
- Hanbjälklag**, BS 65.
- Handräckning**, BL 148, BS 164.
- Hantverk**, byggnad för, BS 96.
- Hiss**, BS 70.
- Hushöjd**, se byggnad.
- Hållfasthetsberäkning**, kan införas av Bnd vid prövning av ansökan om byggnadslov, BS 81.
- Hägnad**, se stängsel.
- Hälsovårdsnämnd**, samarbete med, BS 89, 103.
- Höjdlägen**, skola angivas å stadsplan, BL 25, BS 30.
- i byggnadsplan, BL 107, BS 120.
- om avvikelser från fastställda höjdlägen, BL 52.
- Idrottsområden**, BL 25, BS 26.
- Imrör**, BS 59, 63, 76.
- Industriområden**, BL 85, BS 143.
- skola avskiljas från bostadsområden, BS 26.
- Inkorporering**, om planer och förbud som gälla för inkorporerat område, BL 157.
- Inlösen av mark**, BL 137, 138.
- markens ägare gör ansökan om stämning, BL 138.
- om inlösen av tomtedel, BL 139—141.
- gata eller annan allmän plats, BL 140.
- åsättande av markvärde, BL 142.
- mark i enskild väg, BL 143.
- försummelse att nedsätta expropriationsersättning, BL 144.
- om inlösen av byggnad, BL 71, 146.
- se lösningsrätt, lösningsplikt.
- Inskrivningsdomare**, anmälan till, se byggnadsnämnd, länsstyrelsen.

Jordbruket, bestämmelser med hänsyn till, BL 9, 22, 87, 124, BS 117, 145, 146.

Kakelugn, BS 68.

Kamin, se kakelugn.

Karta, över staden, BS 7.

— kvarterskarta, BS 37.

— karta för generalplan, BS 19, Stadsplan, BS 30, tomtindelning, BS 40, utomplansbestämmelser, BS 45, byggnadsplan, BS 120, regionplan, BS 158.

— för byggnadslov, BS 77, 136.

— se grundkarta.

Klagan, se besvär.

Klosettrum, BS 59, 61.

Kokvrå, BS 61.

Kommunalborgmästare, BS 173.

Kommunalfullmäktige, BS 173.

Kommunalnämnd, är stundom Bnd, BS 108.

Konungen, fastställer generalplan, BL 10, stadsplan, BL 26, regionplan, BL 130, BS 160.

— kan förelägga stadsfullmäktige att upprätta generalplan, BL 11, BS 21, stadsplan, BL 27, BS 32.

— beslutar i vissa fall om gatumarkensättning, BL 59.

— föreskriver om anläggning av gator och avloppsledningar, BL 73.

— äger förordna att byggnadsplan skall tillämpas inom stad, BL 76.

— äger meddela föreskrifter till förekommande av tätbebyggelse, BL 87.

— äger förordna om BL:s tillämpning för tätare befolkad ort på landet, BL 90, BS 101.

— bestämmer huruvida regionplan skall finnas, BL 127.

— medgiver dispens från nybyggnadsförbud, BL 34, 37, 38, 45, 136.

— förordnar om nybyggnadsförbud i vissa fall, BL 16, 36, 91, 134.

Kronan, skyldighet som väghållare i stad, BL 55, 74.

— se byggnad (allmän), byggnadslov.

Kulturminnesvården, hänsyn härtill skall tagas vid planläggning, BS 26, 157.

— särskilda åtgärder i vissa fall för reglering av bebyggelsen, BL 86, 122—125.

— Bnd skall vaka över att byggnad av kulturhistoriskt eller estetiskt värde icke förvanskas m. m., BS 82, 103, 137.

Kungörelse, angående förbud mot nybyggnad m. m., BS 168.

Kvarter, se byggnadskvarter.

Kvarterskarta, BS 37.

Kyrkogård, se begravningsplats.

Källare, BS 47, 61, 62, 65.

Källarmursgenombrott, se skyddsrum.

Kök, BS 59—61.

Köping, se samhälle.

Landet, om generalplan, BL 96—104, BS 109.

- stadsplan, BL 105, 106, BS 112.
 - byggnadsplan, BL 107—118, 113—127.
 - utomplansbestämmelser, BL 119—120, BS 128.
 - regionplan, BS 147—161.
 - byggnadsordning, BS 102.
 - byggnadsnämnd, BS 103—108.
 - om förbud mot bebyggelse till hinder för försvaret eller luftfarten, BL 121.
- Landsantikvarie**, BS 155.
- Ledning**, rätt att få flyttad, BL 20.
- Lekplats**, BS 26.
- Ljudisolering**, BS 39.
- Ljusanordning**, se varuupplag.
- Luftfart**, hänsyn därtill vid planläggning, BS 17, 26.
- se förbud.
- Luftfartsstyrelsen**, BS 99, 159, 167.
- Luftkanal**, BS 63.
- Luftväxling**, BS 59, 132.
- Lägenhet**, se bostadslägenhet.
- Länsarkitekt**, BS 15, 20, 109, 114, 155.
- Länsstyrelsen**, övar tillsyn över planläggningen och byggnadsväsendet i länet, BL 7, BS 172.
- fastställer i vissa fall stadsplan, BL 26, BS 32, 33.
 - fastställer tomtindelning, BL 33, BS 41.
 - fastställer utomplansbestämmelser för stad, BL 77, för landet, BL 119.
 - kan taga initiativ till generalplan i stad, BS 21, till stadsplan, BS 32.
- må fastställa ändring av generalplan för stad, BL 10, BS 25.
 - fastställer generalplan på landet, BL 97, BS 109, 111.
 - upprättar och fastställer byggnadsplan, BL 107, BS 113, 116.
 - förordnar om förbud mot nybyggnad, BL 15, 35, 80, 101, 106, 108.
 - må medgiva dispens från förbud mot tätbebyggelse, BL 125, BS 79.
 - fastställer byggnadsordning i stad, BS 2, på landet, BS 102.
 - fastställer eller prövar byggnadslov i vissa fall, BS 135, 143.
 - skall fullgöra magistrats åliggande, BS 173.
 - gör anmälan till inskrivningsdomare, BL 113.
- Lösningsskyldighet**, stads lösningsskyldighet av mark i generalplan, BL 21—23, 104, i stadsplan, BL 48.
- kommuns eller samhälles lösningsskyldighet av tomtedel, BL 48.
 - vid anordnande av flygplatser och dylikt, BL 83—85.
 - markens värde, BL 162.
- Lösningsskyldighet**, till. mark (skyldighet att avstå mark), BL 115.
- inom fastställd generalplan till trafikled eller allmän plats, BL 18.
 - allmän väg som enligt fastställd generalplan är avsedd till trafikled, allmän plats

- eller särskilt trafikområde, BL 19.
- mark ej avsedd för enskilt bebyggande inom fastställd generalplan, BL 18, 103.
 - inom stadsplan till gata eller allmän plats, BL 41, 106.
 - viss mark i stadsplan som ej är avsedd för enskilt bebyggande, BL 41.
 - allmän väg som enligt stadsplan är avsedd till gata, allmän plats eller särskilt trafikområde, BL 42, 106.
 - sådan mark inom byggnadskvarter, som icke är bebyggd i huvudsaklig överensstämmelse med stadsplanen, BL 44, 106.
 - där kostnaden för genomförande av stadsplan antages väsentligt överstiga bidraget till kostnad för gata (ekonomisk zonexpropriation), BL 44, 106.
 - del av administrativt bildad tomt, BL 46, 106.
 - avstående i vissa fall av mark, då stadsplan lägges över område med byggnadsplan, BL 115, 116.
 - se även lösningsplikt, inlösen av mark (förfarandet), nyttjanderätt, markexploatör.
- Magistrat**, BS 3, 10, 42.
- åligger att kungöra byggnadsordning, BS 3.
 - utser en ledamot i Bnd, BS 10.
 - där sådan ej finnes, BS 173.
- Markexploatör**, om förordnande att markexploatör skall utan ersättning avstå eller upplåta mark för gator och allmänna platser m. m., BL 70, 113, 165, BS 36, 127.
- ersättning skall utgå för skog, byggnad m. m., BL 71.
 - anläggning av gator och avloppsledningar, BL 73.
- Marklösen**, BL 18, 21, 41, 46—48, 137—145.
- vid anordnande av flygplatser och militära anläggningar, BL 83—85.
 - inom generalplan å landet, BL 103—104.
 - inom stadsplan å landet, BL 106.
 - markens värde, BL 162.
- Markyta**, BS 47.
- Materialgård**, se varuupplag.
- Matkällare**, BS 61.
- Municipalsamhälle**, se samhälle.
- Mättningsarbeten**, rätt att erhallå tillträde till mark och byggnader, BL 152.
- Mättningsman**, skall i vissa fall vara tillstädes vid Bnds sammanträden, BS 15.
- Möbelpatser**, i bostadslägenhet, BS 61.
- Naturskydd**, BS 103, 143.
- se även kulturminnesvården.
- Nockräcke**, se räcke.
- Nybyggnad**, vad som är att hänföra till nybyggnad, BL 158, BS 169.
- om förbud mot, BL 13—15,

- 34–36, 86, inom byggnads-
kvarter, BL 37, 38.
- vissa fordringar måste vara uppfyllda för att nybyggnad får ske, BL 37, 38, 54.
 - byggnad över tomtgräns m. m., BL 38, 39.
 - vid zonexpropriation, BL 45.
 - i strid mot utomplansbestämmelser, BL 79.
 - vid flygplatser, BL 81.
 - inom tätare befolkad ort på landet, BL 91.
 - inom planlagda områden på landet, BL 101, 106, 108, 167.
 - inom vissa områden på landet, BL 123.
 - inom regionplan, BL 134.
 - kungörelse angående förbud, BS 168.
 - provisorisk byggnad, BS 170.
 - se bebyggelse och förbud.
- Nyttjanderätt**, till mark (ägare skyldig tåla).
- enskild väg som enligt fastställd generalplan är avsedd till trafikled eller allmän plats, BL 20.
 - då byggnad skjuter in på grannes tomt eller på gata eller allmän plats, BL 39.
 - enskild väg som enligt stadsplan är avsedd till gata eller allmän plats, BL 43.
 - i vissa fall betr. mark som enligt byggnadsplan är avsedd till väg eller allmän plats, BL 112.
 - skyldighet för markexploator att upplåta mark inom byggnadsplan till väg eller allmän plats, BL 113.

Ohyra, BS 75.

Pannrum, BS 59.

Parker, se gator.

Parkering, BS 26, 80.

Planläggning, se regionplan, generalplan, stadsplan, utomplansbestämmelser, avstyckningsplan.

Planlösning, BS 26, 78.

Plantering, BL 52, 71, 142, BS 28, 29, 55.

Portomfattning, BS 49.

Provinsialläkare, (förste), äger närvara vid Bnds sammanträden, BS 15.

— vid regionplanenämnds sammanträden, BS 155.

Provisorisk, byggnad, se tillfällig byggnad.

Provisoriska byggnadsföreskrifter, BS 174.

Provtryckning, av skorsten, BS 89.

Regionplan, BL 2, 126–135, BS 147–161.

— om upprättande av, BL 127, BS 157–159.

— för samhällen inom två eller flera län, BL 130.

— antagande och ändring, BL 131, BS 159–161.

— kostnader för, BL 132.

— underlåtenhet att upprätta, BL 133.

— förbud mot nybyggnad, BL 134.

— ersättning för men på grund av förbud mot vissa åtgärder, BL 135.

Regionplaneförbund, BL 128, 129, BS 147.

- Regionplanenämnd**, BS 148.
- åligganden, BS 148.
 - ledamöter, BS 150, 151.
 - sammanträde, BS 152—155.
 - sakkunnigt biträde, BS 155.
 - arvode, BS 156.
- Reparation**, å byggnad, BS 76, jfr f. ö. BS 169.
- Riksantikvarien**, BS 82, 122, 128.
- Ritning**, se byggnadsritning.
- Rivning**, BS 72, 75, 90, 91.
- Rumshöjd**, se våningshöjd.
- Räcke**, nockräcke, snöräcke, BS 71.
- Rökrör**, BS 63, 67, 68, 76, 132.
- Samfärdselled**, genom specialområde, BL 53.
- Samhälle**, på landet, BL 88—95, BS 100, 101.
- Schaktning**, fyllning, trädfällning och annan därmed jämförlig åtgärd, förbud mot, BL 17, 40, 92, 102, 110, 135, 151, BS 168.
- lov till, BS 76.
- Servitut**, BL 75, BS 26, 30, 120.
- Skadestånd**, för skada vid stadsplans genomförande, BL 75.
- för skada vid anläggning av flygplatser m. m., BL 83—85, 121.
- Skafteri**, BS 59, 67.
- Skogsskötseln**, bestämmelser med hänsyn härtill, se jordbruket.
- Skorsten**, BS 67, 71, 89, 132.
- Skyddsanordningar**, se tak.
- Skydds- eller säkerhetsområde**, BL 25.
- Skyddsrum**, BS 64.
- Skyltar**, BS 76.
- Slits**, BS 63.
- Småindustri**, se hantverk.
- Specialområde**, BL 25, trafikled genom, BL 53.
- Stadsarkitekt**, BS 13—15, 106, 155, 170, 171.
- Stadsfullmäktige**, antaga generalplan, BL 10, stadsplan, BL 26, utomplansbestämmelser, BL 77.
- meddela bestämmelser angående gatubyggnadskostnad, BL 67.
 - avgöra frågor om arvode för ledamot i Bnd samt Bnds utgifter, BS 16.
 - skola i vissa ärenden inhämta Bnds yttrande, BS 9.
 - antaga avloppsplan, BS 34.
- Stadsingenjör**, BS 15, 155.
- Stadsliknande samhälle**, se samhälle.
- Stadsläkare**, BS 15.
- Stadsplan**, BL 24—27, 88, 105, 106, BS 26—36.
- skall upprättas genom stadens försorg, BL 24, på KM:s initiativ, BL 24, 27, BS 32.
 - dess innehåll, BL 25, BS 26—29.
 - huru den antages, fastställs och ändras, BL 26, 149—151, BS 6, 31, 100, 112.
 - villkorlig fastställelse, BL 45, BS 100, 112.
 - marks avstående inom område i en ägares hand, BL 70, 115, 165, BS 36.
 - ersättning för skada vid genomförande, BL 75.

- i köping och municipalsamhälle, BL 88.
- på landet, BL 105, 106, BS 112.
- länder till efterrättelse även efter inkorporering, BL 157.
- äldre, BL 165.
- kompetenskrav för stadsplaneförfattare, BS 30.
- grundkarta, BS 30, 33, stadsplanekarta, BS 30.
- beskrivning, BS 30.
- Stadsplanebestämmelser**, BL 25, BS 28, 29, 37.
- Stadsplanedirektör**, BS 155.
- Staket**, se stängsel.
- Statsbidrag**, BL 98, 111, 132.
- Stege**, se skyddsanordningar.
- Stomplan**, BL 161.
- Straff**, BL 147, BS 1, 163.
- Stuprör**, BS 66.
- Stängsel**, BL 71, 142, BS 28, 55, 57, 76, underhåll, BS 72, 131, 133.
- Tak**, BS 51, 66.
- skyddsanordningar å tak, BS 71, 178.
- Taknock**, BS 67.
- Taktäckning**, BS 66, 132.
- Talan**, fullföljd av, se besvär.
- Tambur**, BS 61.
- Tillfällig byggnad**, BS 54, 170.
- Tillträde**, till mark och byggnader, BL 152.
- Taxa**, avgifter för erhållande av byggnadslov m. m., BS 171.
- Terrass**, BS 66.
- Tomt**, BL 155.
- stads rätt att lösa tomt, BL 47.
- lösningrätt till tomtedel, BL 46, 47, 139—141.
- lösningssplikt till tomtedel, BL 48.
- skyldighet för ägare att anordna utfartsväg och avlopp, BL 54.
- bestämmelser som även gälla viss administrativt bildad tomt och viss annan inom byggnadskvarteret belägen fastighet, BL 155, BS 47.
- varå hus nedbrunnit eller rivits, skall ordnas, BS 58.
- Tomtindelning**, byggnadskvarter skall indelas till tomter, BL 28, BS 37.
- bör omfatta hela kvarteret, BL 29.
- initiativrätt till första tomtindelning, BL 30.
- ändring av, BL 31, BS 39.
- kostnad för, BL 32.
- om antagande och fastställelse, BL 33, 141—151, BS 41, 42.
- inom byggnadsplan enligt äldre lag, BL 169.
- vad vid tomtindelning skall tillses, BS 37—42.
- förslag till tomtindelning skall utmärkas å karta och hållas för granskning tillgängligt, BS 41.
- klagan över länsstyrelsens beslut om tomtindelning, BL 150, BS 42.
- beslut om tomtindelning överlämnas till magistraten, BS 42.
- se tomt.
- Tomtplats**, BS 44, 97, 103, 131, 136.

- Tomträtt**, innehavare av likställes ej med ägare annat än i vissa fall, BL 153.
- Torg**, se gator.
- Tornpartier**, BS 52.
- Torrläggning**, BS 80, se avlopp.
- Trafikled**, genom specialområde, BL 53, BS 29.
- se bro, gator, trafikområden, väg, regionplan m. m.
- Trafikområden**, BL 19, 25, 42, marklösen, BL 18.
- ägare därav kallas, BS 23, 122, 159.
- Trafiksäkerhet**, BS 26.
- Trappa**, BS 69, 71.
- Trädfällning**, se schaktning, se även BS 55.
- Tunnel**, i stadsplan, BS 29.
- Tvättstuga**, BS 60.
- Tätbebyggelse**, vad därmed förstås, BL 6.
- sådan bebyggelse må medgivas blott inom stadsplan, byggnadsplan och avstyckningsplan, BL 168, BS 79.
 - mark som må användas för, BL 5.
 - mark som icke må användas för, BS 26, 119.
 - områden för, angivas i regionplan, BS 157.
 - områden för, angivas i *generalplan*, BL 9, 96.
 - föreskrifter till förekommande av, BL 87, 123, BS 17, 26, 103, 137, 145.
 - om tillstånd för särskilt fall, BL 136.
 - inom avstyckningsplan, BL 168, 181.
- Underhåll**, av gata m. m., BL 74.
- av byggnad, stängsel och annan anordning, BS 72, 133.
- Upplåtande**, av mark, se nyttjanderätt.
- Utfartsväg**, BL 54, BS 28, 77.
- Utgång**, BS 28, 69.
- Utomplansbestämmelser**, BL 2, 77—80, 119, 120, BS 44—46, 100, 128.
- för stad, BL 77—80, BS 44—46.
 - för område som ingår i fastställd generalplan, BL 78.
 - på landet, BL 119, 120, 157, BS 128.
 - för köping och municipal-samhälle, BL 88, BS 100, 101.
 - innehåll, BS 44.
 - beskrivning, BS 45.
 - karta, BS 45.
 - huru de antagas, fastställas och ändras, BL 77, 119, BS 46.
 - dispens för nybyggnad, BL 79, 120, BS 170.
- Utstakning av byggnad**, BS 88.
- Varuupplag, lov till**, BS 76, 99, 135, 142.
- Vattenförsörjning**, BL 126, BS 45.
- se *avlopp*.
- Vattenområde**, BL 25.
- Ventilation**, se luftväxling.
- Vind**, BS 28, 47, 48, 64, 65, 69, 96.
- Virkesupplag**, se varuupplag.
- Vite**, BS 164—166.
- Våning**, BS 47.

Våningshöjd, BS 61, 132.

Väg, allmän, inom vissa områden å generalplan tillfaller staden, BL 19, inom stadsplan, BL 42.

— kronans skyldighet som väghållare i stad, BL 55, 74.
— byggnad vid allmän väg, BS 97.

Väg, enskild, inom vissa områden å generalplan, BL 20, i stadsplan, BL 43.

Vägdirektör, BS 155.

Vägförening, BS 126.

Vägförvaltning, BS 23, 31, 46, 122, 173.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, BS 173.

Värmeisolering, BS 59.

Yrkesinspektör, yttrande från, BS 83.

Zonexpropriation, BL 44.

— se lösningsrätt.

Överexekutor, BL 148.

Överlantmätare, yttrar sig angående generalplan, BS 111, angående byggnadsplan, BS 114, 122.

— äger närvara vid sammanträde med regionplanenämnd, BS 155.

Överståthållarämbetet, BS 173.

